

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No. T 81.6 / T 596 Accession No. T 1211

Author తిరుపతి వెంకట కవులు^{ప్ర. II}

Title శీతలము 1913

This book should be returned on or before the date
last marked below.

శ్రీ మత్పరదేవతామైనమః .

గీరత్రము.

గురుదక్షిణ.

శ్రీ తిరుపతివేంకటేశ్వరులచే

రచియింపబడినది.

మల్లంపల్లి శైరవమూర్తిగారిచే

స్వకీయమగు

శ్రీ శైరవమూర్తిగారు శాలాయందు ముద్రింపించి

ప్రచురింపబడినది.

మొదటిపూర్వ 1,000 కాపీలు.

మచిలీబందరు,

దీని వెల రు 0—10—0.

1913.

తిరువతివేంకటేశ్వరులు ,
శతావధానులు.

ఉ పో ధృ త ము .

చదువరులారా?

గీతప్రభుమథాగము చదివి యుంటిరికదా? నర్వవిషయములును సూత్ర ప్రాయముగా నందే గతార్థము లగుటచే నిప్పుడు ప్రకటించు ద్వితీయభాగమునఁ గాని ప్రకటించు బోధుత్పత్తియభాగమునఁ గాని తెలియఁదగు విశేషాంశము లంత గా నుండవు. ఎన్నొళ్లు చదివినను నాయయిగ్రంథభాగములయందు—

(1) శిష్యుఁడుగురుదోహముచేయుటతప్ప (2) అందులో నీ శిష్యుఁడు వత్సరములకొలది చదివినశిష్యుఁడు గాని వేటొకవిధమగువాఁడుకాదు (3) మైత్రానితఁడు కృతఘ్నుఁడగుటతోఁ జాలింపక వదరుఁబోవువాఁతలు, అనత్యములు, అపవాదలు లోనగునవి ప్రకటించుట మొట్టమొదలేతప్ప

అనునీయంశములు దక్క— పక్ష వ్యాంశము గానరాదు. గురువేదోషియో లేక శిష్యుఁడే దోషియో మీకు మొదటిభాగమువలననే గతార్థమై యుంటున్న దీనిప్రకటన మంతయావశ్యక మని మాకును బోచలేదు గాని మొదటిభాగమునందు విస్తరభీతిచే వదలినయంశములు కొండొక యుంటున్న నయ్యవి యిందు ఖండించు మిషమొదగురుశిష్యధర్మములు కొన్ని నంగ్రహించి చూపుటకై దీనిని ముద్రించితిమి. “అట్టహాసము” అనునది ప్రభుమథాగమందే యింతుక స్పృశించి వదలఁ బడినది పిమ్మట గుంటూరిసీమ పూర్వరంగము 47, 48, 49 న పుటలలోఁ గొండొకదాని బండారము బయట బెట్టఁ బడినది. ఇందుంకూడ నక్కడక్కడ దానిం గూర్చి ప్రస్తావించఁ బడినది. “అట్టహాసమే యన నేల మాశిష్యులు వ్రాసెడి వ్రాతలెల్లఁ బరికించి చూచినచో.—

(1) మాగురువు పండితుఁడుగాఁడు. (2) పాబుఁడుగాఁడు.

అనునంశము సాధించుటకై పాటుపడుటదక్క— వేటొక్కటి గానరాదు. ఇందులకు వారు చూపుప్రమాణములో? వేరు దాచికొని తోచినప్రల్లదములెల్ల వ్యయపఱచిన తనగ్రుల వ్రాతలు, ఆవాఁతలవలననే గీత ప్రభుమథాగము నిస్సార మరియో నిరుపయోగమనియో గూడ లిఖించి నంతనించుచుండిరి ఆవ్రాతలతత్త్వము లోక మెల్ల నెఱుంగును మాశిష్యు లంతకుమున్నే యెఱుంగుదురు, ఎఱి

గియును వానివలన మాకేదియో న్యూనత కలుగు ననియు సంతలోఁ దమగుడు త్వముగూడఁ బోవు ననియుంగాఁబోలును వీ రవి పట్టుకొని సారెకు వ్రేపాడుట,

“శ్లో॥ కతివయదివనైః క్షయంప్రియా, తగ్రనకగిరిః కృతవాసరావసానః,
ఇతిముద మువయాతి చక్రవాకీ వితరణశాలినివీరరుద్రదేవే. (విద్యాసాధకృతము)

“కుష్మతుదుర్జన” న్యాయమున నాయాయితప్పడువ్రాతలెల్ల నిజములేయై నను దమ కవి నాయము గావు, అవి మాకుఁ గలయశమును బోఁగొట్టినఁ బోఁగొట్టుఁగాక తమగురుత్వము నెట్లు పోఁగొట్ట గలవు? కావున వీరు మమ్ము దోషులను గాఁ జేయుటకు వ్రాయు వ్రాతలేమి యందులకై వ్యయపఱచుచున్న ద్రవ్యప్ర రాతల సామ్యేమి వమ్మే గాని లాభకారిగాదని వారి కిప్పటికేనిఁ దెలిసినచోఁ గొంతయుక్తముగానుండును నానాఁటికి వీరు మఱియును నట్టడవిని బడుచున్నట్లు వ్రాతలవలనఁ దెలియ వచ్చుచున్నది మొదట గురుని కకాతృత్వము సాధించు టకు “గాకి” యని వదరఁ దొరఁ కొనిరి,

“పక్షిణాం కాకీ చండాకీ”

అనుటవలన నది యకాతృత్వమునకు సాధకమే, ఇటీవలనూ? ఈవేంకటేశ్వరుండే యా వేంకటేశ్వరుఁ డని యభేదాధ్యవసాయము చేసి కొని పడఁ దిట్ట నారంభించిరి, అతివిస్తరమెందులకు, ఏదో విధమునఁ దిట్టట వీరిముఖ్యద్దేశము, ఏదోవిధమున నీతి గలపుట మాముఖ్యద్దేశము, వా రందులకును మే మిందులకును బాటుపడవలసిన దని భగవంతుఁ డేర్పఱచియుండుటచే నేవో వ్రాసి కొనుచుండుము. రసారసవిచారముతో మాకుఁ బని లేదు కావునఁ జదువరులు మమ్ము నిందింప కుండురుగాక, ముందు ప్రకటింపఁబోవుభాగములలో ‘తిరుపతి వేంకటేశ్వరార్థశతకమును’ గూర్చినపద్యములుండును. 78 వ పుటలోని 237 వ పద్యము వలన నీ భాగము వెలువడు నప్పటి కది మేముచూడనే లేదని తోచును గాని, ఆపుట ముద్రిత మగునప్పటికే చూచియుండలేదు గాని యిటీవలఁ జూచితిమని యెఱుంగునది, వెంటనే కొన్నివందల పద్యములతో ఖండింపఁ బడినది గాని విస్తరభీతిచే నవి యిందుఁ జేర్చ లేదు, దేవునితో నభేదముచేసి తిట్టుట వలన వారికిఁ బాపమున్నదో లేదో గాని దానిని ఖండించుటకుఁ జెప్పకవిత్వమువలన మాకొకింతి పుణ్యముగూడఁ గలుగుచున్నదని యానందించుచున్నారము. ఇది ముందు రాఁబోవు భాగమునఁ జర్చింపఁ దగిన దగుటచే నిందు విస్త

రింతక ప్రకృత మగు 'కోకిలకాకమునుగూర్చియు, నింతకుమున్ను ప్రచురించిన గీతత ప్రథమభాగమువై వారుప్రకటించిన శంకలను గూర్చియుఁ గొండొక వ్రాసి విరమించెదము. "కోకిలకాక" మనాప్రదేశముగదా? దానిని మీపై నేల పెట్టుకొంటిరి. అని ప్రశ్నరావచ్చును, అండులకుఁ బ్రథమభాగపీఠికలో మాశిష్యుల వాగ్దేవతలనే బోధకములనుగాఁ జూపి యున్నారము. ఇండుఁగూడఁ గొండొక చూపెదము.

(కవితలోని ప్రభాకరపరామర్శమునుండి)

చ॥ మీగురులకుఁ దెల్లమే, మాగురులశక్తి ఉండిలు బద్ధ శక్తి దెబ్బఁదినుకాకియె కాక నిఁసుంఁగెఱుఁగునే॥

ఈ పద్యము 47 వ పుట మొదలుకొని యదాచరించిన వేటూరి ప్రభాకర శాస్త్రి సతీర్థ్యనంప్రార్థన పద్యముల కెచ్చిన ప్రత్యుత్తరములొనిది, అతఁడు గురువును గాకి యని వ్రాయుట తప్పని మందలించిన వైని వ్రాసిన వాగ్దేవతలో మరల నదే పాటపాడుచు లేదని బొంక మొదలిడిన వీరితెల్విన, వీరిదైవానుకూల్యమును జనువరులే విచారించుకొందురుగాక. ఈ బొంకులను దమవేరితోఁ బ్రకటింపక శిష్యునిపేరఁ బ్రకటించుటవలనఁ దా మతని మందలంపున కుత్తరమిలేమి స్ఫుట మగుచున్నది, విశిష్యపేర నీ ప్రల్లదములను వీరు ప్రచురించిన ఆశిష్యుడే యిటీవల "పాణిగృహీతా శ్రవణానందశృంఖల" యను వేరితో 120 పుటలకుమించిన బూతుఁగూఁతలను వ్రాసి లోకుల స్తోత్రముల కగ్గమైన గుణవంతుఁడు. అతనిపేరా పాత్రముననే చూడఁదగు, అతని శంకలకుత్తరములు "శృంఖలాత్పజీకరణము" చదివిన విస్పష్టముగఁ దెలియఁగలవు ఆబూతులవ్రాత వెం॥ రా॥ లయెఱుక మొందనే జరిగిన దనుటకు సాక్షిభూతము లగునంశములు బోలెఁడుకలవు అది గూడ నన్యత్ర చూడవలయును మఱియుఁ బ్రకృతమగు "ప్రభాకరపరామర్శ మునుండియె మఱికోన్ని యనందర్థప్రలాపములను జూపుచున్నారము

"మ॥ ... వ్రాయఁగ నాయంబె సతీర్థ్యులంకు ... కొద్దిగ శ్రీరామ కవీంద్రుఁడొకఁడగుఁడె విదై నేర్చె ... యిరువరకా బిలిచెదే,

ప్రభాకరశాస్త్రి "సతీర్థ్యులార" అని వెం॥ రా॥ ల నిరువురను బిల్పుట తప్పఁటా? ఈతప్పిట్లు సమర్థింపఁ బడుఁగాక. పిండ్యకొలఁది వెంకటరామయ్య శిష్యుఁడు, రెండవయతఁడో? కొన్నాళ్లు మాత్రము శిష్యుఁడు దీనిఁగూర్చి భారవిమోహ

రాజ్యములోని ద్వితీయనగరమును, రామకృష్ణశాస్త్రి తండ్రిగారగువృద్ధులు, బ్ర||శ్రీ|| రామచంద్రశాస్త్రిలవారును సాక్షులగుదురుగాక, మఱియు నీవిషయము 70వ పుటలోని యుత్తరములోని 4, 5, 6. వ పంక్తులవలనఁ గూడఁ దెలిసికొన వచ్చును ఆయుత్తరము రామకృష్ణశాస్త్రి పినతల్లిడిక్కుమారుఁడు వాసినదే, అగుఁగాక అతఁడు గూడ వేంకటశాస్త్రికే దగ్గరబంధువని రామకృష్ణశాస్త్రి యపలాపింప క మానఁడు. ఇట్టియపలాపమునకు రోసి యొక రిట్టు వ్రాసిరి.

(1912 సం॥ సెప్టెంబరు అభినవ పరస్వతినుండి.)

ఓకృష్ణకవిగారూ! మీరుగీరతవివర్ణనమని వ్రాయుచు నందు నన్ను మీకి రుపురకు సరిపడిన బంధుగృహస్థనియు మీకుగల్గిన తంపియంతయు తెట్టినవాడను నేననియు, నుడివితిరి. ఆనత్యములేయాడ గంకణమగట్టికొనిన మీకిదియొక వ్యత్యాసముగ దోపకున్నను నాకు గదుగదు ననభ్యాముగ నుండుటచే లోకులెఱుంగుటకై నానత్యమును జెప్పచున్నాడను అది మీరునుగ్రహింతురుగాత నేనుమీ కే నమీపబంధువుడగాని బ్ర|| శ్రీ|| వెంకటశాస్త్రిలు శతావధానిగారికి అంతబంధువుడగాను మీవాదసారస్యమునకై మీరు వేరుగా చెప్పనప్పటికి మనబాంధవ్య మెఱుంగువారెవ్వరు సెప్పరు.....

వల్లెపాలెం.

M. V. Subba Row. 16-8-12.

ఈయపలాపములను గూర్చి గ్రంథములో నచ్చటచ్చట గొండ్రిక చర్చింపఁ బడుచునే యుండును, ఇది యటులుండుఁగాక. అతఁడు 'సంపార్థిర్థనము' అనివ్రాయ మీరు 'వరామర్శము' అని వ్రాయుటవలననే కొంతవఱకు యోగ్యత స్ఫుటమగుచున్నది, దానివలన వచ్చు చుర్ధస్తిని నివారిత మన్నను నివారితంబడకు, అది యటులుండె, దాని నిండఁ దిట్లు శరవరంశరగా నున్నది.

(1) ఉ॥... కోకిలకాకము వెల్లడించుటల్, మంకుతనంబటించుఁ బలుమా టికిలించితిరి..., (2) చ॥... ఛాతురడ వెంకటరామకృష్ణ భీమరులకటంచు మ్రొక్కుఁడు,, (ఇట్టివనేకములు.)

ప్రభాకరశాస్త్రి 'మీ యడుగుల్ మ్రొక్కి, అనివ్రాసినది చాలదంటి మైగా' ఛాతురడ, ననవలె నంటి

"చ॥... రామకవివీరుడె నీకు నతీర్థ్యుడైనచో దిరువతిశాస్త్రిగారును 'నతీర్థ్యులె'"

తిరువతిశాస్త్రి వెంకటశాస్త్రివద్ద జరిగిన దేదియును లేదు. అట్లే వెంకట రామయ్యకూడ నని శిష్యునివ్రాలుతోఁ బ్రకటించు మా శిష్యులసాహసమును లోకమే వరికించుచుండును. తిరువతిశాస్త్రి వెంకటశాస్త్రియందు గురుత్వమును జూపుటకుఁ గారణము, అతనికింటే నితఁడు ముందుగాఁ గవనము రచించు నలవాటు గల్గినవాడగుటచే నేకందవద్యలక్షణమునూ యే యొకనిమిషమందో యిత నివలసఁ దెలిసికొనుటతప్ప వేఱుగాదు, ఇఁక వెంకటరామశాస్త్రికిఁ గల యావద్గురుత్వములో నెన్ని వంతులలోనూ యొకవంతుమాత్రమితరులదియుఁ దక్కినదెల్ల వెంకటశాస్త్రిదియు నగుటకు భగవంతుఁడే సాక్షి కాఁగలఁడు. దీనిం గూర్చి మూడవభాగములో విస్తరింపవలెనని యిందు సూత్రముముత్రమువానిని విరమింపఁబడుచున్నది. అప్రస్తుతప్రశంసలో మూడుమానము లని కృష్ణకవి వ్రాసినను, కోకిలకాకములో ‘చాలఁగాలమ్మ’ వినెవి, అని యిరువురచే వాల్లతోఁబ్రకటించి యున్నారు, “చాలఁగాల” మనఁగా? మూడుమానములే యని పోట్లాడుదురా? అయినచో ‘స్త్రీవ్రత్యయాంతము కొముది’ చదువుట పొసఁగదు, ఎక్కువబుద్ధిమంతులకు మూడుమానములలోనే స్త్రీవ్రత్యయాంతము కావచ్చునని వాదమునకు దిగినను నిలువదు, మూడుమానములు శుశ్రూషచేసెను, మానము 18 ననభ్యాయములు 10 దినములు, అదిగాక మధ్యమధ్య నైమిత్తికములు గొన్ని యుండును. అవియెల్లఁబోఁద్రోసినచో ఘోషము 45 దినములు చదివినట్లు తేలును, అదినములలోనే స్త్రీవ్రత్యయాంతము చదువుటకు వైయాకరణ లెవ్వరును సెప్పరు, వైఁగా నా నలుబదియైదు దినములేని పాఠము జరుగుటకు. —

“తా” నెవ్వఁడు బొట్టకూటికొఱకే తిరుగాడుచునుంట నేమియుం జెప్పక కాకి కోయిలకు,, (కోకిలకాకము.)

అనువారివాక్య మొప్పి కొనడు కావున విమర్శించుచో మాశిష్యులు వ్రాయువాఁతలెల్ల నింతసారము కలవి, వారియదృష్టము మంచిది, కావున వారికి గురుదూషణ, దేవదూషణ ‘అనృతోస్తులు’ ఇఁక నేమి కావలెను, కలియుగమునకుఁ గావలసిన సామగ్రి యంతయుఁ దటస్థించినది ‘దానితో’ బోలఁడు గ్రంథమును వ్రాయుచున్నారు. వ్రాయఁగలరు, ప్రతిగ్రంథమును నిట్లు విమర్శించి నిగ్గు తేల్చువారెవరు? ఎవరికిఁ గావలెను, ఘోరదృష్టిచేఁ దలపించువారో, “కాఁబోలును” అని యనుకొందురు, ఇది యిటులుండె, “వరామర్శము” నుండి యింక సుకమాట నుదాహరించి దానిసారమును దేర్చి వదలుచున్నారము.

“నీ॥ దయమీట నైఋథాంతము కావ్యములు చెప్పి సాహిత్యమునుగాఁ జల్పినాడు”

వెంకటశాస్త్రికి ఊశీపాదకృష్ణమూర్తిశాస్త్రిలుగారు నైఋథాంతము కావ్యములు చెప్పిరనియుఁ గవిత్వము మొదలైనవి నేర్పిరనియు వారియొడల వెంకటశాస్త్రి కృతఘ్నుఁ డయ్యె ననియుఁ బైతృకమునందలి సారము, శ్రీకృష్ణమూర్తిశాస్త్రిలవారివద్ద వెంకటశాస్త్రి చేసిన విద్యాభ్యాసాదికము నీక్రింది పద్యములవలనఁ దెలిసి కొనఁ గోరదము.

(జాతకచర్యనండి)

చ॥ కదలి యనంతరం బచాటుకాట వరంబను నెక్క-పల్లె కింపాద
జగ నేగ....,

కాటవరమనునది శ్రీశాస్త్రిలవారి నివాసస్థానము శ్రీవారిటీవలఁ జాలకా
లముక్రిందట రాజమండ్రి ప్రవేశించిరి.—

(మఱికొన్ని పద్యములు.)

తే॥ గీ॥ అచట శ్రీపాదవంశజాఁ డనఘమూర్తి, కృష్ణమూర్త్యాభివృద్ధి సుకవి
వరేణ్యు సెద్ద, మొదలిడి కుమార సంభవమునను రెండు, సర్గలుపఠించె మూడు
మానములకెలమి,...తే॥ గీ॥ గురువుఁ దత్పరాపాఠియుఁ గూడితఱుచు, నాడుచుం
డురు చదరంగ మట్టియొడల, లక్షణంబెట్లు లట్ల తల్లక్షణంబు, నితఁడు గ్రహియిం
చె నాదరమెనక మెనఁగ....తే॥ గీ॥ అంతమేఘ సందేశకావ్యమును మొదలు,
వెట్టి చదువుచు నున్నంత విఘ్నకార, గం బుదయమందెఁ దత్పరూపంబు దెలి
యఁ బఱచెద...., చ॥ - - - గురునింతి మృతింగనె నాత్మదేహమం, దొదవె సె
కించుకంత జ్వరయోగము, - - - గురునికిఁ వచియించి యానమాభివృద్ధిరముం
జనెఁ దల్లిని దండ్రునింగనకె....

నైఋథము శ్రీశాస్త్రిలవారివద్దనే కాదు మఱియొకరియొద్దఁగూడ నిప్పటికిని
వెంకటశాస్త్రి చదువనే లేదు ఇంక ముందు చదువవలసియుండును, ఆయీయం
శములకు శ్రీ శాస్త్రిలవారే సాక్షులు, శ్రీశాస్త్రిలవారు వెంకటశాస్త్రిని గృత
ఘ్నుఁ డనియందుకో యే ముందురో 57 వ పుట, 11 వ పంక్తి లోని గాదె జగన్నా
థస్వామిగారి పద్యములో జూడఁ గోరదము, గీరతత్రథమథాగమున 37 వ పు
టలోని సీనకద్యమునఁగూడ ఊశాస్త్రిలవారి విషయము కొంతకలదు. చదువఁగో

రదము, అభవా, శ్రీశాస్త్రులవారికి వెంకటశాస్త్రి కృతజ్ఞుడు గాఁడు, అంతమృత మునఁ దమకేమి లాభము. అతఁడే రారవాదినరకముల కగ్గమై పోవుఁగాక, అతనితోక నింద్య మని యెఱిఁగియు వీరేల వట్టవలెను.

‘యానృసాక్షిం సుచరితాని’ తానిత్వయోపాసాని. సూ ఇతరాణి.

అని చెప్పినవేదవాక్య మేరఱుఁగనిది, అతనిమంచిని గ్రహించినచోఁ ద మ్ము లోకము మెచ్చునుగాని యందులకుఁ బరాజుఱులై యతని చెడ్డను గ్రహించినఫలమేమి, ఇది యిటులుండుఁగాక, ఇంక వీరిగీరతవిమర్శనపుత్రైలి నించుక ప్రదర్శింతము.

‘గీరత’ శబ్దము సాధుపుకా దని కొంత చర్చ ప్రాసి దూషించిరి, అది పం డితులు చేయవలసినది కాని జ్ఞానల వదుర్విదగ్ధులెల్ల దానికి నధికారులు కాదు, వీరు జ్ఞానలవదుర్విదగ్ధు లనునంశమునకు వారి“శతస్సే”యే మొదటిసాక్షి, ఈవి షయమును దెలిసికొనఁ గోరువారు పాశుపతమును జరువఁ గోరదము, పాశుపతమే యక్కఱ లేదు. వీరిొకకవితాంత్రికలో నెవరో మేజస్త్రిటుగారు కాలిదానకృత మగు “శృంగారతిలకమును” దెలిఁగించి రని వ్రాయుచు వారివద్దెములను మె చ్చుటకుఁగా మా ‘రసీకానందమును, దెగఁ దిట్ట మొదలిడి కొన్ని పత్రికలు దాని తోడనే నించి కాలక్షేపము చేసిరి, అందెన్నూ యనంగతప్రలాపములను వారిది చిరి, దిజ్మాత్ర ముదాహరించుచున్నారము.

ఇ॥ రాతిరి మబ్బుచేతఁ దిమిరమృధకమ్ముగ నుండె, వ్యాప్తి మై నాతత కట్టుఁదై పతిరయమ్మున నిద్దరవోయె దొంగ లీ । రాతిరి యూరుచొచ్చిరి కరమ్ము ను బాలనుగాన నెంతయుక । భీతిలుచున్నదాన నింక వేగమె నిద్దరమాను పాంథుఁడా? (రసీకానందము)

వైతద్యమును విమర్శించుచు నందు “రాతిరి” అనుపదము రెండుసార్లు వా డుట తప్పని వెక్కిరింపఁ జొచ్చిరి

(వనంతతిలకము).

ఈబాలునెత్తికొని యింటికిఁ జనన్చున్నట్లొక, నావింధులందఱు మనంబున నేమిసారే, ఈబాలు సూగ్యనిభు నిట్టులపెట్టిపోవఁ, గాబుద్ధి పుట్ట దని కనన్య మనం బులోనక — భారత - ఆది - ౫-ఆ

దీనింబట్టి యట్లు వాడుట భారతనమ్మకమని స్ఫుట మగుచున్నది. ఇం త న్వల్పవిషయమును గనిపెట్టని వీరు పెద్దపెద్ద విషయములలోనికి దిగుట ‘శిట్టి

తెగురలేనియమ్మ న్వర్ణమున తెగురుటవంటిది. గానవీరివిద్యావిషయక మగుశంకల కిట సుత్తరము లిచ్చుటకుఁ బ్రారంభించి కొన్నిపుటలు వమ్మనర్పణ దొరఁగొ నము. అదిగాక గీరతమువలనఁ దమ నెత్తినిబడు నంశములేవియో వానిని ఖం డించుకొనుటకన్న శబ్దవిచారమేమి ముఖ్యము, కృతఘృత్యమును గాని యనత్య తత్పరత్వమును గాని లేకుండఁ గాపాడుకొనఁ బ్రయత్నించ వలయునే కాని యా శబ్దము కాగులేక, అందలియత్తరములు వ్రాసినవారు 'తి||వెం|| కపులకు బండుగు లు' మఱియుం గొందఱు స్నేహితులు లోనగు నవలంకములవలన ఫలమేమి, ఒక రిద్దఱు మూగురు లేక నలుగురైదుగురు వెం|| శాస్త్రీకి బండుగులే యగుదురు గాక వారువ్రాసినవ్రాంతలో నున్నవిశేషమేమి? వెంకటశాస్త్రీకిఁ బిచ్చియెత్తిన దని యెవరేని వ్రాసురము చేసినప్పుడు దానింగూర్చి డేమనమాచారము తెలిసికొను టకు వ్రాయువారు బండుగులు కాఁగూడదా? అంతమాత్రమున నందలియత్తర ములెల్ల బండుగులవియు స్నేహితులవియు నని బొంకినఁ బోవునా? మఱికొన్ని.

“తమంతఁ దామే కల్పించినవి”

యని కూడ వ్రాయ మొదలిడిరి ఈమాట కర్థమేమైనఁ గలదా? అట్లుకల్పించినచో నయ్యెవర బూరకుండుదురా? ఈప్రోవ కొప్పరపుఁద్రోవ, దీనింగూర్చి గుంటూరిసీమ, ఇత్తరరంగపీఠిక చూడఁదగు బ్రట్టివే యనేకములు వ్రల్లదము లందుఁ గలవు, ద్విభాష్యం పుల్లకవిగారు వీరియందభిమానముకలవారా? కారా? ఆయన వ్రాసినయత్తరము నీగురుదక్షిణలోఁ బ్రచురించితిమి. 52 వ పుటలోఁ జూడఁదగు. ఆయనకు వీరియందుఁ గలయభిమానమును స్ఫుటికరించుచున్నారము

(కవి తావత్రి) కనుండి.)

క|| శ్రీవేదమూర్తులై తగు, శ్రీవేదల రామకృష్ణశేఖరసకుం, దద్భావుకుం డోలేట్యన్వయుం, డో వెంకట రామకవి నదంప్రిద్యయికి||౧||...మ|| ఒకచో ముద్దులు మూటఁ గట్టు సెకచో సెయ్యారముల్ సూపు నిం, కొకచో మంజులశయ్య లందు సెకచో నుత్సాహముల్ పెంచు నిం, కొకచో నిండు న లంక్రియాదులను; వ్రాజ్ఞుల్ సంకసేంపంగఁ గొం, కక రాజిల్లెడు రామకృష్ణక వితా క శ్యాణిలొగతుల్||..... యిట్లువిధేయుండు

ద్వి|| పుల్లకవి, దుర్గాడ. 22-9-1910.

ఈయనకట్లు మనమేల విడిగి పోవలెనా? యోచింపుడు. తా మెనయ్య దురుద్యమదుష్ట సంకాదికములు తల్లివెనుకఁ దల్లి యనఁదగిన పెద్దతల్లిలోనగు

వారికే రుచింపనియవ్వు డిత్తరబంధువుల కెట్లు రుచించును, ధర్మముబంధుత్వాదిక
ము ననుసరించునది కాదుగదా, ఈ పుల్లకవిగారు వెం||రాల భావిప్రయత్నము ~
గూర్చి యిట్లు వ్రాయుచున్నారు.

30-7-1913.

.....తే|| గీ|| గీతమ్ము విమర్శించు గట్టియొకటి, వెలువడుచు నున్నయది దాని
వెనుకనుండి, నిజవిశేషమ్ములను గని నెగడవచ్చు...కుకవి కాండ వేదండఖం
డవిఖండనాథ్య.

ద్విభాష్యం పుల్లకవి,

గోదావరి, డి|| పితాపురం, డి|| దుర్గాడ.

ఇదియిటులుండె, మాశిష్యుని పెద్దతల్లు లిరువురు, వీరుకడుధర్మతత్వరూపాండ
ని మాబంధువులెల్ల నెఱుంగుచు, ఆయిరువురలో నొకరిహృదయము ప్రకృతవిష
యమున ననంతియై మని కనిపెట్టఁబడినది, అందులకు సూచకమగులేఖ 86 వ
పుటలోఁ గలదు, అది వారిసౌహార్దమునే తెల్పునుగాని తక్కినవిషయములను
దెల్పదు, దానింబట్టి తక్కినయంశము లెఱుంగుదురుగాక, దానినివ్రాసినకాఁక
రవర్తి నారాయణమూర్తి మాశిష్యునికిఁ బెద్దతల్లి కుమారుఁ డని యెఱుంగఁదగు,
వేటొక పెద్దతల్లిగా రీతని ప్రకృతోద్యమమునకు మొదలేనమ్మితింపరు గాని ఆవి
షయమున మేమిట వ్రాయనాధారములులేవు. ఆధారమే యక్కఱలేదుఘోషి,
ఏమాత్రమేని మనస్సునందె యొకటి యుండెనేని కృతఘ్నుత్వ వోషము నది
యెవ్వరినిగాని సంతసింపవీయదు కాన వారు వీరననేల, మాశిష్యుఁడు కృతఘ్నుఁ
డేయగునేని యితఁడొనర్చుపనులు మనుజుజన్మమెత్తినయేరికిఁ గాని యనన్యములు
గాకపోవని చెప్పసాహసించుచున్నారము. అదియిటులుండె.

(1913 నం|| ఆగష్టు 27వ తేదీ ఆంధ్రీవత్రికనుండి.)

ఆంధ్రీదంపూభారతము.

ఈ గ్రంథమిపుడు కవితాపత్రికయందు ముద్రితమైనది. పితాపురసంస్థా
నకవు లగురామకృష్ణకవు లీగ్రంథమును సాదరంబున తమకవితలో ప్రచురించు
టమే గ్రంథోత్కృష్టత చాటుచున్నది..... (లిరుమలవెంకటరమణకవులు).

వైపంతులవలన నాకవులకు వెం||రా|| లయందు గొండొక ప్రేమకల
దని విన్నవ్వును, వీరు మాకడకంపిన పద్యములను 86 వ పుటలో ముద్రించి యుం

టిమి, వీరికృతస్థు కావల విషయమున వారికిం గలయోజము నవి పూర్తిగా వెల్లడించెదని, సార మేమనఁగా వీరి వాక్పారుష్యాదికమును బట్టి బలభువులేమి లోకులేమి వీరిని మందలించు తలఁపుగలవారగుచున్నారు. త్రోవలేక వారిని వీరు మాకు మిక్కిలుగ నవలాపించి తస్మాదమునఁ దమకు శత్రుత్వమును సాధింపఁ జూచుచున్నారు.

(కవికర్తరసాయనమునంది.)

క॥ కాశీమి తన్నుం దిట్టెనె, కోకిల త స్నేమి ధనము కోకొమ్మనె, లోకము వగ యగు వరుసని, వాకునఁ జాట్ట మగు మధురవాక్యము కలిమికొ.

మామిడివల వ్యక్తవర్ణితి వైకవ్యమును జ్ఞప్తికిఁ దెచ్చుచున్నది. మొదటఁ దా మవలంబించిన వికత్వమే కాకత్వముగాఁ బరిణమించుచున్నది. దానిని వారింప నెవరితరము? ఇతరకారణములచే శత్రుత్వలగువా రిట్టిజట్టుల నేవేని యవకతవకలు తమ్మునుగూర్చి వ్రాసినచో నవి త్రోసి వేయ నగును గాని యట్టిది లవమును లేనివారు శత్రుత్వ లగుచుండఁగా వారింపుట యెట్లు? ఈవిషయమును నమర్చింపఁదగు సంశయము పెక్కులున్నను దిశ్శాత్రము సూచించి వదలితిమి. వీరికి గురుద్రోహ మనిన బెల్లమునంగాదు. ఇది మామెడలమాత్రమే యనుకొనుచుంటి రేమో! అట్లు కాదు, సార్వత్రికము, దీనిని సూచించి వదలుచున్నారము.

“భగీరథశాస్త్రులుగారు, వీరు సత్తములు,...యీయన యింజరములో నున్నప్పుడు భారద్వాజపుట్టములోని విశేషములు తెలిసికొనుటకై వెంకటరామశాస్త్రిగా రాయన యొద్దకు వెళ్లినమాట సత్యమే”

ఇది కృష్ణకవివ్రాత, చదువుకొనుటకు వెళ్లెనన్నచో బరువు దక్కువ యనియెంచి కాఁబోలు, “విశేషములు తెలిసికొనుట”కని వ్యాసి పాపపుబండి తోల మొదలిడినాఁడు, ఒకవిశేషము చూశ్రీమున్నది, కృష్ణకవివ్రాత నాఁగఁ జాలకున్నను వెంకటరామయ్య తానుగూడ నిండుఁ జేవ్రాలు జేయఁకుండుటచేఁ గొందొక సంవత్సరము వలసి యున్నది, ఈగీరతవిమర్శన శ్రవరణమేమి, అట్టహాసమేమి, కృష్ణకవిగారి వ్రాలుమాత్రమే కలవి యని చదివరు లెఱిఁగియే యున్నారు, ఆయనయొద్దకు విశేషములు తెల్పుటకై వెళ్లినట్లు లిఖించినను విఖింపఁగలసాహసీ సుండి కృష్ణకవి, అతని కనత్యమువలన లవమును వీడి లేడు. ఈ యంశము శృంగభంగాదికము వలనఁ దెలిసికో వచ్చును. అతనికి దీక్షమూఁడు

చర్లచలవతి, అతఁ డేతని వావముఁది, అతనింఁగూర్చి వ్రాసికొనినో మాలేఖిని తెం
తేని పనిగలుగఁ గలడు, 'యతోవాచో నివర్తంతే' శ్లో॥ కథాపిఖలు... ఆశ్రయ
నేయతః,, ప్రకృత మననరాముః, శరీరభక్తాశ్రులవారి యొద్దఁ జదివికొన్న నం
గతిసైష్వికొన్నచో నావిద్యాభ్యసన కాలము వ్లవంగ సంవత్సరమగుటచేఁ దద
సంతర భావియగు కీలక వత్సరములోనే వ్రాసికొన మొదలిడిన

ఉభయకాశ్రు ప్రవీణత్వము,

బ్రతుకడు, ఇందునుగూర్చి గీగత ప్రభుమథాగపీఠిక ౧౮ వ పుటలోఁ గొన్ని
పంక్తులు చదువఁగోరవచ్చును, దానిని బ్రతికింప వలయునని శరీరభక్తాశ్రులవారి
శిష్యత్వమును బృథక్భక్త్యముగా మాకృష్ణసుకవియవహరింపఁ జూచెను, తన
వావముఁది యగు చర్లచలవతి పెద్ద పండితుఁడని లోకమునకుఁ దెలియనట్టి
కృష్ణకాశ్రు కొండొక యవలపించెను. ఆసోదవలననెనికిఁ బ్రయోజన మెంత
యైనది. "శృంగ భంగ" "నత్యనందేశముల" కవిత్వము తనదికాదని లోకము
విశ్వసించుటయే దానికి ఫలము, ఎన్నియని చూపుడుము. ఇతఁ డనత్యమునకుఁ
బుట్టినట్లు. భగవంతుఁడను, దజ్ఞులును, ఇందులకు సాక్షులు, ఆచలవతి వ్యాఠ
తీతఁ డిట్లు వ్యాఖ్యాన మొనర్చుచున్నాఁడు.

"వెంకటకాశ్రుగారి బండారమంతో కృష్ణకవి తేల్పుననియు, నాపిదవఁ
దిరువతికాశ్రు వెంకటరామకాశ్రులుగార్ల నంగతి చూచుకోవచ్చుననియు నంకు
గల యర్థము యథార్థమని ముమ్మాటికి వారు విశ్వసించురుగాక."

("రాను రప్పింపఁ బనిగానరాదు మాకు")

అను నప్రస్తుత ప్రశంసావాక్యము నెఱుంగనిలోకులు దత్త నీవృథారా
వము నెవ్వరు విశ్వసించురో.

ఉ॥ వేదల రామకృష్ణులఁట? వెంకననఁట? జయించునఁట? యెం, దో?
చరితంపుబండి సెగిం దోరెడిసాహసమందు; నింక నెం, దో? చుడు కందికా?
నీ పయిం దోఁతక మి వ్లనుటండు, నింక నెం, దో? దెలియంగరాద యది
యొక్కటియే నభ తేల్చుగా వలెక"

అది యటు లుండె, పావము? ఆచలవతి *క్షమావణివా?నికొని నిర్దోషి యగు
గుటకుఁ బ్రియమింతఁగా మరల నాతని నితఁడు దోషమూపితుని జేయఁజూ
చెను జూచితిరా?

“చర్లవెంకటాచలవతి శాస్త్రి, యను నరచు నాకు నానమందియే, ... యితడు వ్రాసినట్లుగా వెం|| శాస్త్రిగారి ప్రోత్సాహముచే నచ్చటి విద్యార్థులలో నెవ్వరో వ్రాసిరి”

వెంకటశాస్త్రిగారి ప్రోత్సాహ మంటి? దానిపై నచటివిద్యార్థు లెవరో వ్రాసినట్లు? (‘వృక్షతాదనాద్వస్తథంగః’) అన్నట్టిట్లు వ్రాయు నీతనిక దజ్జాలు మందలింత మండుట కడు నయశస్ర-రము, తక్కినయనత్యులును బిగల్గుము లును నటులుంతము, ఈవిషయమునేని ధృవపటముటకు నితడు నత్యలో మా యెఱుఱికి రాగలడేమో మా చడువరు లడిగి తెలిసి కొండురు గాక యని హెచ్చరించుచున్నారము. అక్షమాతగా చలవతి పేరితో నితరులే వ్రాసినచో వారిని శిక్షింపక జేయుట యుక్తముకదా? నేడు చలవతిపేర నిట్లునృప్తించినవారు మఱి యొకప్పుడు రామకృష్ణులపేరనే వేటోకక్షమాతగాను గాని, సూటునుగాని మఱి యొకటిగాని నృప్తింప వచ్చునుగదా? కావున నిట్టివట్టల నాదాసీత్య ముచితము కాదని కృష్ణకవికి తెలుపుచురని చడువరులను మఱిమఱి హెచ్చరించుచున్నారము. ఇట్లే ‘ముఖమస్తీతి వక్తవ్యముగాఁ గొంత సోదె వెల్లడబెట్టెను, దానినెల్ల నూఁచకొంతగా ఖండించినఁ బ్రయోజనము లేమి నింక విస్తరింప మైతిమి,

“అట్టియుత్తరములు మామొద్దఁ గోటాన కోట్లు గలవు”.

అట్టియుత్తరములు? గీతములో, ౭|| వెం|| కవులు వ్రచుచుంచినట్టి యుత్తరములవంటివి, ఎన్నియున్నవి? కోటానకోట్లు? వడులుగావు, వందలుగావు, వేలు నుంగావు, లక్షలునుగావు. కోట్లును గావు, ఇంక నెన్ని? కోటానకోట్లు? అబద్ధ మాదీనను నింతబట్టబయలుగా నాడవలయును గాఁబోలు; పోలు? పోలు?కోటాన కోట్లగుఁగాక, అర్బుదములగుఁగాక, కృతఘ్నత్వమునుగుఁగనుని వ్రాయుపెద్దమా నిఘు లేదదొరకుచురో? అయఁకమును బోధించనియుత్తరము లేమి పనిచేయును? లేదా, శిష్యత్వమునేని యాయుత్తరము లవలాపింపవలెను, ఈరెంటికిని దక్కినయంశముల నెన్నిటిని వానివలన సాధించినను బ్రకృతమున కవి లవ

వచ్చె కవదయోః కవయోః పఠతిప్రియే (రసగంగాధరము) ఇందులకుఁ బాశురముల మాడఁ జూడదగు, అయినమర్థన మెల్ల గుఱిసేపువ్రక”ములలోని పొరపాటులన లన నైనట్లు వాచిడుచు మాశిష్యులను నభ్యాసమునకు రప్పించువా 'రిక్కా-ల ముద్ర నేకుండుట కడువిచార్యము అప్పుడుగ దానిన్దుతేలును.

మును నువ్వయ్యింత వని మేము వేయగఁ జెప్ప నక్కఱ లేదు, ప్రధానవిషయమును వదలికొని యప్రధానవిషయములకుఁ బాటుపడు వీరితచారమువలన నీక్రిందిలోకోక్తి స్మృతికివచ్చుచున్నది.

“జగతి శిరశ్చేదనమయమందునఁ దనకుండలమ్ముల యాన గొనెననంగ”
(యామినీపూర్ణతిలక.)

వీరు ప్రచురించునత్తరముల స్వరూప మొక్కింత చది మాపి విమర్శించుట ప్రస్తుతము కాక పోదు గాన దిజ్ఞాత్రీ మట్లానరించుచున్నారము.

(కవితాపత్రికలోని యొక యుత్తరము నుండి.)

(1) “...రసీకత్వలోకమునకు జడిసి మీనముల బెంచి కవిత్వమున మువ రాక్రమమునకుగా నుంచితి మన్న నెవరు నహింతురు...”

ఇతరులు నహింతుకుండురుగాక, దానికిఁ దగినఫలముంగూడఁ గాంతురుగాక, శిష్యపరమాణువులు నైఁత కుండుట తప్పగదా! అంత రుచింపనిచో లోలోఁ జరితపింపవలెఁ గాని.

“మీనమ్ముల్ మెలివెట్టి”

అని సత్పథాలలో వెక్కిరింపు మని యేమివేకి బోధించును? తెఱగా నెవరో కొంటెత్వముగా వ్రాసిన “రసీకత్వలోకమునకు” ఇత్యాదియొకసత్కేతు మాటలను శిష్యులు ప్రచురించుట తప్ప గా దని చెప్పవా రెవరు, ఇంతకు నిద్దానివలనఁ దమకృతఘ్నత యేమి నివర్తించినది.

(2) “మీ రింకను గొంతకాల మెవరిక పెట్టిన లోకము మి మ్మాధునికక విసారవృథాము లని యభినందించును”

అచారిత్రకన్న నీవారత యత్త మన వచ్చును, ప్రసిద్ధులెల్లరు క్రమక్రమముగా గతించినపిదప వీరినే యట్లు గౌరవించఁ దగ్గకాలము రావచ్చును “దొడ్డెడు ... దొంగలు దోలుకొనిపోతే...గొడ్డు ...శ్రీమహాలక్ష్మీ” యగునుగదా, అభవిష్యత్సార్వభౌమత్వమునకు ముట్టమొదట వీరొనర్చవలసినప్రయత్నము గురుద్రోహమే యగునూటూరి, అందులకొ యీపూనిక, బాగుబాగుగ, 1, 2, అంతెలు గుఱుకుగాఁ గల వాక్యములకు స్థానభూతమగు నుత్తర మొక్కిటియే గాని,

అదివ్యాసిన వారు మాత్ర మిరువురు, అంకులో సుకరు వ్రాణుడుదను 'గారు' అని తగుల్చుకొన్నారు, అదిమాడ మామనమువలెనే యెండులకో తగుల్చుకొనిన ట్లా హింక వలసినదే, ఇంతటితెల్వితేటలు గలవా రేమి వ్రాసినను వ్రాయుదురు, అట్టివారిపేరుల నిండేల వ్రాయరింపవలెను. వలయువా రశ్వత్రి చూడఁ గల రని యుపేక్షించితిమి.

(3) "గీతము నేతివీరకాయగా భావించుకాలము రాకపోదు.

ఈవాక్యమునూడ, అ|| "గారి" గారిదే, వీరభోగవనంతరాయఁడు పుట్టఁగ లఁ దనిచెప్పనట్టియన భవిష్యద్వస్తాంతమును దెల్పి రామకృష్ణుల సూదార్ప వరామర్షించుచున్నట్లు వాక్యముల కైలి చెప్పచున్నది, వరామర్షించువా రెంతో యాపులుగ నుండవలయును. కావున మా వెం|| రా|| లిట్టివారియత్తరములను బ్రకటించుకొనుట న్యవచోవ్యాహర మని చెప్పక తప్పక వచ్చినది, మఱియు నిం తెవరో మాకాపులుగా నుండువారే యొకనందరఘ్నున.

"పిచ్చిపుల్లయ్య"

మఱి అని వెం||రా||లకు వ్రాసేరఁట ? ఆవ్రాత యితరోద్దిష్టమైనను నయ్యది యెట్లో సోదే ? సుకరికి నందర్షించుకఁట ? దానింబట్టి వీరికేమి ఫలము కల్గెనో కాని యా దనుకొంటింత వెళ్లఁబెట్టిరి' ఆయీయనువయోగ పరితాపమెల్ల నేనందర్షమునందల్లి లోనిది, కాని మా 'పాశువతమును, ఖండింక బోవుటకు వ్రాయునుపోష్టాతము వలసిన గ్రంథము నువయోగించుటకు వీలులేనియప్పుడు తా మింతకన్నఁ జేయ ర్థము, ఏమి కర్మంతర ముండఁ బో దని యాసోదేకుఁ దాత్పర్య మనునది యావద ఎవరో "పిచ్చిపుల్లయ్యయో యేదియో వ్రాసెను, దానిని ఖండించుట యుక్తమో? యుక్తమో "పిచ్చిపుల్లయ్య" అనిరి గాన మేమును 'పిచ్చిపుల్లయ్య' అనియందునునది లు, శ్రద్ధగా విజ్ఞాపకు సుకరు తెల్పవలసి యుండునా? అదియటులుండె, వెం|| రా|| యమయజ్ఞతను నిరసించువారిసెల్ల నేనంబంధములేకున్నను మాకు మిక్కిలను గా నపిలసించుచుఁ దమకు శత్రువులుగా భావించుచున్నా రని యంతకు ముందే వ్రసంగించి యుంటిమి, అంకులకేక సుకయత్తర ముదాహరింపఁబడుచున్నది.

"వెం|| రా|| కవులు మేము అశ్వమేధమున పద్యములు వ్రకటించితి మను కురనిప్రాయముతో కవితాపత్రిక వెనుకటివలె రు 1—0—0 కి వంక మనియు

శ్రీరేణువు గాని వంశ వీలు కాదనియు వ్రాయించిరి. యంతకన్న మమ్ము వీ
రేవిధమున సాధింపఁగలరో...” శేషాద్రిరమణులు (సోదరులు)

తమయకృత్యముకతమునఁ దమవలని లాభమునుగూడ గణించక తమమి
క్రీలు తమకు శక్తిలగుచున్నా రనునంశమున కింతకన్న దృష్టాంత మేమి
కావలయును? ఎవరో—

“భంగుమేదత్తురులు”

తప్పశుభనులెల్లరుఁ దమయకృత్యమున కేవలించుకొనువారేకద, 61 వపు
ట 35 వ పంక్తిలోని చామర్చి రావు తమకెట్టిబంధుఁడు, అతనికిగీరతమునం
దానక్తి యుండుటకుఁ గారణమేమి, వైఁగా నితఁడు, వెం|| రాలకు, నహాభ్యా
యి, బి|| శ్రీ|| మధుసూపంతుల సూరయ్యగారివద్ద వీరు మూగురును గాలిదానత్ర
యమువలనో, అంతకొకింత తక్కు-వగనూ చదివినవారలు, అట్టిచో నతఁడు
గీరతమునభిలషించుట కర్థమేమి? అంతకన్న నెక్కు-దుగ వారియాత్మబంధువు
లేమి వ్రాయఁ గలరు, 64 వ పుటలోని 15 వ పంక్తిలోని ఆకొండి శుభిష్టాన్య
ముగా రెంతమర్యాద కలవారు, అయిన మోక్షిని పెదతల్లిమూరుఁడగు బి|| శ్రీ
ఆకొండిరామమూర్తిగారికిఁ బితృతండ్రి, అట్టివారెల్ల మాగీరత కావ్యము నేలయా
దరింతురో? 63వ పుట 24వ పంక్తిలోని, ఆకొండివెంకటశాస్త్రిగారు, దూరదేశ
స్థులు, మాయుభయులకునుశాఖామాత్ర బంధువులే కాఁదగువారు, వాగుగవిచా
రించినచో ఆకొండి వ్యాసమూర్తిశాస్త్రిలవారికి దూరపుష్పాకులేని కాఁదగు
వారు, వారినిబట్టి వెం|| రా|| లకే బాంధవ్య మెక్కు- డనక తప్పదు, వారు మా
‘గీరతము’ నండల పేమ మావవలయునో, ఇట్టివారికెల్ల నేదో ‘వక్షపా
తివదమునూ’ మూర్ఖవదమునూ, నివేదించి తమమార్గమును దాము వదలక మాకుఁ
బనిగల్పించు మోక్షిని నెవరు నన్నార్థమునకుఁ దిప్పఁగలుగుదురో? దా, వీరె
ల్లరును మాయొద్దఁ బుస్తకములు వెలలేకుండ సంగ్రహించుట కట్లువ్రాయుచున్న
వారలఁట? ఆమాటకే యొప్పికొందము, తమవద్ద నట్టిలాభమును బొందువారుమా
డఁ దమమార్గము నేల నిందింపవలెనో? నరములేనినాలుక యెచ్చవచ్చినట్లుదిరు
గును, అంతియ కాని ప్రాజ్ఞులగువారు మాలికి వినమెన్నఁడును వ్రాగరు,
అంజలో సుకపుస్తక మూరకవచ్చునంతలోఁ గలుగు ఫలమంతటిది, అదిగాక

వెం|| రా|| ల, గీరతవిమర్శనమునకుఁ గృష్ణావళి? మాడఁదగు.

‘అత్రుస్తకమేని’ ‘కుక్క-మూతి పిందె’ గాని రసవత్తరమైనది కూడఁ గాదుగదా, అట్టిపాడు కాగితపు చెత్తకట్ట కాసించి యేప్రాజ్ఞులుగాని తమ్మును గర్హించి మమ్ము నర్హించుచున్నారని వ్రాయుట న్యవచో వ్యాహతము కాక మఱియేమి, దాని తత్వమిది. ఎవరుగాని పాపకార్యమునకు ననుమోసకులుగా నుండవలెకురు, పుణ్యకార్యమునకో? నిస్సంశయముగాఁ దోడ్పడుదురు, ఇందు లాభాలాభముల కించిత్కరములు, అదిగాక, స్వల్పలాభములతోఁ బనియేమి, వారలకు మహాలాభముకంటికలదు, అది పుణ్యపాపసంపాదన రూపము, దేనిని గోరువారు దానికనుమోదకు లగుచుండురు.

శ్లో॥ కర్తృ కారయితా ప్రవర్తక శ్యానుమోదకః,

ఇంతతో నీవిషయము ముగించి విషయంతర మువక్రమింతము. చదువరు లారా? పీరి “కోకిలకాకము” మునకై మేము వ్రాసిన పద్యములకుఁ బరిమితియే లేదు. కాని నానాఁటికి పీరి గోలనండి విరమింపవలెనని యాహుపాదముట న్నున, నత్యమిదివఱకే ప్రాజ్ఞలోకమునకు విస్తృతమునట్లు వారి వారిలేఖల మాల. మా మదికిఁ బూర్తిగా వచ్చుటవల్లన, జాలపద్యములను దిగవిడిచితిమి, సోదరి! ఇన్ని మచ్చుచూపుచున్నారము.

దనకొంటి.
లోనిది, కాగునే వికస్వరపికస్వర మంటివి, వారిదార్పణి
వలసిన గతాంతరంబగు నభిప్రాయము “గుణాలు గుణాల గుణాలు” మం
రము, వీరిగ విడుదలదగ్గు లుల్లసలం గరుసాసె? సారెకుక
ఎవరొ “సాసె? పికభవని కవిభవనియై తలక్రిందు లాడుసాసె?”
యక్తవార్యంబది శున్నయంచుఁ దెలిపెకా గాక పికత్వ, మ్మిదే
లు, సం, బెక్కడనేర్చి తీయనృతవాక్తత్వం? బెవండిచ్చె? నీ
యంభోవాహవిహారమోరవిభులవాహార వాహుళ్య వి
కుంభి భృతతి స్థింకృతుల్ వినియు మీ “కోకో” భవనల్ నిల్పునే.

మ॥ నభిప్రాయంబు వాచకున్ గళము, తత్త్వానంబు మావార్త మే
ప్రభులై లేచినవెంటనే తత్తులు దుర్వారం బవధాన మా
రభసం, బయ్యది నిల్వ నీయదు శుమీ? ప్రాజ్ఞశ్రీహరిష్ట సా
రభ సాభాగ్య వరంకరాగ్రిహరి మాత్ర సైవైర సంపాదులకా.

క॥ కమ్మనఁగ శిరము, కుకవుల కమ్మనియను కొందఱుఁగి, “అకలియనఁ గౌ
టిలమ్మమ్మచరు గతి యగుకొది, ద్విచ్చుని కుకనితలదిమ్ము దింపుట తేలక.

కవిత్వపుఁ బోలికను నుదాహరించితిమే కాని వైపరీత్యములందు నూత్నాం
శము లెవ్వియు లేవు. హాశిష్యులను గృతఘ్నతాఘ్నము నుండి తప్పింతమనియు,
దానివలన నితరులట్టితోవ తప్పని తెలిసికొఁడు రనియు, మే మిహిహికిఁ బూనితి
మికాని క్రమముగా వారది బలవత్తుకొనుచుంటున్నచే నింతవఱకు మాపరిశ్రమకు
సార్థక్యమే కనుపట్టదు, వీరివిషయమున నిక నొక రహస్యము తెలిసికొన వలసి
యైనది, వీరికిఁ జెడ్డమంచుగను, మంచి చెడ్డగను గోచరించుచున్నట్లు మఱియొ
న్ని వీరి వ్రాతలు బోధించుచున్నవి, వీరికి వ్యాసకృతభారతము తప్ప, ధర్మ
రాజపాత్రుఁడు, దుర్యోధనాదులు పుణ్యాత్ములు, ఈ యంశము వీరుప్రచురిం
చిన “కౌరవ గౌరవము”లోఁ జూడఁదగు ఈ విపరీతజ్ఞానమే వీరు సర్వత్ర విని
యోగింపఁదగువారు, దానిచేఁ గృతజ్ఞుఁడు మహాపాపాత్ముఁడుగను గృతఘ్నుఁ
డు మహాపుణ్యాత్ముఁడుగను గోచరింపక తప్పదు, వీరివిషయము వ్రతకృతముగదు
ముఖ్యము, కావున వీరు భారతమును వదలుకొనక తప్పదు. అది గురువును నిం
దించుట కొవ్వదు.

(మహాభారతశాంతి పర్వమునుండి.)

భీష్మ॥ శ్లో॥ మాతా పితోఽగ్నిర్దూతాంచ పూజా బహుమతామయః, ...గురు
ర్గరియాః పితృతో మాతృతత్పేతి మే మతిః, ఉభాహిమాతా పితరా జన్మస్యేవో
పయుజ్యతః, ...అచార్య శిష్యా యాజాతి స్సౌదివాసాఽఽపరామరా॥ శ్లో॥ వీధ్యాం
శ్రుత్వా యే గురుం నాద్రీయంతే, వ్రత్యానస్సా మనసా కర్మణావా, తేషాం
పాపం భూతానా త్యా విశిష్టం, నానన్యస్తేభ్యః పాపకృదస్తిలోకే, ...శ్లో॥ మాతృ
తః పితృతత్పేత తస్మా త్పూజ్యత మా గురుః, ...శ్లో॥ మిత్రద్రుహః కృతఘ్న
స్య స్త్రీఘ్నస్య గురుఘాతినః, చతుర్థాం స్వయ మేతేషాం నిష్కృతిర్నానుశుశ్రును.

(విస్తరస్తు తత్రై) వదన్తివ్యవః)

గురుశిష్య ధర్మబోధకము లగు మఱికొన్ని శ్లోకములు 32, 80, 81, 82,
83, 84; పుటలయందు ఉదాహరింపఁబడి యున్నవి, వ్రతకృతము హాశిష్యు లవలం

XVIII

చించినది గురుద్రోహమునకు దీక్ష, దానికి వ్యతిరేక మగుధర్మమును బోధించునది వ్యాసభారతము.

“భారతః పంచమో వేదః”

అని దానిని పూర్వ పాజ్ఞానేమి నవీనవిజ్ఞానేమి శిరసావహించుదు గాక, ఇతరపంచమవేదములయందు దధించి నిందితరువతి వెంకటేశ్వరరాది దేవగురు నిందల సుసరించు వీరి కావంచమవేద మెట్లు ప్రమాణము కాంగలదు, కావుననే వారివ్రవృత్తి కనుకూలముగా వేటొక భారతమును మానిమ్యులు వ్రాసికొనఁ దలంచెరి.

ఉ॥ వాయుగ వచ్చువాసముని వర్ణించు వ్రాసినయట్టి భారతా, మ్నాయ ములోనియంశములు మాటించివారిచి వేటెభారతా, మ్నాయము ... నమ్మరుగాక, పండితుల” (అంద్రభాషా పరిషత్పత్రికలోని కారవగౌరవము చూ.)

ఇంతకు మున్ను “కుక్క-మూతిపిండ”, అని ముగ్ధిరతమునే వీరు చూపించి నట్లు ప్రభుమథాగపీఠికయందుఁ జూపితిమి, ఇప్పటికి వీరికి భారతముగూడ నట్టిదశ కే వచ్చినది, ఇంతతో నేమయ్యె, ఇంకను వీరివర్యులు వీరివ్రాతలు ముందు చూడ వలసి యున్నది, పండితులు నమ్మరఁట? కాని లేకున్నచో దలక్రిందు నంగతులతో వీరు వేటొకభారతము వ్రాయుదురంటి.

శ్లో॥ ఆవరితోపా ద్విదుషాం స సాధు మన్యే ప్రయోగవిజ్ఞానం,,

అని కాళిదాసంతమహాకవి వాక్రచ్చినది వీరికి దృఢపాత్రయమే, ఏగ్రంథ ముగాని పండితులమెప్పునకును, అపండితుల తిప్పనకును, నాన్నదముగా నుండఁ దగు. అయియంశము ప్రభుమథాగ పీఠికలోఁ గొండ్రిక వివరించితిమి, ఇంక న స్మచ్చిష్ట్యవజ్ఞకమగు కృతఘ్న మతమున కనుకూలించు సుకవ్రాతయు దానికి మారకమగు నింకొకవ్రాతయు సుదాహరించుచున్నారము.

“ఈకాలమునం దొకరి సొకరు తిట్టుకొనుటయే కవితవ్య మైనది, అతిశ్లే యామ్నాయము లైనవి, భారతామ్నాయముతోఁ దుల్యములఁట, మూర్ఖులు వా నినే యానకితోఁ బఠించుచున్నారు.

ఇటుపండివా రిట్లే వ్రాయుట యుక్తము, ఇతఁడులేశమును నశ్చక్షణుఁడు గాఁడనుట కాఘట్టనందలివే యిక్రిందివంతు లుపోద్బలకములు.

“.....ఈవాక్యములీ కాదంబరిలోనివి,...ఇవిధమున సందర్భము లేనియవ
మలయొక్కయు, శబ్దశ్రేణులయొక్కయు, జాబితాలు కొండవీటి చేడుతాళ్లవలె
...సెప్పారు కాదంబర్యాదులు...”

కాదంబర్యాదులే నీరసగ్రంథము లని తలపోయు జ్ఞానలవణునిదగ్ధులకు
మాగ్రంథములేల రుచింపవలెను? రుచింపనక్కరలేదు. అది యటులుండె, సహృ
దయులిట్లు స్థాపించుచున్నారు.

(సుదర్శనీపత్రికనుండి,)

“గీరతమహాకావ్యములోగాని యిటీవల గుంటూరినీమలో గాని యొక్క
పద్యమునకు, ఈచరువరి మున్నగువారియుపనిషదుపన్యాసములు తుదకు “అ
సావాదిత్యోబ్రహ్మ” చేయించుటకై నఁబనికిరావు, మెదడులో నేమాత్రపురసగ్ర
హణపునీర లున్నను, సహజబుద్ధి యున్నను, గీరతకావ్యము లోని శాంతింపు
వర్ణములో నొక్కపద్యముఁ జదివి భారతీముక్తిసాధ మెక్కి తరించఁగలరు,
లేనిచో నన్నిపాతరోగికి జక్తెగ్రయుఁజేడే, మెవ్వరేమి చేయఁగలరు?.

వా రట్లు నిందించుటకు హేతు వేదో గాని వీ రిట్లభినందించుటకు హేతు
విది, భారతము సకలఘోషవిజనవినుత మేల యయ్యె, కేవలకవిత్య ధర్మమును
బట్టియో కాదు, దీనింగూర్చి వ్రాసినచో నింతట సంతటఁ దేలకు, భారతమునఁ
బ్రధానరసమేదియో, తెల్పుఁ దన నీనాఁ డెందఁజో చేతులునలువవలసినవారు
కలరు, స్థూలదృష్టికి నందు వీరరస మేమో ముఖ్యుని తోచను వచ్చును,
అది యట్టిదియే యగుచో దానికి నేతాదృశగౌరవము రాదు అందలి ప్రధానర
సము శాంతము, ఈయంశమునకు,

“...భారతే శాంతిః, రామాయణే కరుణ, ఇతి, ఏవం రసాది ధ్వనయ వ్షడ్విధాః॥

అను సాహిత్యకౌముదియు, మఱియు ధ్వన్యాలోకమును బ్రమాణములు,
అట్లు కొన్నిపట్టుల వివాదప్రధానముగా స్థూలబుద్ధులకుఁ బొడకట్టినను, మగీర
తముమాధ శాంతరసప్రధాన మనుట నిర్వివాదము, కావుననే యిది ప్రాజ్ఞులను
తికిం బాత్రీ మైనది. తదితరులు విద్యల్లోకమునకు సహజశత్రువులు.

(1) శ్లో॥ మూర్ఖాణాం పండితా ద్వేష్యః” (భారతము.)

(2) శ్లో॥...బుధజనఇవ గామ్యునదనీ, (కాళిదాసః)

ప్రకృత మనునరింపుదము మాశిమ్యులకు సన్మతకృతగీరతమే కాక వ్యాసకృతభారతముగూడ గర్వ్య మగుచున్న దనునది ప్రకృతాంశము, వీరి కెవరో కొంద అనుయాయులుగూడ నుండుట సహజమే, ఏమతమేని యొకరితో నుండుట యెవరును గని యొనది కాదుగదా! అది యటులుండె, వీరిమతమున దుర్యోధనుఁ డెట్టివాఁడు? కడు యోగ్యుఁడు.

మ॥ ... దుర్యోధనుఁ...గలియంశమ్మునఁ బుట్టినాఁ డనుచు వక్కానింకఁగాఁ జెల్లునే, (కౌరవగౌరవము)

ఇట్టినిషధయోగ్యుఁ డగుదుర్యోధనునితో వీ రొక్కటఁ దమమతమునఁ గేవలాపాత్రుఁ డగునొకని కభేదము చేసి ప్రకృతసందర్భమునందే కొంత నిందించి యున్నారు, దాని కర్థ మేమో? వీ రపాత్రుఁడనుకొనుచున్న మానిని నిషధయోగ్యుఁడు కావలసి వచ్చుచున్నదే, లేదా దుర్యోధనుఁ డపాత్రుఁడగును, విమర్శించుచో వీరితప్పుడు సాక్ష్యపు వ్రాతలెల్ల నింతటిసారము కలవియేగద, వీరికిఁ దా మెసరించిన గురుద్రోహపరాధమును నమర్శించుకొనుట కీతప్పుడుతోవలవశ్యకము లగుచున్నవి, కాని మొట్టమొదట వీరిమత మెట్టిది? ప్రాచీనార్యసమ్మతమైనదియే, దానిని ఋజువుచేయుట యెట్లు? ఇట్లు.

అశాంకరైసముః

(అనలుకు సరియైన నకలు)

చ॥ కులము ద్యజించి శాస్త్రములకుఁ బ్రతిహిత సంఘటించి యన్యులధనముల్. హరించుటకు సూచాలఁ జేయుచు పొట్టమాటి విద్యలఁ గని నాస్తికత్వపును, తంబున సంచరణంబుఁ జేయు వారలదరిఁ జేరఁబోకుము ప, రాకున నైనను మూఢచిత్తమా.

ఉ॥ యాచకపాళి కొక్కతృణ, మైన సెనంగక యింటిమాలలో దాచి వృథాప్రయాసము లె, దఁగనఁ బోక ధనంబటన్నచో గాచముతోడుతక సమముగాఁ గనుఁగొంటయె మేలు, చచ్చుచో. బూచిక పుల్లయైనఁ గొనిపోదువె చెప్పము మూఢచిత్తమా.

ఉ॥ విత్తమువెంట రాదుసుమి, వేదసతవృదు మీ భవంబు పెన్ద్రతులబోనుమి నిజము, గాఁ దలపోయుమి యిప్పుడున్న సరి

వత్తు లిటుండఁ బోవు సుమి; పాపము నుండెడు సుమ్మి మైన నీ
చిత్తము చేతనైనటులఁ, జెప్పితి నించుక మూడచిత్తమా.

ది 27-6--03 నం||రం.

ఓలేటి వెంకటరామయ్య.

మైవద్యములు యాశిష్యుఁడు మాకడఁ జదువుమానుకొనఁ గోవు దినములలో
రచించినవి, అందులకందుఁగల తేదీప్రకారము ఆ తేదీ శోభకృత్యం, ఆషాఢ
శుద్ధ తృతీయా శనివారమునకు సరిపడును, అనగా జ్యేష్ఠములో వెంకటాశ్రీ
యింట యింజరములో సూతనగృహప్రవేశము, అంతవఱకుఁగల శ్రద్ధగాఁ జదువు
చున్నవాఁడే, ఇందుల కాగృహప్రవేశమునకు వచ్చినవారెల్ల సాక్షులే, విద్యా
భ్యాసారంభము కార్యరి సం॥ శ్రావణము, ఈమూడువత్సరములును, అప్రస్తుత
ప్రశంసలో మూడుమాసములుగాఁ గృష్ణకవి యపలపించెను, దానింగూర్చి యిందు
బ్రహ్మచింతకున్నఁ బ్రశంసాఖండినముమిఁగా నేర్పడిన లోకాభిరామాచార్యుని
లోనే ప్రసంగించుట యుక్తము, మైవద్యములకాగితము యాశిష్యునివ్రాలుంటయే
కాక యతని స్వహస్తలిఖితాక్షరములు గూడఁగలది. కృష్ణకవి దీనినెట్లో యపల
పింపక మానఁడు, చర్లచలపతి క్రమాపగాలేఖ కన్న దీనియెక్కువయేమి.

“న సాహస మనాదుష్యా సరో భద్రదాసి పశ్యతి”

ఈకారిక సతఁ దనతృప్తివిషయమునఁ జేయూఁతగా గ్రహించుచున్నాఁడు
అది యిటులుండె, ఆపద్యము లిప్పటియితని ‘దేవగురు నిందాత్మకమగు మతము
నకుఁ దోడ్పడవు’ ఈమత నిరీక్షలకుఁగొరతన ప్రయత్నమైన గురుదూషణను
నమర్చించుకొనుట కవలంబించినదియే, దీనిపేరేమిగి వివేక దారిద్ర్యము, అదియవ
లంబించినవారి కొక మతిమేమి, యొకఁడోవయేమి, యొకఁడేన్నేమి.

“శ్లో॥...వివేకభ్రష్టానాం భవతి నినిపాత శృతవిధః”

అనుభర్తృహరి బుద్ధి విహీనుఁడాగి, శాంతం వాపం, ఇట్టివీరివ్యాఁతలనేల
విమర్శింపవలెనుగి విమర్శించుచూడంటి మూర్ఖులను.

“కౌయ్యతోఽటహరకుసు నీగ్ధ లేధ, కొడవటికిని నీగ్ధ లేదు”

అని చదువరులు వినిగొందు రని మేమెఱుఁగుదుము, కాని మాశిష్యపరమా
ణువు లిరువురలో రెండవమానినీ లిఖించు ననృతములకుఁ బాఠము లేక యుం

దుటంజేసి సత్యవ్రతాస్తికి దత్తండమునకు దిగక తప్పనివిధి యగుచున్నది, వేయే
ల, అతఁడు వ్రాత యని ప్రారంభించినది మొదలు నేటివఱకును బ్రచురించిన
యక్షరములలో నేయొకటిరెండు నిలుచునూ గాని తక్కినవెల్ల ‘హు’వ్వని యూ
దిన నెగిరి పోయెడివేకదా? ప్రకృతవివాదవిషయ మటులుంతము. ఈకృష్ణకవి
“అభాష్యంతమధీతం”

అని వ్రాసికొనియున్నాఁడు, ఈయొక్కమాట కీతఁడు స్వగ్రామమునుండి
యేని తగిన సాక్ష్యమును చెప్పుకోఁ గలఁ డేమో చదువరులు ప్రశ్నింతురుగాక,
కొముది చెప్పినగురువెవరు? వ్యాఖ్యానములు చెప్పినగురువు లెవరు, భాష్యముచె
ప్పిన గురు వెవరు, అతనివ్రాతలలో—

‘వీరేశ్వరాత్’

అనియున్నది, ప్రకృతము యశః కాయుండగు నావీరేశ్వరుఁడు మాయరు
పురకు సుకింతయో మఱికొంతయో శిష్యుఁడే, అతఁ డీతనిగురువులలో సుకరుఁ
డగుసారాయణశాస్త్రి గారికిని గురువు, ఆనారాయణశాస్త్రిగారికి భాష్యంతము
నుజెప్పి యితనికిఁ జెప్పెనూ, లేక యిరువురకును గల్పి చెప్పెనూ, కాక యితని
కిమాత్రమే రహస్యముగాఁ జెప్పెనూ, ఈవిషయము సుకదానినేని శృద్ధ కలిగి
తెలిసికొని యితనివ్రాతల తత్త్వమును లోకము గుఱిఱించుఁగాక, తుద కీవిషయ
మునకుఁ బ్రకృతము వీరింబట్టి మాకు శత్రుకోటిలో సుకరుగా నున్నసారాయణ
శాస్త్రిగారేని యంగీకరించినచోఁ జదువరులు విశ్వసించ వచ్చును, లేదా కృష్ణక
వితండ్రిగారేని ‘మాఅబ్బాయిరామడుగుల వీరయ్యశాస్త్రివద్దఁ గాని వేటొకరి
వద్దఁగాని భాష్యంతము చదివికొనియే నని చెప్పినచో విశ్వసించ వచ్చును ఇత
నితోఁ జేరుటచే మాశిష్యుడు వెంకటరామయ్యమాడ నసత్యతత్పరుఁడుగఁ దోచు
చున్నాఁడే కాని వాస్తవమున కతఁ డట్టివాఁడు కాఁడు, వెంకటశాస్త్రిగారి
యొద్ద నీవెంతవఱకుఁ జదివితిది, ఎన్నాళ్లు చదివితిది, చెప్ప మని యడుగువారున్న
చో నివృత్తికేని నిజము చెప్పియే తీరును, నైఁగా గురుత్వగోపన మొనర్చుటకుఁ
బ్రకృతము చెప్పఁపాతువులను జెప్పఁడు, కృష్ణకవివెంటనుండుటచే నిట్టికర్మము
తటస్థించిన దని యే చెప్పను, కృష్ణకవికి వెంకటశాస్త్రి గురువరంతరలో వాఁ
డయ్యును బరిగణింపఁ దగినంత గురువు కాఁడు, కావున సతఁ డెవరినూ పేర్కొ
నియెను, ఇతనికిఁగూడ వారే గురువులు గావలసి వచ్చినది, దానితో లోకము

లోఁ గలకల ముదయించినది, అది తుదకు వీరేశ్వరవేరు, లగుటకుఁ గారణ మై నది, దానివలన నింత మునిగినది, ఇది సంగ్రహము, ఎన్నిగ్రంథములేని దీనికే పెరుఁగుచున్నది, ఎన్నియనత్యములేని యిందులకే విషయోగించుచున్నాది, అన త్యము నుపేక్షించుట పాడి గాదని మేము పరిశ్రమ చేయుచున్నారము, ఆయా యీవిషయములు ముందుభాగములలో నిస్తరించి యుండును గాన నిక ముగింప నెంచుచున్నారము. ఇందక్కడక్కడ నుదాహరించిన

‘గురుగీత’

అనువాతప్రతిని మాకు యాదృచ్ఛికులుగా నెనంగిన బి|| ౧౨|| నైషధం భాస్కరరావుగారికి మాకృతజ్ఞతావందనముల నర్పించుచున్నారము, ఆయిగీ రతభాగములు గదుపునప్పుడు చదువరు లవ్వటవ్వట నుదాహరించిన యుత్తర రములయందలి విషయములను బరిశోధించుచోఁ గాఁకరపత్రికి సంబంధించిన వాని నెక్కుడుశ్రద్ధతోఁ దిలపింపవలయు ననియు సందునను గృష్ణకవికి సంబంధించిన వేదాబంధువు లవిమలీయును శ్రద్ధగాఁ దిలకింప వలయు ననియు, ఆయాయుత్త రముల కీతఁడు చెప్పుతప్పటర్థములను జాగరూకతతో విచర్శించినఁ దత్త్వముబో ధపడఁగలదనియుం దెల్పుచున్నారము, ఇం దుదాహరింపకున్నను మా ‘వేమవ రాగ్రహరశతావధానపీఠికలో, 67 వ పుటలో నుదాహరించిన ‘అణివిల్ల సీతా రామశాస్త్రులవారి యుత్తరమును జదివితేని కాఁకరపత్రిని బురస్కరించుకొని కల్పించి కృష్ణకవిప్రాయ తప్పడువాఁత లెట్టివో తెలియఁగల వని హెచ్చరిం చుచున్నారము, ఆరామము పండిత్రామ మగుటకుఁగాని అన్నదాననిరత మ ను ప్రతిష్ఠకుఁగుడరగుటకుఁగాని, మణియేయితర యశస్సునకుఁ గాని మూలకం దమాణివిల్లవారు, అందులో సీతారామశాస్త్రులవారు నర్వవిధములఁ బూర్వులను బోలినవారు, అట్టియోగ్యునకు మాయెడల నెట్టిగౌరవప్రపత్తియో, ఆయుత్తరము చెప్పును, ఈకృష్ణకవికిని, ఆయనమునకును గలతారతమ్యము నర్వబంధజనవిది తము. ఇతఁ డేయయక్తప్రవాసీ యేమి చేయఁగలఁడు కాని, ఆయావర స్వరసందర్శము లెఱుఁగని దూరస్థులకొఱకై తత్త్వనిర్ణయమునకుఁ గొంత సామగ్రి చూపవలయును, గాన దిక్షాత్రప్రదర్శనమునకై యీచ్చిని పొత్తములును, జిన్ని పీఠికలును మేము ప్రకటించుచుంటిమి, సత్యముకొఱకుఁ బరిశ్రమ చేయుట ప్రా జ్ఞలోక సమస్తముగదా.

క్లీ॥ త్యాగాయ సంకృతార్థానాం, సత్యామితభాషానాం, యశనే విజగ్ధా
 ఘానాం, ప్రజామై గృహపేథినామ్.

(ఇతి కాళిదాసః)

ఓమ్, సత్యం తపః, నాన్యతం వచేత్.

ఇట్లు

పిరుపతి వేంకటేశ్వరులు.

శుద్ధా శుద్ధ పత్రిక .

పుట.	—	పంక్తి.	—	తప్పు.	—	ఒప్పు.	—
4	—	3	—	చురా	—	చురా	—
7	—	2	—	బాప	—	బాప	—
7	—	25	—	బిట్ట	—	బిట్ట	—
12	—	26	—	చగ	—	గద	—
14	—	19	—	దీర్ఘ	—	దీర్ఘ	—
30	—	1	—	గుభక్తి	—	గురుభక్తి	—
31	—	15	—	శ్లో॥ దివం	—	శ్లో॥ దివం	—
33	—	20	—	సాకు	—	సాకు	—
45	—	23	—	వగుట	—	వగుట	—
45	—	28	—	మెత్తి	—	మెత్తి	—
52	—	15	—	యిండి	—	యిండి	—
56	—	2	—	వ్యంము	—	వ్యంము	—
56	—	17	—	రిప్టెత్వ	—	రిశిప్తత్వ	—
75	—	10	—	లైడినం	—	లైడియం	—
84	—	16	—	అవరశి	—	అవరశి	—

స్థూలదృష్టిచే దిద్దిన వీరివలన వీరి సజాతీయములను గూడ దిద్దికొనఁ
 గోరుచున్నారము.

శ్రీమత్పుర దేవతామైననుః.

గీ ర త ము, గు రు ద క్రి ణ .

(రెండవభాగము)

(1) ఆ శీ ర్వు చ న ప ర్వు ము .

క॥ కొత్తుడు గురుదక్షిణ యిడ, నుత్సాహం బెంతయేనియును జూపంగ "నూ
వత్సా? వలదనియెసిగుణ, వత్సలు వరతంతుమానివరుఁ బ్రాణితింతు" ౧

ఉ॥ తప్పక వైకౌఠంగం దగు దక్షిణ దేవర యంచు వేడుటే
తప్పగ నెంచి శిష్యువయి దాంగను లెట్టంగ జేసి "పొమ్ము తె
మ్మిప్పడ కొన్నికోటు"లని యెగురుఁ దాన తివెట్టె దత్త భక్
జెప్పిన కాళిదాసకవి శేఖరుఁ డెల్లజగమ్ము నేలుతక్. ౨

తే॥ గీ॥ అంతముక్కోపి సంత దయాగ్రిచిత్తు
సంత నిస్పృహు సంతధనైకలుబ్ధు
శాంతు సంతోషవంతుఁగా నలుపుకొత్తు
చరిత దురితాపహము నర్వ సమృతంబు 3

క॥ గురుశిష్యధర్మముల నెఱుంగరు పల్వురు పెద్దలివుడు కలికాలవతుల్,
తిరుపతి శాస్త్రీ?వారల, కొఱకుఁజూమి? గీరతాఖ్యగురుఁడేర్పడియెక్॥ ౪

క॥ గురుదక్షిణసూతార్లు *శి, వరానుకవి వాకు నిడంగ వచ్చినకంటెక్,
బరమానంద మొనంగెడి, గురుదక్షిణ చూపె "కాకకోకిలము"నభూ॥ ౫

(బెజవాడ శతావధాన వీరికనుండి.)

*.....అట్టిబహుమతిని నవధానిగారు (శివరామశాస్త్రి) తమకుంగల గురు
భక్తింబ్రకటించుచు బి॥ వేంకటేశ్వరశాస్త్రిలగారి కొనంగిరి కొని వారు నీళ్

క॥ శోకిలకాకముఁ గంటివె, యేకశగా నున్నదో యి హి? యని నగరే
కోకిలకుఁ గాకియెడ గురు, తాకల్పన మెట్లుకుదురఁదగునో యకటా. ౬

సీ॥ తాను నాయుద్ధ వృథాగ శుశ్రూష చేసెనె కాని విద్వే చెప్పనంటి? నేను
విద్వే చెప్పటకేమి కొద్దిగా నైనను జ్ఞానంబు గలవాడ గానఁజేను
పొరబాటుచే నాకువరణ మంటెనెకాని తా నంతమున్నె విద్వాంసుడంటి?
పొట్టకై తిరుగు టెప్పుడు నాకుపయంటి! యక్క-తమ్మునన రవంతయైన
తే॥గీ॥ విద్వే చెప్పనెలేదంటి! విసిగిపోయె, నంటి! చెప్పినముక్తై-ననంతమంచి
ముక్క-గాదంటి! చప్పనిముక్క-యంటి, పశవఁదియ్యనిముక్క-లుచదివెనంటి
సీ॥ వసితనం బరిగిననై నేను మూర్ఖుడ నని తాఁ దెలిసెనంటి! యంతమీఁద
భంగపడితిఁగదా! భగవంతుఁడా యంచుఁ జింతించి చ నెనంటి! యంతలోప
నంతంబు బులువంటి! జాతి సులభమైన విద్వే యబ్బినదంటి! వీను లలరఁ
గవిత చెప్పెడినేర్పు కలిగి రసాలంబు నాశ్రయించిన దంటి! యకట! కంచి
తే॥గీ॥ గరుడ నేవయెకాని నాకాళ్లఁబడిన, ఫలము లేదంటి! యెంతకో తెలియదిట్టి
చాదు వ్రాఁతలు, విన్నవాణ్ణోడువంక, దృష్టి నిగిడింతురనియేనిఁదెలియఁబడదొ

క్రియ నాకు వేయిస్సూటవదారులని గ్రహింపరయిరి.....

ఇట్లు, గొల్లపూడి లక్ష్మణశాస్త్రి.

బెజవాడ, సి- యం- యస్- హైస్కూలు ప్రధానాంధ్రోపాధ్యాయుఁడు.

 ఈక్రిందిపద్యములను గడుశ్రద్ధగా మదికెక్కించుకోవలయును
(నవంబరు 1910 వ సం॥ కవితాపత్రికనుండి.)

* శోకిలకాకము

గీ॥ బలనకు మఱింది; కృష్ణనివాస జెట్టి, యు నగు భీమునకోడి సుయో
భనుండు, ధైర్యమునుగోలుపోయి యెద్దానడాఁగి, నాఁడోయదియొండు ద్వైపాయన
చూడంబు. 1. గీ॥ ఆమడుపుచెంత నీరసంబైన చింత, కొప్పుపైఁ గూర్చిమైఁ గు
లాయఁచుకొందు, గట్టుకొని యందుఁ బలుగాకి కాకియొకటి, లాఁతికపులాక
కొన్ని గొల్వఁగవసించు 2. క॥ కాకపులువాఁడు నాఁడును, నీకంతస్వరమువర్ణసి

తే॥గీ॥ ధనికుల గృహస్తులఁట! యేను గునికి పాటు,
 లచటఁబడుచుండునఁట! ద్వారమండు దాను
 శక్తితో నప్పడునుగూడఁ బాయకే యొ
 నర్చునఁట! నేవ, ఫలము సున్నయఁట! తుదకు.

౯

సీ॥ తననీరికోర్వక తప్పలు తనకబ్బములను బట్టెదనఁట! యెలమి సొకట
 నెట్టులేనియునన్ను నీవు దేశికునిగాఁ జెప్పికొమ్మంచు యాచించితివఁట!
 తాను గోకిలమాటఁ దప్పఁట! కాకినాసను గురుగాఁ జెప్పికొనెడునెడల
 నయినను జెప్పట కంగీకరించెనఁ టామీఁడ లోకు లీయంశము విని
 తే॥గీ॥ “కాకమఁట! తాను గురువఁట! కోకిలకఁట!,

యిందులకుఁ గోకిలమొకింత యేని నీగ్గు
 లేక యెటు చెప్పికొనియె సుష్కోటులకడ,
 నంచు నచ్చెరువడి రంట! యనఘులెల్ల

౧౦

యంబని త, న్నేకొని యాడఁగ నదినిజ; మేక దేనియనితలఁచి వాయనేశ్వరుఁ డెగ
 యుకొన్తే. గీ॥ క్రమముగా గర్వమధికముగాఁగ గాయ, కోత్తమండ నేనటలంచు
 సూరూరఁదిరుగు, కాకి పలు గాకిమూఁకలఁగలసిమెలసి, కడకు గాయక బిరుదమ్ము
 గట్టుకొనియె 4 సీ॥ ఒక సారిపొగ రెక్కి శుకశారి కాదులఁ గయ్యంబునకుఁబిల్చు
 గాబుద్రోవ్వియొక మాటు కాకనిప్రకరంబు తన తీరు వినుతింపమత్తిల్లు విష్ణువీఁగి, యొక
 వేళ వెడఁగు బాలకులు గాలికి మవ్వఁ గట్ట మిన్నులు ముట్టుగంటువైచి, యొక నాఁడు
 తన పాటలకు మెచ్చు పక్షులఁ జేరి “కా” యని హాయి సూరు దెఱచి గీ॥ వేటాక
 ప్పడు తన రూపవిభవ మెల్ల, వారుఁ గనుఁగొని యచ్చెరుపాటు సొందఁ, దలఁచి పట
 పట తొక్కిలుదులుపుకొనుచు సొక్క యెండిన చెట్టుపై నెక్కినిక్కు. 5 క॥ ఏక
 డకు నేగినప్పడో, రామరుచి సౌధ శేఖరంబుల వ్రాలుం, గాక వికటంబుగా మన,
 కా కేశ్వరుఁడంతమాత్ర గరుడండు గునే? 6 చ॥ కొలఁది యెఱుంగలేని యెల
 కోయిల యొక్కఁడు వాయనేశ్వరు, న్వలఁతియ కాదలఁచి తన వారలఁ జీరికిఁగో
 క ముద్దుగాఁ, బలుకునదయ్య గానమునఁ బొండితి నెక్కిదు సంగ్రహింపఁగాఁ,
 దలఁపునఁ జేసి వాయన వదంబున కేగె ముదంబు పెంపున 7 ఉ॥ జ్ఞానము
 లేని వాయుఁడు గాయకుఁడంచుఁ దలఁచి వానితో, గానము నభ్యసించఁగఁ బిశం
 బనభిజ్ఞత నేగు దేరఁగాఁ, దానును గాయకుండఁడని తత్త్వము మార్పడఁజేసి దానికిం

క॥ అచ్చెరువటఁ జెందెడి, యానచ్చరితులు! మీరుఁగూడ జగమునఁ గలరే!

పొచ్చెములేక వచ్చింపుఁడు, చచ్చెనె? మీ యెడలఁ గూడ జ్ఞానలవంబుల్ ౧౧

క॥ గురువుకొ "గురువని" చెప్పిన, దురితమ్ము నహింవరోటు! దురార్థముగాఁ

బరికింతిరే మీరలు, సరిగా వచ్చింపుఁ డయ్య! సజ్జనులారా ౧౨

క॥ క్షమియింపుఁడు మీరును లో, కమునం దున్నారటంచుఁ గాంచనుజుం డో

యమలాత్మలార! యీయ, క్రమపుకృతాలకుఁ జేయి కదలుట యెట్లొ ౧౩

గానము నెప్ప నీధవడెఁగాకము లోకమువారు నవ్వఁగన్ ౮ క॥ లోకోత్తరమ
గుగానము, కోకిలడింభకముచదువుకొన వచ్చుటనెం, తో కులుకుచుమన్నించెను,
గాకిగుణంబెవ్వఁడేని కాఁదనగలఁడే 9 గీ॥ దినదినము మేతకై దేశదేశములకుఁ, జ
నుచుఁగలవారిముంగిళ్ళఁగునికిపాట్లు, పడుచునుండినవిడువక భక్తితోడఁ, గొలుచుఁ
గోయిలవిద్వైకగలుగుపేర్ 10 ఉ॥ గొప్పకు నెండుఁబోయినను గోయిలఁ దోకొని
పోవుఁగాని దా, నెప్పడుఁబొట్టకూటికొఱకేతిరుగాడుచునుంట నేమియుక, జెప్పడు
కాకి కోయిలకుఁ, జెల్లియొకప్పుడు నెప్పజూచినక, జప్పని మాతదక్క సరనం
బగు పల్లొక్కఁడైన రాదుగా. 12 గీ॥ ఎన్నఁటికినైనఁ జెవులకునింపునింపు, ను
క్కపలుకేని తెలుపడాకో? యటంచుఁ, గోకిలము పుట్టెఁదానతోఁ గొలిచెఁగాని,
యెప్పటికిదానికోరికొందేరదయ్యె 13 క॥ ఎఱుంగదు పికపోతముదన, గురువున
కుం గలుగువిద్య' కొలఁదిఁ బనితనం, బరిగినపిఱుందనే య, త్రైతఁ గంతయు దాని
కొయ్యఁ దెలియఁగనయ్యె 14 గీ॥ కాకివైఖరి మనమెఱుంగనిదికాదు, కాకి గా
నము క్రొత్తదిగాదు మనకు, గండుఁగోయిలపిల్ల యకాల్-లమందుఁ, బనితనంబొటఁ
దెలియక భంగపడియె. 15 గీ॥ చాలఁ గాలంబు వినిగి వేసారి తుదకుఁ, గాకవికి
గాణతన మెట్లు గలుగు ననుచుఁ, దెల్లమగుటయు మిపులఁ జింతిల్లిపికము. కాక
మును వీడి తనవారిఁ గలసి చెలఁగు 16 గీ॥ అంతఁ గోయిలపిల్ల వనంతకాల, మ
వతరింతరసాలమునధివసించి, సరసులెల్లరుమెచ్చ న్వజాతి సులభ, మయిన గా
నంబు కర్ణవేయంబునేయ 17 ఉ॥ కోయిలపిల్ల మేలుతనకుకృ లభియింపకయుంటఁ
జేని య, త్యాయత మానసూయ హృదయంబుఁ గలంప నహర్నిశంబు న, వ్యా
యనమూర్తి భూమిఁగలవారికిఁగోయిలపాటఁ జేడుగాఁ, జేయుతలంపునం జెవులు
చిల్లులు, వోవఁగ నూయు నీగతిక, 18 గీ॥ విబుధవరులార! కోయిలపిల్లపాట, కర్ణ
వరుషంబు; మున్నునాకడనె విద్య, నేర్చు; దీని కొకింతయే నేరుపు; కల, కంతములు

నీ॥ నాకంతరవము వర్ణన చేయుమిరెల్లఁ గాకపులంట! యక్క-తన నాకు
గర్వం బెదిగెనంట! కాటికి మువ్వంట! గట్టివారంట! పలుగాకినంట!
పలుతరంబుగ నేను బటపటఱొక్కలు దులుపుకొంచుచుజరింతునంట! యుకంట!,
నాను నాయొద్ద విద్యను నేర్చుకో రాఁగ మన్నించి చెప్పనమ్మించితనము
తే॥గీ॥ కూడఁ కూడనిపని యంటి, గొప్పకంట!

తన్నునే వెంటఁ బోకొని తరలుటెల్ల
నంతయేకాని చెప్పలేదంట! ముక్క,

యొక్క దున్నాడొ భగవంతుఁ డెందు లేఁడొ!,

౧౪

క॥ డౌరా! భగవంతుండ! నీ, నేరుపు మెచ్చంగ వచ్చు నేటికి నృప్తి

ప్రసాదంబు మాది యిప్పటి, కీరీతి మహాత్ము జగతి కిచ్చిన కతనక

౧౫

గౌరవార్థము "కాపు కాపు" 19. గీ॥ చాలఁగాలమునుండి ముచ్చటగఁబాడు,
'కాకములసొమ్ము గానము; గాని మొన్న, మొన్న నాయొద్దనేరుచుకొన్న పికము,
కలరవమ్ములు మధురముల్ "కాపు కాపు" 20 గీ॥ కాకియార్యుఁగ లేక యిక్క-
రణి నెవుడు "కాపు కా" వని మాయున కాని ధరణి, నెఱుఁగరొకొ కలకంతము నెల్ల
వారు, విసరొకో? దానిగానము వీరురారు. 21 క॥ కాకము దనకొకగురువని, యే
కోయిల నెప్పివైన నేమి యసూయం, జేకొనిపికముం గాకం, బేకరణి నె నిందల
డ నేతలపోయుక 22 గీ॥ కాకియొకనాఁడు కోయిలక డకువచ్చి, యార! పికపో
త! నీగర్వమధికమయ్యె, తొల్లి గానంబునెల్ల నాతోడఁ జదివి, కృతమెఱుంగవు నీ
కింత కేరడంబె. 23 క॥ అంచుండుచుదనంబుకఁ, జంచువుఁగదలించి వాయనము
దన్నుక యా, చించిర సెజ్జఱిఁముఁబ్రచు, రించెదననికోకిలమ్ము రేవుక మాపుక
డ॥ తేకువగల్గునాఁడు పర దేశములం జరియించు వాఁ డతి, శ్లోకుఁడువేఁపవండ్లు
దిని చొక్కెడు కాకవిసార్యభౌముడే, నాకు గురుండు నమ్మఁ డనినక మనకోకి
లసాక; మేలాకో, లోకమువారు న మ్మరది లోపముకాదుగ వారిబుద్ధికె. 25 డ॥
కాకము గాయకుండంటి? పికంబునకుం గురువంటి? తన్ను ను, శ్లోకులలోన వాకొ
ననిలోపము కోయిలపిల్లదంటి? తా, నేకడుధర్మవర్తియంటి? యిద్దగుణుండంటి? విం
టిరయ్య! యీ, సాఁకులటంచు జెప్పకొన సాగిరి లోకులువింతమింతగక. 26 క॥ కో
యిలకుం గురుఁడను నే, నేయని యెప్పుడును జాటు నెల్లడలంగా, నీయేగుసుపాటిం
పమిఁ, బాయనిరోనముకఁ గలఁతవడువాయునుండున్. 27 క॥ ఈయున్న తఱిని

క॥ మంతనపు సంగతుల నలు, సంతయుఁ దూచాలు తప్ప కంతయు నేను

సాంతుం డెఱుంగు నాభగ, వంతుం దున్నయెడఁ దెలియవలయు న్నిజముల్

క॥ ఎంతో నీచ మగు తటా, కాంతరమున నేర్పపాద మల్లనఁ గొనుదు

శ్చింతము మొనలి నెఱుంగుభగ, వంతుండున్నయెడఁ దెలియవలయు న్నిజముల్

గండుం, గోయిల కాకముననుంగుఁగొంగం గని యెం, దోయొత్తిలిసఁగెనట, య
ది, యేయొక రంగ్రముగ విగ్రహింపఁగదాడఁగెక. 28 ఉ॥ కోకిలమట్లుకయ్యము
నకు న్నది గొల్పదు ముద్దులొల్కఁగా, వాకొనియెల్లలోకులను వశ్యులఁజేసినదయ్య
నెప్పడో, కాకము నెద్దనుకొనఁగె గానము నేర్వఁగఁ బోయియుండుటక, గాకికి
గోకిలమైనకుం గయ్యము తియ్యము గాక యుండుటన్. 29 క॥ అదికారము
గాఁ ద, న్నెదురఁగలే దని తలంచెనేమి? కాకం. బొదిగిపిఁకూజితమ్ముల, వెదకివె
దకి చూపసాగె వెట్టిదొనుగుల్. 30 చ॥ ఎఱుంగుగాక కాక మొకయిం
చుకయేనియు నాత్మశక్తి; వా, దెఱవ నపస్వరంబులుగదే? తనకుం బొడసూపు!
గాయకో, త్తరకలకంఠనాదమునఁ దానును దప్పలు వట్టఁజూచినక, గరుసగునే
వికన్వర పికన్వరమెవ్వరికేని యంతలోన్. 31 క॥ కాక మొకవక్త కోయిల,
మూకంబని మదిఁ దలంచు మొఱకులఁదెలుపన్, లోకోత్తర మగుభణితిని, కోకోయని
కూయసాగెఁ గోకిలమంతన్. 32 ఉ॥ చేసెడుచేత యుత్తములచిత్తమును
త్తలపెట్టుచుండుటం, గూనెడుకూత కర్ణములకుం బరుసంబుగఁ దాకుచుండుటన్
వానియు వన్నెయుం గలుగువారలు“హా” ష్షవివాహఁదోలిసన్, నాసరివారులేర
నియె నమ్మును వాయఁసుఁడేమి నెప్పడున్. 33 క॥ కొంగొంగురసుచుఁ గూ
నెడు, కొంగను ముంగిళ్లల మెలఁగు కొంచెపుఁగాకిన్, బంగారు పంజరమ్మున
సింగారింపఁగ నెవఁడు చిత్తముఁ గొలుపున్ 34

(కోకిల కాకము)

తెలిసితాను గానమును దెల్పినదేయగుచో,

గొలువకయన్న దొనమది కోయిలపిల్లదె కా,

తలఁపఁగ రానికూతలను దత్తమెఱుంగక కో,

కిలమును దూఱి వాయనము కీరితిఁ జెందునుకో? 35

శ్రీవీరికాపుర సంస్థానవిద్వాంసులు, వేంకటరామకృష్ణకవులు.

క॥ ఇంతి ద్రువదాత్మ జాత స.భాంతరమున దున్నసేనునవమానంపుం

గంతులకుఁ బాఁపఁగల భగ,వంతుం డున్నయెడఁ దెలియవలయు నిజముల్

క॥ భ్రాంతిఁ బ్రాజగువులుద, న్నవుతుని లో దాచుదొంగచాని నఘోరదు,

శ్చింతిని గనుఁగొనునాభగ, వంతుం డున్నయెడఁ దెలియవలయు నిజముల్

క॥ ఇంతి జగన్సాహిని దా, సంతర్పణఁ జేయఁ గురలనందున నరియ

ల్లంత నిజుమఁటెఁ టిఁగిన భగ, వంతుండున్నయెడఁ దెలియవలయున్నిజముల్

క॥ సంతమనములోన నుద, న్నవుతునిలో నుండుకొండప్రక్క జరుగు వృ

త్తాం తమ్ము నెఱుఁగునాభగ, వంతుండున్నయెడఁ దెలియవలయు నిజముల్

క॥ ఓయీ తిరుపతి శాస్త్రీసి, నాయీ శిష్యుండు కాకి నామము నాకున్

వేయాఱు లిచ్చుటకు బదు, లా యుర్భాగ్యములు గోరి యర్పణఁ జేసెన్. ౨౨

ఉ॥ ఏనును నీవు నీకగ్గ-పుం గవీంధ్రులమే యగు టాప్సనేని దు

ర్శాని మదీయశిష్యునవరాధ మ దెంతటి దైన నేమి య

జ్ఞానకృతంబుగాఁ దలఁచి కాచి నిను న్నను నద్యశఃపరా

ధీనులఁ జేయుఁగాతఁ బరదేవత శిష్యుఁ జిరాయుఁ జేయుచున్. ౨౩

మ॥ మనలన్ దిట్టినదిట్టుఁ గాక తగ నగ్రచ్ఛిష్యుఁడౌ నీతనిన్

ధనభాన్యాదిక మాయువున్ సీరియు విద్యాబుద్ధులన్ గూర్చి వృ

ద్ధిని నందించెడిఁ గాత మౌత గురుభక్తిన్ వచ్చుజన్మానకే

ననుసంధించుతఁ గీర్తియుంగలుగుఁ గాకానాఁడె యవ్వారిగన్. ౨౪

మ॥ కలుగున్ గావుత సూర్యరాడ్విభునకున్ గళ్యాణపారంపరల్

దెలియుంగావుత మేరికన్నఁ గవులే దేవాశనగభూతు లం

చిల నీత్రుఁ డొనరించు పుణ్యములె మాయాశిష్యుడుద్దోషపుం

గలికాలంపుఁ బ్రవర్తనం బుడిపి వైఁ గాపాడి రక్షించుతన్ ౨౫

నీ॥ మొదలంట నడుగంటి మూలమూలలనుండు వేదశాస్త్రమ్ములు వెలికి వచ్చె

మనకు దిక్కె-వ్వరో యని కుండు నాంధ్రీకపులకవిత్వము నేఁడు వెలికి వచ్చె

నెంతుకు సృష్టించె నీమమ్ము వని బిట్టవండురుననదలవంత లడఁగ

నెట్లునిల్చెడిసైకో? యీ పాఠశాల లిమ్ముల నన్నశాల లుజ్జ్వలత కెక్కె-

తే॥ గీ॥ నెవని కతమున నట్టిమనీషిపాద, రేణుపావితనత్పభాశీ)వికాసుఁ

దార్యసూర్య రామేంద్రుననర్హ శుకృత, మగునుగాక మాశిష్యుని కంగరక్ష.

క॥ ఇరక నీయవస్థవినుమా!, బకమైతివి నీవు; నిన్నుఁ బకవక నెపుడో

పికపోతము పొగరున నెం, దుకొ నవ్వినదంట! యెఱుఁగుచువె యదినఘఁడా.

క॥ అదియే కారణ మంట! నీ, మది గలఁగుట కక్క-తము నమచ్చరమునఁ ద

మృదిరింప రండటంచుకొ, గదనమునకుఁ బిల్చి తంట! కంటివెయిదియుకొ.

క॥ ఎదిరించెడి నేర్పది యు, న్నది యంట! చదు వబ్బకున్న నదియే పోయెకొ

గదనము గురుతోఁ జేయఁ ద,గదు పొమ్మని మానెనంట! కంటివెనఘఁడా!.

క॥ ఎంతటి తెల్వియొ చూడుమా!, యంతే వాసిత్వ మాతఁ డంతో యింతో

యెంతో నా కొనరించెను, జింతింపఁగ నేల నిన్నుఁ జెనఁకుట కనఘ. 30

క॥ గాంగేయు నెఱుఁగఁడో? పా, ధుం గనఁడో? భారతమున; దొంగత్రనంగం

బుం గనలేరే లోకులు, “మంగలి మాధ్యస్థ్య” మనుచు మది నెంచెనెకో!.

క॥ నందియ మందెను సరియే, పందవలెకొవదరుపట్ల భయ మది లేదో!

యెంకుల కీవ్యాస మ్మిది, పందతనము తెలుప దొక్కొ బాలునకేనికొ. 31

క॥ భారతమున నున్నదొ యిది, గీరతమునయందుఁ గలదొ కేవలముగ ని

చ్చారతి వ్రాసినదేకద!, మోఱకు లగొక్కొ? వినిన బుధవరులెల్లకొ. 32

క॥ అన్యాయదేశ మన ని, ట్లన్యాయపు వ్రాత యగునె యకటా? విద్యా

శూన్యలకుఁ దెల్వి, భీర,మృన్యలకుకొ మంచి చెడ్డ మహిలోఁ గలదే. 33

క॥ ఎవఁ డేడ్చెఁ దన్ను, శిష్యుండ “నవుదును నే”,నని వచించు మని లేదని బొం

కు విధము దీనికి నెంతో, సవిశేషము గాక యున్నె జడుఁ డెఱుఁగు నెటుల్

చ॥ “దదివతి నిక్కమే గురుఁడు చప్పనిమాతలు నెప్పినాఁడు నే

నదివఱకే కలావిడుడ” నంచు వచించి పికత్వ మూని దు

ర్మదమునఁ గాకిగా గురుని మాటికెఁ జెప్పటకన్న నెప్పదే

“చదువనె లే”దటన్న నిది నత్య మటంచుఁ దలంచెనొ కదే. 34

అ॥ వె॥ కల్ల కాటినత్య మిల్లు నట్టిటిలోఁ, గట్టి కొన్న పగిది గానఁబడెడి

నెల్లవారు నగర “యహిహి” దురాగతం, బనరె యేరు చెప్పి రకట! యిట్లు!

ఉ॥ కొంగగ నీన్ను బేర్కొనిరి, కోరిన వాడవు నీవు వారితో
సంగర, మండుల జూరగఁ జాలమికిన్, “చిక మేడఁ గాకితో
నంగర, మేడ నంచుఁ బెలుచుకొని లిఖించిరి హేతు, వింతలొక
గొంగవు కాకి వెట్లయితో? గొంగ యనంగను శత్రు వంతురో. 32

క॥ అటుమీద శత్రువునకుకొ, దటకావడి మూలబడుట తథ్యమకాదే!
యెటు వ్రాసి కొన్న నేమి క, సట మెఱుంగం బడదె జగము పాపాణంబే, 3౩
గీ॥ దోమ యెనుఁగుకడ కేగె దొరకువలకు, రక్తమునుగోలునిచ్చ, భద్రగజరాజు
మెడలు తన పాలుచేసె నీవెడఁగుదోమ, పాడుతుండంబునకు లేడు పాటవంబు.
క॥ నాకును దుండంబు న్నద, నేకవరాణానకుఁ గలద యిది యని యానై
దీకొని పోరగఁ జూచిన, నా కదనం వెట్టులుండు నరయుము సఖుఁడా!

(2) సూర్య రాయ పర్వము.

సీ॥ ఆకొండివారింట నాకంతముగ మెక్కి సత్రంబు చెప్పిన జాణ తనము
మధునవంతుల సూరబుధు డేకికత్వమ్ము మున్ను చెప్పినరీతి సున్న యిడుట
అటుమీదఁ దాఁ బికంబైనన్నుఁ గాకంబుగా వ్యాసములువ్రాయు గాణతనము
ఆవ్యాసములుగూడ నట నిట గోమయోదక సేవనము గోరు వెకలితనము.

తే॥ గీ॥ గాంచి యేమి “జరాగతం, బంచు నడుగు
వాఁ డొకఁడు లేఁడు గా! యని వగచుచుండ
దొరకె మెక్కిఁడు సూజిపిట్టరమునందు
దొర రనజ్ఞుండు సత్క-విచరణ రతుఁడు. ౪౧

క॥ విరవ యను సూరుకాపుర, మరనిన వాడతడు నకల మగుకావ్యములుకొ
సరిగారు వెలమలకొ ధీ, వరు లతని కటన్న జడుల వాకొననేల. ౪౨

క॥ ఎఱుంగవె! సంస్కృతభారత, తరమార్థజ్ఞుండు రావు వంగడమున నీ
తరినరమునఁ గలదొరలకు, శిరోవిభూషణము సుగుణసింధుం డెందుకొ. ౪౩

ఉ॥ వెంకటసూర్యరావు శుకవిత్వ విజయం దగురామదండ్య నా
మాంకుని స్యాలకుండు భనమం దెటు లైనను వీరికాపురి
వంకజ బాలధవుం దనంగ భాసిలుటేనికి భర్తమూర్తికి
వెంకటసూర్యరాయనికి విందు వివేకి *యథార్థవాదియౌక. రర

క॥ అతం దడిగెదననె నిక, బూతులపంచాంగములును బొగరుకవగలుక
జాతురికి దక్కు కోతలు, మూతలబడు నమ్మ దతడు బొంకుం గూతల.

క॥ దానన్ లాభం పేమని, యా నీవడిగెదవు! వారి కాపై నేనెన్
జ్ఞానంబు గలుగు ననియౌక, దానకౌయశమయ్యననియడలఁచెద నఖండ.

పితాపురం.

*శ్రీరామ

ది 16-1-11

మహారాజుల పిల్లల వెంకటశాస్త్రిగారికి, శిష్యుడు రావు వెంకటసూర్యరావు కృతానేక వందనములు..... నేను ఇచ్చటకువచ్చి వారంరోజులు అయ్యింది. అదిమొదలు ఇప్పటివరకున్నూ- అత్యద్భుత శతావధానుల దర్శనం చూడమని ఎంతయత్నించిననూ నాకు సందర్భించక పోయినందు రెండుసార్లు వారిబసకే వెళ్లిననూ- సమావేశం కాలేదు- కారణం నేనుప్రాయచాలను. ఇంతకూ అట్టిలాభంనాకు ప్రాప్తించినదికాదు అనిఅనుకున్నాను.....ప్రస్తుతం చాలా పశ్చాత్తాపం లోకి వచ్చినట్లు నాఅత్తలవల్ల రూఢిగావిన్నాను- నేనువక్రసారి సమావేశమయ్యిచో ఎంతఅందముగా నైనాయుండును. గాని వీలుపడ్డదికాదు- వక్రసారి సమావేశమయ్యి యడల మీకు నేను శిష్యుడనైనందుకు గురురుణంతీర్చుకొనిన వాడను అగుదును. ఆపని ఈసమయంలో నెరవేర్చలేనందున నేనున్నూ వారివలె గుర్తుపిషయంలో కృతఘ్నుడనే కావలసివచ్చినది. వాఅత్తులున్నూ నేనున్నూకూడా మీగీరతమునే త్వరలో చదివి ఆనందించు కుతూహలం లో నున్నాము, గీరతంయొక్క పూర్వోత్తరం పితాపురంలో పుస్తకంబితులు అందరికిన్ని పద్యములు సూటికి రాకపోయినా సంగతి యావత్తున్నూ చెప్పినాను అటువంటి గృహం బయలుదేరితే లోకమునకు ఉపకారమవుతుంది అనిఅన్నారు. అంతా..... వేస్తూన్నారట..... రా॥ వెం॥

గీ॥ ఎఱుంగు నీతందు నాయొద్ద నెంతవఱకుఁ

జదువుకొన్నాఁడొ పడవ నీసాహసమున

తెట్టుల్లాడిగట్టి పావపు గుట్ట నెక్కఁ

దలఁచుచున్నాఁడొ నర్వమ్ము తభ్యముగను.

౪౭

క॥ నాకడకు వచ్చునప్పటి, కీకవిజ్ఞానం బడెఁతొ? యీడెంతయొ? నా

కాకత్వ మితని కోకిల, పాకత్వముగూడ నెఱుంగుభవుఁడతండే.

౪౮

ఉ॥ ఏ నలనూజిబీడుపురి కేగి వధానము నేయునాఁటి కీ

జ్ఞానిశిరోవిభూషణము ఛాత్రుఁడు గాఁ జనుఁ డెంచెనాకు వి

జ్ఞానము బోధ నేయుటకుఁగా దయ గల్గిన వాఁడుగాన, ని

వ్యానిని సూర్యరా వపుడు వాస్తవ ఫక్కిని జూచి నాఁ డటకా.

౪౯

శా సూరిశ్రీనకలన్వవేత్త యగునీసూర్యుండెసూ! పూర్వ మ

స్పృశాయేందుని సన్నిధానమునఁ గావట్యంపువిద్యాభిరా

శ్రీరామాఖ్యశతావధానివనఁ దేల్చెకా మించ నాసూరి న

పాపరా వొక్కఁడె కాక తన్నగరమే వాకోడు తత్త్వజ్ఞుఁ గకా.

౫౦

శా॥ అపారావుననంతరమ్మునను విద్యావేడులైనట్టినా

రపారావును నమ్మహత్ముననుజుం దైనట్టి సింహద్రో

యపారావును జూడ వచ్చె నితఁ డయ్యయ్యల్ “భవచ్చక్తి మా

కొప్పకా బో” దని తండ్రిపోలిగ్గ నని రాగ్యలోతత్త్వ మూహింపరే,

౫౧

అ॥ వె॥ ఈరనజ్జమూర్తియేకాదు శ్రీహుచి, కులుఁడు నారసింహకోవిదుండు,

గూడ నెఱుంగు నితనిగురుతయునాశిష్యభౌవ మడుగ నతఁడువసుకు నిజము॥

క॥ ఎవ్వారుపలుకఁ నేటికి, అవ్వయు రట్టును నిదేల రసికులకు? ననుకా

బ్రువ్వఁగఁ దిట్టిన వ్యానమె, మువ్వలు గట్టికొని యిట్లు మెఱుంగుచునుండకా,

మ॥ ఎవ రికోకిల! శ్రీమదోలెటికులూ హీనాల్లిరాకావిధం

డవుశ్రీ వెంకట రామశాస్త్రి యను లోకాష్టది, కాకం బెవం

డెవఁడో యెట్లగు? శాస్త్రిగారి గురు వానివెంకటేశుం డహూ!

యెవఁడీ కొంగ! దివాక రాశ్వయమణి? యీవేసుమి శ్రీవతి.

౫౨

స॥ నామోదఁ దాఁ గృతఘ్నత్యనామకమహాపాతకే యాట విన్నవ్యమంట! ఈపాతకమున కేర్పడ్డకిక్కుఁ దాఁ బ్రభుమండుఁ గనుట తప్పనిదె యంట
అంతియే నాని నాకాతఁడొ శిష్యుఁ డని నేను జెప్పటనర్హ మంట! వైదానఁ దనకేర్పడి బలించునేకాని నాకు యశంబుఁడున్న యనునంట!

తే॥ ౧॥ జోర! యెటువంటివేదాంత ముఖ్యమిం చె?

“నేమి శాశ్వత ముగోడ యంచుకంత

యవల బరిగించి పెట్టికొం, దని వచించు

వెట్టివేదాంతతన మిట “బట్టు, మనియె॥

౫౨

(౩) సంబుద్ధిపర్వము.

క॥ “మావాఁ డతిదుర్మార్గుఁడు, మీవానిశిరస్సునండు మేకులు గొట్టుర,
దేవేశ నేమి నేయును, కావలమున నన్న నీతిగనఁ జేసెదవా!

౫౩

ఉ॥ వేంకటరామశాస్త్రి! విను విద్య పరించితి నంచు సుప్పకో
జంకియుఁ గోకిలమ్మ వయి చక్కఁగ నప్పము గాఁగ నెంతయో
“వెంకటేశండుఁ జూపియును “వెప్పెవెమమ్మమె” యంచు నేఁడు ని
శ్శంకగ నుప్పికొంటి వది చాలు జయం బగుఁగాక నీ కింకక.

౫౪

ఉ॥ “కాక” మటంచుఁ దిట్టుదువు గాక శ్వపాకుఁడ వండుగాక యిం
కేకలుషంపువేరు లిభియింతువు గాక స్వకౌర్యసిద్ధి నేఁ
జేకొనినాఁడ నేఁడుగద! చేకుర మోదము; నీవు కిట్ట లే
దికవి నీతఁడే యు రక యిట్టులు తిట్టుకొనెకా గుమారకా.

౫౫

ఉ॥ “చప్పనిమాతలే” యనుము ఛాత్రుఁడవై గద! నకౌళజించుచుకొ
జెప్పినఁ జెప్పికొంటివి ప్రసిద్ధుఁడ వప్పటి కయ్యు నీవు నీ
చెప్పను గానినాదరిసి శిష్యుఁడ వైతివి తండ్రి! నీమనం
బొక్కనె యిట్టితిట్టుల కహో! యిటు కృష్ణుఁడు వ్రాసిపెట్టెనే.

౫౬

క॥ మొదట “రిజన్దరుత్తరము” మోటుతనం బగు పట్టకుండ నేఁ
దగ లిభియించి తిర్పతిని గయ్యముకై పురికొల్పినాఁడ నీ

వది గని యెంతగా బెదరి తయ్యయ్యి పాతకి నైతిఁ దండ్రీ! నా
యదయత నైపుమయ్య! యింకనైనను భీతిని మాను మర్హకా.॥

౬౦

చ॥ తిరుపతిసింహ మొక్క-మొగిఁ దీవ్రతరంబుగ వచ్చి పీఠికా
పురమున నున్ననాపయి “గుభకు-న” దూకు నటంచు నెంతకా
తరవడినాఁడవో యకట! తండ్రీ! కృతఘ్నుత కాదు హేతు; వీ
శ్వర, యను వేరుఁగుమ్మ సను జంకఁగఁ జేసిన దేమి నేయుదుకా.॥

౬౧

శా॥ నీమజ్జానము నీదులొభగుణముకా నీదాకృతఘ్నుత్వముకా
నీయల్పజ్ఞతఁ జేసి గాక యకటా! నీమీఁది కే మంచు యు
ద్ధాయత్తుం డయిరాఁగడంగు నెకఁ, డే నవానిఁ బ్రాణాలతో
దాయ న్నిత్తునె? నన్ను వీడిగద! కట్టా! చెట్ట వైతింతకుకా. ॥

౬౨

చ॥ తిరుపతిసింహముకా సరిగఁ ద్రిప్పి ప్రశాంత మొనర్ప వేంకటే
శ్వరునకుఁ దక్క నీయనుఁగుబావకు గీతకు నొజ గూర్పు నీ
గురునకుఁ జర్లవంఁద్రునకుఁ గూడ వశం బెటు లయ్యెడికా చురు
ద్దర మది, నేను దానిబలుధాటికి నుక్కొకవేళ జంకెదకా.

౬౩

ఉ॥ కాకరపర్తిపై కుటుకఁగా గమకించె నెఱుంగుడే? “శత
ఘ్న”కృతి సాహ్యకర్తలును నీవును బావయుఁ బోలె“శృంగభం”,
గాకలనప్రసంగ మది యజ్ఞతమై లిఖించినచుట్లె వా
పోకయ పోయినట్టులుగఁ బూర్తిగ డేకిరి జ్ఞప్తి యున్నదే.

౬౪

ఉ॥ వెంకట బండు వాకతన వేఁదుఱువాఁత లొకింత నైచు మీ
ర్జంకుటగాఁ దలంచి పెలువకా గుఱుచల్ లిఖించుచుండ్రు మీ
పెంకెతనాలు సాగ వల బెబ్బలిపై; వెలసాఁటి సింగ మీ
జ్ఞీంకుల సింకఁ జేయు నెపుడేనియు; డొంకలె సూ? శరణ్యముల్

౬౫

ఉ॥ ఏది? సజత్తరం బతని యెడ్రెఱవాఁతకుఁ జెప్పమా? శర
శ్చేదమాకాదె వందె మిడె నీన్దు గలట్టి నృజన్ముఁడేని *“మీ
తే దెనకేని బొం”డనుచు నీయఁగఁ జేయునె యుత్తరంబు దా
యొదునివేరు పెట్టి; యపురా? యిదిరా? చవి రానివీరముల్

౬౬

ఉ॥ “పాం డల పీఠికాపురికిఁ బాం డటుపాం,, డని నీడుబావబా

వాండొకలేఖ వ్రాసె నది యాతఁగ నయ్యెడ కేగుదేర న
వ్వందొకొ టేఁడు “మీ రిటువ వచ్చితి రేటి,, కటంచు, నెంచు
గండతనంపువ్రాతలు జగంబు మిగంబుల నవ్వచేటు సూ.

౬౭

చ॥ “పిలిచినయల్ల రాక యటు * బెట్టుగ సుత్తర మిచ్చి యెవ్వరో

చలవతి “పీఠికాపురముచక్కిరికిఁ బా” మ్మనినట్లు లెవ్వరో
గిలికిన వచ్చుచాడవే? నగించెడి నీడువ్రసక్తి,, యంచు న
వ్వల నల టేఁడు నవ్వలరఁ బల్కిన సుత్తరమేది పుత్రకా.

౬౮

* శ్రీపితాపురీ రాజపుత్రోదయ విషయిక, పద్యశ్రియము.

నీ॥ ఉదయించె రాజు రాజుదన్వయోదన్వ దభివర్ధనండు సూర్యాంశవ
లన, జన్మించె సంతానశాఖి నందనశుభ్రక్రి పెంపుమీఱఁ బితాపురమున, వెడ
లెఁ దనూనంభవుఁడు సూర్యునండు నారాయణాంశంబున్నదంచుఁ దెలువఁ, బొ
డమె నాండాల్మృతదుపు చల్లఁగ రాజసస్యంబు సజ్జన యమ మడఁప॥ నీ॥ మం
గమాంబ గణించిన మానసీయ, సుకృతచరిపాక మెల్ల నేటికిలభించె, గఁటికగవ
డె రావుగం గాధరోప, వడుఁడు రామావసీపాలవరుఁడు మరల॥ నీ॥ తనిపె సాధా
రణం బసాధారణముగ, మఱియు నఁదును నాశ్వయుజ్ఞానబహుళ, వక్షముఁ దృ
తీయయును శుక్ర వాసరంబు, మకరలగ్నంబు సూర్యసంభవుని వలన॥ మ॥ గురు
డు స్సూర్యుఁడుఁ జంక్రుఁడు స్త్రజుఁడు శుక్రుండు స్పృధుండు నృపై, శ్చరుఁడుం గే
తువు రామువుం గలసి యశ్రాంతంబు నీబాలునికొ, నీరి ధీర్ఘాయ వాసంగి ప్రాతురు
బుధాశీర్వాదముల తోడుగా, నరవిందాక్షునకుకొ నహాయు లయి సూర్యారాయ
భూపాలకా.

25-10-10 }
కాకినాడ }

దివాకర్ల తిరుపతిశాస్త్రి,
శతావధాని.

శ్రీరాజా కొచ్చెర్లకోట రామచంద్రవేంకట
కృష్ణారావుబహద్దరుగారియొద్ద న విద్వత్గృహి.

True copy of letter from the Private Secretary to the
Rajah Pithapuram dated 29th October 10, addressed to

ఉ॥ కరుణ గలట్టి మెత్త నగుకాకిని శేరడ మాడినట్లు గా
దరయఁగఁ గొంగవై కరుగు టందని పూరిగ బుద్ధి వచ్చియున్
దిరిగియు *“జూర్తి” పదైముల దేకువమాలుదొసంగులన్ గనం
బఱువఁగఁ బూను మీకు బరువా? కఱవా? తెరవాటుదాఁటులున్ ౬౯

ఉ॥ “ఈశ్వర వేరు,, బున్నయెడ కేగుఁ”డటం చొక బంధుమాత్రునిన్
బశ్వవతారు నూఁతగొని పల్కితి రాతనిచెయ్య లన్నియున్’
శశ్వదారకీర్తుల ప్రసంగములో బయలయ్యె వింటి లో
కేశ్వరుఁ డెట్టిచుట్టఱిక మేర్పడఁ జేసె నెవఁడు? మేల్ బరి? 20

క॥ నిను నీపినతండ్రెకుమా, రుని గనుఁగొను మతఁడు చెప్ప రూఢిగఁ;దాదృ
ప్యమ నలతిర్పతిఁ దిట్టఁగనుబూన్పితి రెంతకేని గలవారునుమా 2౧

Brahmasree Satavadhani D. Tirupati Sastri Garu.

“I am desired by the Rajah to convey his thanks to you for your congratulatory verses on the occasion of the birth of his son and heir.”

(శుభలేఖ పంపినప్పటి విజ్ఞాపనము.)

మ॥ ఘనవశావళి గల్గువాఁడ వని చక్క న్నిదరిక జేరిపే, రినచియ్యెత్తి
నదుర్జయముల నఖిలీదా విసౌదమ్మగాఁ, దునియల్ నేయఁ దలం చుచుండినవృ
గేంఁడూరకే వచ్చిపో, యిగ గర్వింపరె? యెప్పుడేని యితఁ డెట్లే వచ్చు భూభృ
నగ్గి ॥౧॥ కా॥

(*కవితా సత్తికలోని “అట్టహాసము” నుండి)

*...ఈపద్యము వ్రాసిన మహాకవియెఁదోయనియాలోచించుచున్నట్లున్నారు ఈయ
న పోలవరము సంస్థాన పండితుండు దివాకర్ల తిరుపతిశాస్త్రి శతావధాని గారు...వరి
యాచకమున కేమిగాని యీపద్యము వెనుకటిదానికన్నను దుస్థితిలోనున్నది
... ఇట్టితప్పులతడకను బ్రకటించి నందులకుఁ గొంకియే కాఁబోలు విశేష
జ్ఞాఁడనిపించుకొనుచున్న వేంకటశాస్త్రిగా రీపద్యమును దోసిరాజని కృష్ణాక్షత్రిక
లోఁగొని-న’పద్యములనుమాత్రము ప్రకటించియున్నారు (ఇట్టివనేక హాస్యములు)

- క॥ అతఁడేల చెప్పవలె? నం, స్కృతనిక్కేమవదాతధృతనిదానం
గతిగతకాకరవర్తి, స్థితశుశ్రుత నేత్ర మదుగఁ జెప్ప నభిలముకా. 21
- ఉ॥ అట్టిండతండు కావుననే యాతనివ్రాల్ గలయుత్తరమ్ము మా
వట్టుననుండె నం చెఱిఁగి బావ “యతం *డది వ్రాయలే,, దటం
చొట్టులు సత్యముల్ గిలికి యుత్పథచారిగ దూక జొచ్చె “వీఁ”
డిట్టిండు బొంకి యాత్మ తెలులేని యశం బొడఁగూర్చు,, నం చొగి 23
- క॥ తాదృశులుదక్క-మీడు, రాక్షసములకుఁ దోడు సూప రా రతఁడేనికా,
బాదాశ్రాంతత కొడఁబడి, నీదగునఘ మడఁచెఁ గొంతనీతి గలఁడే 24
- చ॥ కలతెఱఁగుకా లిఖించె నలకాతరుఁ డక్కట? పేరు పెట్టి ;య
వ్వలఁ నెవరో లిఖించు నలపత్రము తన్ను ఘటించి తిర్పతి
జ్వలనము చుట్టుముట్టు నని నందియ మందఁగఁ జోలుఁ బాప? మే
కొలఁదియుఁ గానిత న్నెరురుకొన్న జగంబు మఱింతనవ్వడే. 25
- గ॥ తిరువతి ధోరణి తెలిసెనె, “శర”ణిని నీబావకై యశస్కరుఁ డతొన్
దరి నిడిన బావమఱఁదినిఁ, బొరిఁబొరిఁబలికించి కాచి ప్రోచెకా గరుణకా. 26
- చ॥ అతఁడు కృతజ్ఞుఁ డౌటఁ జామి యాత్మకు వెంకననామ్మవీని
చతరపికాభివర్ధనుని శ్రీసద్గురుఁగా లిఖించె దానిచే
నితనికి వాడు తక్కు వని యెంచుచుఁ దిట్టితి వెంత బేలవో?
కృతమును జూపునంతటనె కేవలనీచుఁ డెవండుగాఁడుసూ. 22

(నవంబరు 24వ తేది 1911 నం॥ కృష్ణాపత్రికనుండి.)

*తి॥ కా॥ గారు శృంగధంగ గ్రంథకర్తకు రిజిష్టరు జాబు వ్రాయుటచేఁగా
ని యాతఁడు వ్రాసినట్లు యథార్థవాది యభినవ నరనృతిపత్రికలాఁ బ్రకటించిన
యుత్తరముచేఁగాని ప్రయోజనములేదు. ఆయుత్తరము సత్యాసత్యములునమయము
వచ్చినవ్వడు పేలకపోవు....

శ్రీమ॥ భవునికా భావవదారవిందభవుఁ జెల్వ ప్పిశ్యవంశార్థహో, ద్భవునికా
స్త్రువదంబదానహభవుకా భావ్యద్భవుకా సాహితీ, భవునికా మేఘగవీరవిఘ్నాట

చ॥ కృతమును జూపకుండునరుఁ డేమగునూ! యిపుడేని న్నప్తమై
మతి నతికెంగదా! సకలమర్మ మెఱింగియుఁ దత్తటంబునకొ
మతి చెడి"కాక,,మంచు నొకమాటును గల్పనఁ జేసి నన్నుఁ ది
ట్టితి వది యేమికార్యము! గడింది యశమ్ము గడించుతొకయే. 2౮

చ॥ "తిరుపతి నావయి" గవినై దీప్తత మద్దురు వైనవేంకటే
శ్వరునికతానఁగాదె, యని శాంతి యెఱింగిన నీపు తద్దణ
స్ఫురణము చూపి యుత్తరము సూటిగ వ్రాసెయేటికయ్య! యా
దురితపువ్రాత; కృష్ణఁ డెటు దోచఁగఁ జేసె గుమార! చెప్పమి. 2౯

క॥ నరులకు శాంతిం గఱపెడి, పరమాత్తమ గురుఁడ వీవు బాలక! నీకుకొ
గఱపఁగ నేఁ జాలుదునే, దురితపుఁగాకి నని నీకుఁ దోచినదెకదా! ౩౦

చ॥ "గురు" వని చెప్ప నంజులకుఁ గోప మిదేమిటికిపనుల్ యశ
స్కర మగునే?, యటంటి వది నమ్మతమే! కొమరుల్ గలారు నీ
రయఁగ వర్ధమాను లిటు లాచిరజీవులు నిన్ను నల్పున
త్తరుణమునందు నీహృదయతాప మ దెట్టిది యాసె తెల్పుమి. ౩౧

క॥ గురునకుఁ* దండికి భేదం, బరయంగా లేదు శిష్యుడనఁగి నొమరుండే
యెఱింగినవారికి; వాడే, తిరస్కృతికొ జూప మదికి దెగులు గలుగదే. ౩౨

రవుకొధైర్యవ్రభామేరువుకొ, గవితానద్దురు వేంకటాద్ధిని వక్కాఁజింతు నె
క్కాలముకొ (ఇది తి॥శా॥ గారి మొదిటికవిత్యము కుమారసంగభవములొనిది.)

"నీ॥ తనకు వేంకటశాస్త్రి తగినసహధ్యాయిగాఁ బాణినీయాబ్ధి కడచి రం
దు, భాషలలోఁ దత్కృతకొ గవి యయ్య న నేకముల్ శతలేఖనీకవిత్య, తంత్ర
ముల్ పెక్కుగ్రంథమ్ము లాతనిసహాయమునఁ గావించి యయ్యనఘుఁ గూడి,
శ్రీహరివరపురిభూపాలుఁడాంజ్లేయ భాషాప్రవీణుండు బహుకళాధు" తే॥గీ॥ రంధ
రుడతిశాంతుండు సరసుఁడునునగు, రామచంద్ర వేంకటకృష్ణరాయచంద్రు, ను
ద్ద బుధుఁడును గవియుమాన్యుండునై చె, లంగు తిరుపతిశాస్త్రి తెలుంగుఁ జేసె.

(బాలరామాయణ నాటకవ్రథమాంకముచూ)

(ప్రాస్తావికాభియుక్తోక్తులనుండి.)

*శ్లో॥ దశవివ్రసమా బంధు ర్దశబంధు స్సగోత్రీః, దశగోత్రసమా జ్ఞాతి ర్ద

క॥ ఇదిగాక నీవు చుట్టను, వదియు విచారింపఁ బుత్రతాపాదకమే

గద! *“జా” జనివానిన నీ, నదమల మగులేఖకలకు చదువుము దానికొ.

క॥ నీజనకు నాయనమ్మయ్య, నాజనకునితల్లి యొక్క నాయనకును నెం

డే జననికి జన్మించిన, యోజ నెఱుంగుదువా? మఱచితివా? గురునిబలెకొ. ౮౪

ఉ॥ ఏ నలచర్లబ్రహ్మయమనీషియెడకొ గడుభక్తియుకొ గృతం

బూనినవాడ నంచెఱుంగు యోగ్యుడ వీ వది నమ్మెదేని నా

మానసమందు నున్నయిది మాత్రము సమ్మక పోవు కాన నీ

శాసుని సాక్షిగా వినుము సర్వముదెల్పెద నారహస్యముకొ.

౮౫

ఉ॥ ఏ నలపీఠాపురనరేంద్రునిచెంతను జేరి తన్నుపా

ఘానమునందు నుండుటకుఁ దద్దయుఁ గోరినవాడ నాచు నీ

వైని నసూయఁ గొంటి నని వల్కలు దేల్చితి వీవు ప్రాంతలో

నీనుది నిక్కమే యగునె? నీవు నెఱుంగుదు నాదుభావముకొ.

౮౬

ఉ॥ ఎందఱు రాజులుండిరి! యహీనులు నాయెడఁ జేర్చి భక్తియుకొ

విండుతనంబు గల్గినవివేకులు; వారలయొద్ద నుంటి నే!

గందరగోళ మైనమది గల్గినవాడ స్వతంత్రుడకొ జిదా

నందుడ నే క్లిమికా నుకని నాయకుఁగా వరియించి యుండునే.

౮౭

శజ్జాతినమా ౭నుజః, దశానుజనమా మాతా, దశమాత్యనమః పితా, దశానాంద
పితౄణాం చ సద్గురు ధ్వానదో౭ధికః, ... తస్మాత్సర్వ ప్రయత్నేన సదాసంపూ
జయేత్తురుం,,

వల్లిపాలెం

*బ్రహ్మశ్రీ చెళ్లపిళ్ల వెంకటాశాస్త్రిలబాబుగారి సముఖమునకు, ఓలేటి వెం
కట్రామయ్య సమసాగ్రములుచేసి వాగ్దాయశుభలేఖార్థములు ... శుభముపూర్వ
మునకు సకుటుంబవరివారముగా దయచేయగలండులకు ప్రార్థించుచున్నాడను...
తమరురచించి అచ్చువేయించిన గ్రంథములు ఒక్కొక్కటి చొప్పున పంపిం
చగలండులకు ప్రార్థించుచున్నాను దయయింపవలెను.

ఓ॥ వెంకట్రామయ్య

(చిరకాలము క్రింద రచింపఁబడి 1907 వసం॥ అచ్చయిన మా

కామేశ్వరీ శతకము నుండి.)

పీ॥ సరనాథుల్ పలుకుంది మిత్రులయి యున్నంగాని తత్సన్నిధి

స్థిరవాస మ్మునరించునట్టి పని నాచేఁ గాదు నీవంటి న

ఉ॥ అన్నము లేదా? వస్త్రమునకై కొద వుండెను! యన్నదానినే
మెన్నఁగ నెవ్వఁడుం దినఁగ నివ్వటికె మఱి గాన రాఁడు నీ
యన్నముకోసమై మనమునందుఁ బ్రయత్న మదేల నాకు, నీ
చిన్నతనంపుమాటలకుఁ జేతము పొక్కెడి దుఃఖ మెక్కెడికె॥ ౮౮

ఉ॥ నిక్కముగాఁ బితాపురికి నేఁ జనుదెంచెడివాఁడ నేని ని
న్నుక్కడఁగింపఁగా వలయునో! నరహాలుఁడు నిన్ను నన్ను నెం
డొక్కరుఁగూడ నేలుకొనఁడోటు! నమర్థత లేనివాఁడో! నా
కక్కఱ యన్న తేనికడ కంతకు ముక్ జనుదేర కుందునే॥ ౮౯

ఉ॥ ఎందఱో భార్య లుండియును నింకొకచాన స్వయంవరంబుగా
సందము వొల్పుజాణ తనకబ్బినఁ దైకొనరే నృపాలు? రా
నందమునకే మదీయకృతిచందనగంధిని గూడ మీనృ పుం
డందఱతోటిపాలు తనయా? కొని యేలఁగ వచ్చు నచ్చుకె॥ ౯౦

తే॥ గీ॥ ఏకపత్నివ్రతముగూడ నిట్టిపట్టు ,నందు రామాదులకుఁ బోలె నద్భుతపద
రాము పేరిట నెందఱు ధీమహిమలు, తమకృతికుమారికల నిచ్చి తనియ రయ్యి?

ఉ॥ జంకితి నందువో! యధిపునన్నిధికికే దగ నందువో! తదీ
యాంకణమందు నొక్కఁడును నక్కట? నాసరివాఁడు లేఁడె, “ని
ష్కంగఁ గాకి పంజరపునతస్కృతికికే దగ”దందువే! యెటుల్
బొంకెడు సర్వముం దెలిసి పుత్రక! తండ్రికిఁ జేటు గూర్చెదే॥ ౯౧

చ॥ కడియములోనఁ గల్లుజన కాండము సర్వము నెన్నిమాల్లు నక
గడగడ కాన్యపాలమఱిఁ గాంచఁగ నేగు మటంచుఁ జెప్ప? రా
సదు లవి నేను నూఁకొనియునుకొ నృపుఁ జూడమి కేమిచేతు వో
కొడుక? యెఱుంగ వే! యెఱిఁగి కొంకక “కాక” మటంచుగిల్గెదే॥ ౯౨

క॥ కడియమునకు తేనికి నె, వ్వుడు సంబంధంబు గలదు పుత్రక! నీయా
ర్పడమికి తేనికిఁ గల దె, క్రొడిసంబంధంబు? చెప్పఁ గలవే నాకుకె॥ ౯౩

ప్రగ్రుణాశాలిని పెంపఁగాఁజెరింగి విద్యాబుద్ధుల స్నేర్పినే
బరులన్నిత్యము గొల్పుటొప్పగునె యంతాదవి కామేశ్వరీ.

క॥ ఎందుకు జన మానితినా, పొందుగ* మున్నవానినాడ బొంకందువా? లే
కందుల కొవ్వకువో? నా, కిందులకు జింత లేద యింతుక యేనికొ.

క॥ ఎన్నో బూతులు దిట్టితి, వన్నియు గోకిలపుండుత లనుకొనియెద నా
కున్నయభీష్టము దీర్చితి, వన్నా! “కాక” మన నేమి యదియు ముదంబే.

తే॥ గీ॥ కడుపు నిండిన బేరమ్మ గాని నాకు, నేనృపాలునిజూడంగ నేమివలయు
నట్టిచోమానృపాలకు డాతఁ డతని, నేలదర్శింప రాకుండు నెఱుంగఁజెపును,
తే॥ ఎలమిఁబిలిపించిన్వయముగ నెంతోపేర్చి, గారవించుచునుండెఘూఢీగౌరినాథ
కాస్త్రీ, సూర్యుని నుద్యోగ సరణినుంచి, యతని విడివత్తునెట్లు లేనపులకపుర.

(4) బందరు పర్వము.

క॥ గౌరినాథ బుధుండనఁ, గా రాజో? రెడ్డో? చెప్ప కాకమ? యన్నకొ
సూరియు దాస్రియు భోగియు, గౌరవభాజనుల నెఱుంగు కర్మరుండునుతా.

* గీతము 1వ భాగము ఇతిహాసపర్వము చూ.

శ్రీవేదమూర్తులైన శతావధాని చెల్లెపిల్ల వెంటటశాస్త్రీగారికి, జంధ్యాలగౌ
రినాథకాస్త్రీ అనేకనమస్కారములు... మీపుభయులున్నూ యిదివరకు ప్రతినం
వత్సరం అప్పడవుడుసంస్థానములలోకి వెళ్లి వస్తూ సంచారాభ్యాసంకలవారుగా
నస్థాయిగాయేకతృపుండడంబుగ్గరంగా తోచునేమో అని వకరు అన్నారు
అందుకు నేనుకొంత సమాధానము చెప్పినాను ఇంతకు వెళ్లదగిన స్థలములు అయి
నవి మీకును సంచారమువల్ల విఘ్నగుకలిగి వుండును వైగా వయస్సుమాడా వృ
ద్ధియగుచున్నది ఇట్టిస్థితిలో స్థాయిగా నిమగ్నద్రవమైన జీవసౌపాధి యేకత్రదారికిన
వ్వుడు ఆక్కడనేవుండితీరిక కొలది గొప్పగ్రంథములుగాని పాండిత్యముతోచేరిన
మరివకటి గానిచేస్తూ కాలయాపనం చేయడమందు మీకుతాత్పర్యంవుండవచ్చున
ని నేను తలుస్తాను మీపుభయులలో నెవరోయొకరు యీఉపాధ్యాయస్థానమును
అంగీకరించవలసినదని నాతాత్పర్యము ముందుముందు దేశసంచారముగా కాల
యాపన చేయడం చుస్తరంగావుండును మీరుకావలసినప్రతిష్ఠను యిదివరకే పొం
దినారు కాబట్టిబాగాఅలోచించి మీజవాబు వెంటనేవ్రాయగోరుతాను వచ్చేఆది

క॥ స్కూలుకళార్థులు మత్తై చాలక యత్నించి నభను నల్పియు మొకమొ
న్నేలాగు గౌరవించిరొ!, బాలకపి పాత్రమ్మనందు బరియింపవోకో. ౧౦౦

క॥ బంద రస నిట్టి దక్కడ “నందేహము లేదు బావశాబ్దికజీవుల్
చిందులు దొక్కడ జనంగ గో, విందా! యనిపించు కవులు వేవేలు శుమీ.

క॥ బందరసంగ నిట్టిది యట, నెందఱో యున్నార యెల్లయెడ విద్వాంసుల్
తందర వడునవధానుల, చిందు లవట సాగి రావు శిష్యుడొ! వింటే. ౧౦౨

క॥ బందరసంగ నెట్టిది యని, “నందేహము లేదు బావశాబ్దికజీవా
నందుని బోలెడు శ్రీరా,ముం దగ సుకమా ఆదిగి నమూల మెఱుంగుమీ. ౧౦౩

క॥ బందరులోఁ గోకిలకవి, చందరులకు బిచ్చ మైన సాగడు కాకం
బుం దిలకింతురు కవటపు, బొందలయత్సద్భుతములు పొనంగవు శుమాట.

క॥ బందరునకె యొకపరి మీ, “నందేహము లేదుబావశాబ్దికజీవా”
నందునినే రమ్మంటిని, జిందులు సాంగవని యటకుం జేరఁడువినుమీ. ౧౦౪

క॥ అప్పటికిఁ జిలుక కాలే, దెప్పడు పంజర మనంగ నెట్టిదొ యెఱుంగం
డిప్ప డొక సారి యడుగుము, చెప్ప నతఁడు ధారణావిశేషము కలిమిన్.

క॥ ఇప్పటి కేనియు బహుమతు, లిప్పెంచెద వచ్చునేము? కృష్ణకవీంద్రున్
దప్పక ప్రేరేపింపుము, చెప్పము సరపాలుం డేల'నెల మీఁడు! శుతా ౧౦౫

క॥ సంగన్న గారు వీణా, శృంగారవతీవిసౌదచేప్రాహ్మిణీ
తస్సంగులు తత్తన్నంగా, లింగితులై యెటకునేని లేదే'చనుటల్. ౧౦౬

తే॥ గీ॥ ఒక్కనంస్థానమందు మీయనికెకేమి, ఏటిపోలిక వారికి నెందు మీకు?

వారం ౧౩గి మీటింగు చేసి యెవరిసొ వకరిని మేముఅప్పాయింటు చేయవలసి
పున్నది రేపు స్కూలు ఆరంభము గాన అంతకంటే విశంబము చేయజాలము
త్వరగాజవాబుపంపించకోరుతాను మీయిరువురిలో యెవరుఅంగీకరించితే వారు
హిందూహైస్కూలు కమిటీవారిపేర వకదరఖాస్తుకూడా వ్రాసినాపేరపంపకో
రుతాను మీజవాబురాకపోతేయిదివారంనాడు దాటజాలను, చిత్తగించవలెను
జంధ్యాలగౌరీనాథశాస్త్రి

అక్కటా! *వీణరూపంబునడుగఁ జాచు, చేసినది చూచినే నెంతోనీగ్గువడితి.

క॥ ఈనీగ్గున కేమయ్యెడఁ, జేసినయవధానమందుఁ జెప్పినకవనం

జేసరసముగాఁ బడినదొ, యానర్వేశ్వరుని కెఱుక యది యట్లుండెన్.

క॥ ఆనరవతికిని మనయవ, ధానులు గండ లనఁ గీర్తి దపులునదియుఁ గా

కేనాఁడు నాజ్ఞ గొని వి,ద్యాపిధు లెక్కడికిఁ గాని యగుట లేదే. ౧౧౧

క॥ ఇది యిటులుంతము బందరు, పద నెట్టిదొ రామశాస్త్రిఁ బరమాద్భుతపుం

బదము గలశతపథానిం, గదిసి యడిగి తెలిసికొన నకలమును దెలుపుక.

క॥ అప్పండితునవధానము, నప్పడు జడ్డి కలెక్త రాసుల నభిలా

సెప్పరిసూ! వార్ నీ! యనఁ, బెప్పెపెయని యొకనమస్సు పెట్టె నదుగుమి.

క॥ ఇది యప్రస్తుత మతఁడును, నదయత నినుఁబోలెఁ గాక చక్కఁగఁ గొన్నా

ల్లొదిగెం గాకము కడ బ, ల్లిడుఁ డగు మీకృష్ణ సుకవి లీలక హేలన్.

(5) స మృ ద్ధి ప ర్వ ము .

క॥ జ్ఞఁకఁ బ్రకృతము వినుమయ్య, పికరాజను! వెనుకఁ బోలెఁ బృథివీపతులకొ
నక నక లాడెడి పొట్టకుఁ, గకవికఁ గనుఁగొను వ్రసక్తి కలుగదు సుమ్మ.

ఉ॥ పొట్టలు మూడు మాచి, నరిపోవును బుట్టెలు మూడు మాకు; ని

ప్పట్టన నాకు మానసముల వచ్చెడి శిస్తది చాలదొక్కొ, నీ

కెట్టులు దోచె! లోకు లిది యెట్టులు నమ్మెద రంచు వ్రాసి తి

చెట్టతలంపుమాట! యిటు చెప్పట పాపము కాదె పుత్రకా.

౧౧౨

(వెంకటరామకృష్ణగ్రంథమాల 74వ పుట నుండి.)

* వీణాస్వరూపము, కందము

క॥ వీణాస్వరూపమెన్నఁగ, వీణాగానంబుఁ బొగడ వేడుకతోడన్

వైణికులనభి నుతించఁగ, వాణియె యనమానురాలు వసుధాధీశ

(నంగ మేశ్వరశాస్త్రి.) గారుకోరినది.

చ॥ నెల కొక సూర్యురూపికు నీదయకల్లి “కనీసపక్ష” మొ

వ్వు లూలుకు నాడుపుస్తకపుఁబుట్టలు దెచ్చి యొసంగువారు పై
నెలమిని రోజు కొక్కొకటి యిత్తురురూపిక స్థూలులోన నెం
దుల కింక దేవిరింపవలెనూ? ననుఁ గోరనితీంద్ల సన్నిధిక్.

౧౧౭

జ॥ ఎక్కడి కేగ కూరకయ యింటనె యుండ మటన్నఁ గాని నా
కెక్కడినుండియో నభల కెన్నియొ *జాబులు వచ్చుచుండు నం
దొక్కసభక్ బొనర్చినను సెక్క-శతానకుఁ జూపు లేదు నీ
కెక్కడియాహ పుట్టె? నిది యెవ్వరి కిత్తునె తెల్పు పుత్రకా.

౧౧౮

ది 30-1-10 ఆటవాక పోస్టు కృష్ణాడిస్ట్రిక్టు

*విధేయుఁడొక శయిలంకృతానేక శిరస్సాష్టాంగ నమస్కృతులు... తమతా
భుసంచి V. P. P. గారాబడిన నానారాజ సందర్శమును శశగ్రహమును చదివి
మిగుల ఆనందమును పొందినాను తమకీర్తిని యిదివరకేవినియన్నండు యవ్వడు
తమ దరిశనంచేసితమవల్ల చేయబడు శతావధాన అష్టావధానములు కాంచన
గునా అసమనస్సులోయోచించుకొనుచుండగా తమరుపంపించిన పుస్తకములలో
నానారాజసందర్శనముయొక్క 10 పేజీలో 3వద్యమును 11 పేజీలోని 8వద్య
మును చదివిన దాది నాయాశమరింత వృద్ధి యగుచున్నది గాని ... తమరుసం
పూర్ణవిద్యామంతులని యెరిగిపుడిన్ని తమవల్ని జరుపబడు అష్టావ థానశతావధా
నములయొక్క కష్టము తెలిసి పుండిన్ని అవి తమవల్ల జర్పబడిన పిమ్మట తమకున
రియన్ని మన్నన రాజలోకమువల్ల జరుగవలయునేగాని మాబోట్లు యేమిచేయ
గలమా అనేథయము ముందుగా కలుగుచున్నది అయితే చంద్రునకు నూలుపో
గను సామెత ప్రకారం మాయొక్కశక్తిని గనిపెట్టితమవంటి మహనీయులు య
ట్లయినను మాకోరిక తీర్చడమే ముఖ్యముగా ఆలోచించవలసిన దయివున్నది యంత
యందుకనియెదరా? ఆశాఙ్గముచేయుట న్యాయము కాదుగనుక బందరువచ్చి
నకూడదనియెదరా? నావక్కసే బందరువచ్చివినుటకు సాధ్యమగునుగాని యం
కాకొందరు కూడా ఆశాబద్ధులయి పున్నందున రావీలుకాదనినాపుద్దేశ్యం గనుక
నామ్నవినంపూర్ణదయతో అంగీకరించి యవ్వడయినను దరిశనమిచ్చి నాగృహ
పావనమయ్యేలాగు యీబీదవానిగు - - కు విజయం చేసి కొరెనుతీర్చగలఁదులకు
ప్రార్థించుచున్నాడను సర్వజ్ఞులయిన తమకు నేను వ్రాయసంతటి వాడను కాన

ఉ॥ ఇంతటి దసగ్ర వ్రాసికొనుటే విషయమృ న్నవీయ మాటచేఁ

గొంతదొనంగు, దాత, నని కూడ లిఖించుట యెట్లు లావ్యుఁ గా

నితెలిసియుండిన్ని వ్రాసినయిలావమునుమన్నించి తిరుగుజవాబు దయచేయవేడు
కొనుచున్నాను, దివ్యచిత్రముగ్ర లేవలెను. శేవట్టు బందా శ్రీశయిలం.

నే! పండ్రంగి రామారావు అనేకసమస్కారములుచేసి చేయంగలవిన్న
వములు . . , వెనుక నేనునుసరించే శుకొన్నవృదు తమరుశతావధానం చేసెదమని
నెలవుయచ్చినారు గాని అప్పడు మాయుద్దేశము నెరవేరలేదు ఇప్పడుతిరిగి యి
క్ష్ణుడకాలేటి విద్యార్థులు చాలామంది తమశతావధానమునేచూచి సంతోషించవ
లెనని అతి కుతూహలముగానున్నారు వచ్చేపట్టాభిషేకమునకు మాకు డిశంబరు
7వ తారీఖుననుంచి వారంరోజులు శలవులువచ్చుచున్నవి గనుక అప్పడు యీ
కార్యము జరిగించగలందులకు మాఅందరిప్రార్థన అయియున్నది ఈవిషయ
మైయిప్పడు తిరువతి శాస్త్రులవారిదగ్గరకు వెళ్లివారిఅనుమతినిపొందినామువారత
మఅభిప్రాయముకూడా కనుగొందమని శెలవుయచ్చినారు కాబట్టి మాయందుదయ
వుంచి మాప్రార్థన కనుకూలమగు జవాబు తిరుగు టవలె వ్రాయగలందులకు గో
రుచున్నాము.

చిత్తగించవలెను

పితాపురం రాజవారి
కాలేటిహూప్రులు
కాకినాడ

తమవిధేయుండు

పండ్రంగి రామారావు

27—11—11

ఇక్ష్ణుడకాకినాడలోఘ్నాడెంట్లు అవధానముచేయించెదమని అడుగుచు
న్నారు మీకును వ్రాయుదురు మీఅభిప్రాయముచెప్పడు.... ది॥ తి॥

V. V. SUBBARAU, B. A., B. L.,

గుంటూరు.

12 ఆగష్టు 1911,

...కర్ణాకర్ణివినియుండి మిమ్మునుఁ బ్రార్థించినచో బ్రహ్మశ్రీ తిరువతిశాస్త్రుల
గారునహా మీరు వస్తూ రనునమ్మకముతో నిచ్చట నీనెల 19, 20 తేదీలను తమరు
ఇయలును శతావధానము నల్పుటకు సేర్పాటు చేసివారము గాన మీరు దప్పక
18 తేదీకే దయచేసి మమ్ము నానందింప జేయ మిక్కిలిగా ప్రార్థించుచున్నాము.

సంత యదారతాగరిమ యంటనిశిష్యులు బ్రహ్మశాస్త్రీన
తాంతర భోక్తలందుఁ గల రం చనుకోకు కుమార? చెప్పితికా.

౧౧౯

(6) బ్రహ్మ గు రు ప ర్వ ము .

ॐ॥ అమ్మహనీయుపే రహరహమ్మును నీవును దావయాన్ జప
మిమ్ముగఁ జేయుచోఁ గృతము నీగతిఁ జేసినపాపమెల్లనున్
నమ్మయి పోవు నట్లొ నరువన్ బ్రయతింపుము రామదేవుపా
దమ్ములు వొల్పు యేత్రమునఁ దానమైనర్పి సౌనర్ప మిక్రియన్.

౧౨౦

తిరుపతి శాస్త్రీగారిని తీసుకొని మీరు తప్పక వత్తురని నమ్మకముతో కొన్ని ప్ర
యత్నములును జేసియున్నారము. కావున తమరు తప్పక రావలయును, చిత్తగిం
చవలయును.

ఇట్లు విధేయులు

రంగాచర్యుల హనుమయ్య

(జిల్లాకోర్టుజ్జీడరు.)

వేలమూరి వెంకటసుబ్బారావు,

జిల్లాకోర్టు శిరస్తాదారు.

గుంటూరు. 15-8-1911

...రైలుదగ్గరనుండి గ్రామములోనికి సకలసంభ్రమలఁ దీసికొనిపోవలయునని
కుతూహల పడుచున్నారు. గనుక తాముభయులు సమకాలమున నే వత్తురని
యెఱుఁతును.

శిష్టా హనుమచ్ఛాస్త్రి.

.... తమకు లోగడ యత్తరము వ్రాసియుంటిని ప్రత్యుత్తరము చేరలేదు. మర
చినారనితోచెడిని. తమరు రేపుసాయింత్రము బయలుదేరి యల్లుండి గుంటూరికి
చేరెదరని ఘోషము వచ్చినట్లు తెలిసినది. తమరు శ్రీతిరుపతిశాస్త్రీగారు ఒకసా
రిగా గుంటూరుకు దయచేసినయెడల పుత్పవరూపకముగా గ్రామములోకి తమరిని
తీసుకరావలయునని నాకోరిక. దీనిచేత నే యీసాయంత్రము శ్రీహనుమచ్ఛాస్త్రీ
గారిని యివిషయమై తమకు వ్రాయమంటిని. శుక్రవారము సాయంత్రముకు పెజ
వాడరయిలు ప్లేజ్ ఒడ్డు సత్రమువద్దకు తమరుదయచేసిన యెడల నేను శ్రీతిరుప

చ॥ భవశక్తిర్మహామహాః దత్తః దౌకనత్రము వెట్టి శిష్యులకొ
గళులను జేయుచుకొనుభుముగా మఱి వారికి నర్థకోటికి
బ్రహ్మల మన్నదానము నపారముగా నెసరించె దద్దరుకొ
వనిన శిష్యుఁ డించుక యదారత నేర్పుటదేమి లెక్కయా.

౧౨౧

ఉ॥ బ్రహ్మహనీయనింట నెల యయ్యెడు సంతకు నెక్కొ పుట్టెబి
య్యమ్మ నుమారు వారు దమదైవముంబడుముగాక శిష్యునం
ఘమ్మిథివ్రజమ్మును సుఖమ్ముగ భోజన మాచరింపఁ బు
ణ్యమ్మన బ్రహ్మవంశీకునికన్న మఱొక్కని కెన్న నున్నదే.

౧౨౨

ఉ॥ ఉన్నది రెడ్డిసీమ, తమ కుండెడి దించుక వృత్తి, దాని కె
న్నెన్నియొ యోగముల్ కుదిరెనేని ఫలించు, ఫలించు దానిలోఁ

తిశాస్త్రిగారు కలసి అందరము శనివారము ఉదయము గుంటూరు చేరుదము.
గుంటూరు ప్రేషనువద్ద స్నేహితులందఱు తమరాకకు యెదురు చూచుచుండురు గ
నుక యీత్రకారము చేయుదురని వాకోరిక. గుంటూరు. 15-8-11

మఱొందరు వెంకటానుమంతరావు.

...తామున్న ఆరోజుకు యిచ్చటికి దయచేసి నళజరుపగ లండులకు మిక్కిలి వేడు
కగలవారమై యున్నారము.

యిట్లు విధేయుడు,

15-9-1911.

తూములూరి కోటయ్య,

పిసాడు, మారీసుపేటపోస్టు.

గుంటూరు.

4-11-11

...12-12-11 అద్దంకిలో అవధానమట వత్తురా? నత్రైవల్లికి వచ్చే అదివారం
రాగలరా? .. రంగావర్ణులకానుమయ్య.

ఇట్టి యాహ్వానపు బుత్తరములు కొల్లులు గాని గ్రంథ విస్తరభీతిచేత నేమి
చాదస్తులనుకొంజరనియేమి, యంతతో విరమింపఁ బడుచున్నవి.

- విన్నది గాక తా రయితుడెచ్చి యొసంగుఫల మ్మడెంత హె
 చ్చున్నను వీరికొక్క నెల యాపునె? యావదా సందియ మ్మగున్, ౧౨3
- క॥ ఆయనఘాత్తుని భార్య గ, దానియల్లాలనఁగ నాఖ్య యన నేల? నిజం
 బే యన్నపూర్ణ యాపె వృ, థాయంతూరె యట్టి పేరు తజ్ఞులు పెద్దల్. ౧౨౪
- ఉ॥ చెన్నఁటి చూపు చూచి యొకశిష్యుని నేనియు నేమిరా! యటం
 చు న్నిరసించి పలకఁ దిది చోద్యము, దేశికభార్య లిట్టివా
 రున్నది వింటిమే? మఱియు సెక్కఁటి, లోకులు తన్నుఁ దిట్టినన్
 నన్నుతిఁ జేసినన్ నమము సాటి మఱెవ్వరు? బ్రహ్మరాణికిన్. ౧౨౫
- ఉ॥ “బాతకచర్య, యందు గురుసంతతిఁ దెల్పెడుపట్ల వీరివి
 భ్యాతిని విస్తరించితిని నక్కడఁ జూడఁ గలాడఁ విందులోఁ
 బాతకహరి తచ్చరిత పాఠము నీకును నాకు బావమం
 బ్రాతఁదానంగులన్ దొలిచి భద్రములన్ గలిగింప నెత్తితిన్. ౧౨౬
- శా॥ ఏ నే కాదు మఱొక్క శిష్యుఁడును మాయీనద్గురుబ్రహ్మవి
 ద్యానాథున్ ఘోరభాషలోఁ దెలిపి కార్తవ్ముఘభా రావహ
 ధీనానూనవచనకృతన్ బరఁగెఁ దద్దీవ్యవ్యచోధార, ని
 త్యానందాత్ముఁడు మద్గురూత్తముఁడు,ని న్నత్యంతమున్ బ్రోచుతన్. ౧౨౭
- ఉ॥ ఎంతటి పావమేసి రచియించును గాక కృతఘ్నుడై ఋజు
 స్వాంతు గురూత్తమున్ దెగడి వర్తిలుఁగా కలవర్ల బ్రహ్మవా
 కాంతుచరిత్రమున్ జదివి కాగలఁ దుత్తముఁడంచు నెంచు మ
 త్స్వాంతము, తచ్చరిత్రము కృతఘ్నుఁ గృతజ్ఞు సైవర్వం జాలదో. ౧౨౮
- క॥ ఆచరిత వాగ్దేశితఁడును, నాచినతండ్రి కొమరుఁడును నాకడఁ దిర్ప
 త్యాచార్య సుద్ధ శిష్యత, సొంచి విదవ బ్రహ్మసేవసొంచి రెఁఱుఁగు మీ.
- క॥ కాననతండు నతీర్థుఁడు, మానిజశిష్యుండునగుట మాకడకల*బ్ర
 హ్మసూన చరిత నంపెను, దీనిని ముద్రింపుఁ డని విధేయతకలిమిన్. ౧౨౯

*శ్రీచర్ల బ్రహ్మగురువరచరిత్ర సంగ్రహము.

...శోబిద్యావానగృహం పరోపకరణోత్పత్తిస్థలం సత్యసౌఖ్యోపాధి వస్తుం పుంజిత
 సత్త్వ మున్నతయశఃకాయం ప్రతిష్ఠాలయం రాజత్పద్మగళత్పరోహణగిరిం భర్త

చ॥ అలచరితంబునీకుశుభచూపని కెంతయుఁ జూలునంచుని

మృలఁ గొనికొంత యియ్యెడల ముదిరితముం బొనరించువాడయో

నర్మరూప మ్మదా విద్యద్భుల స్థవతంస మాత్మని భజే బ్రహ్మభ్యువిద్యాగురుం॥ 3॥
 శ్లో॥ యచ్చాకృత్య మనుష్ఠితం య దనృతం ప్రోక్తం య దంహః కృతం వాక్ష్మి
 త్వావయవై ర్నిసర్గఖలసంసర్గప్రమాదాదిభిః వక్ష్యే బ్రహ్మగురోః పవిత్రచరితంత
 త్వావచిచ్ఛత్యే॥ నాఽ న్యస్సాన్య దధికో గురో రితి ఖబుజ్ఞానప్రదాతా యతః॥ 4॥
 ...శ్లో॥ గోదావరీమండలరాజమానౌ నీలర్ష భగ్వామవర (కఱియెద్దు) శృకాన్తి ।
 ఆరాచ్య విద్యాధరతీర్థవర్యా, ద్యతాఽ విరాసీ ద్భగవాన్ కుమారః॥ 7॥
 శ్లో॥ ద్విజ స్రస్త్రి స్తేకోఽ వస మవవన ద్రావిడవరః । ప్రసిద్ధో వీరాఖ్యో జనిముపగతో
 లోహితకులే । లనచ్చర్గో హఖ్యో నియమితమనా స్సం చ్ఛుచిరపి । హృదాలోకే కుర్వ
 న్నినకరనతీ ర్భక్తి కలితః॥ 8॥ శ్లో॥ ప్రాణాఽభో నిధిరంద్ర వారిధిమితే ష్టదై ష్టతీతేషు
 స । త్స్వాకల్యాదిత శాలివాహనశతే షట్పాస్త్రమాసింసుషు । కోధ్యజ్ఞేవసహస్య
 మాస్యధవతే పక్షే తృతీయే తిథౌ । జ్ఞే తస్య చతుర్థ సూను రిహచాఽ ముత్రాఽ
 ర్థసంసాధకః॥ 9॥ శ్లో॥ ఛాత్రాణా ముపబృంహణా దుతలనద్ధర్మ స్య ఫుణ్యస్య వా । వి
 ద్యాయా అథ వా నచే దధిగత బ్రహ్మైక భావస్థితేః । యద్వాఽ శేషజనూపకారక
 కలాశాలాదినిర్మాణతో । బ్రహ్మైక మనామ సార్థకతయా పితౄఽన్య నిర్ధా
 రితం॥ 10॥ ...శ్లో॥ వారాణసీం జిగమిషుః పరిశుప్తశాస్త్రా హతాయ భూసురవర
 స్స గురోరనుజ్ఞాం లభ్యాతికౌతుకయత స్తదను ప్రతస్థే । పారైస్త్యతీర్థనివహై
 రపిభూవ్యమాణః...శ్లో॥ ఏవం పరత్రాఽ త్ర శుభైకహేతుం । వారాణసీం వ
 ర్షివరో వివేశ । దేశాచ్చ దేశం విచరన్ జవేన । విశ్వేశగచ్ఛాబుధధర్మనేచ్ఛుః॥ 31॥
శ్లో॥ కాశీనాథబుధో హి యద్గురువరః కాశ్యాం పశ్యిష్టాయితో । యచ్ఛిష్యస్సకలా
 ర్థవిద్గురుయశా శ్రీబాలశాస్త్రీ మహాన్ । ఏవం శ్రీహరిశాస్త్రస్త్రిసుత మగుణో వా
 కాశ్యర్థచాన్దీకరః । కాశ్యాం భూపనిషేవితో వ్యజయత శ్రీరాజరామో బుధః॥ 34॥
 శ్లో॥ సంఖ్యావత స్తస్య వటు స్స సన్నిధౌ । వ్యాఖ్యానకోశాన్ పఠితుం ప్రవ
 క్రమే । సఖ్యాదృతస్స నియబధేన్ద్రమండలీ । ప్రఖ్యాతకీర్తిః కలితః కలాగుణైః॥
 35॥ ... శ్లో॥ అత్రాస్త్రస్త్రిజసహజేన పత్రికాఽ స్యా । దాహూతః పరిణయ
 మన్య కర్తృ మారాత్ । గుర్వాశీర్గణపతిపూజయో స్తదాత్మే । పత్ర్యక్షం ఫలమివ
 ద్యృతం జనానాం॥ 41॥ ...శ్లో॥ ఇతి షుడశవాసరా నుపిత్వా నిజగేహే స్వవిహా

న్యలు గురుపట్ల నిట్లగుమి కొందఱు శిష్యులు వ్రాయువారిఁ తః

ఖలుఁడును పాదువారిఁతలకు గా దిగఁ గం చిది చెప్ప నుప్పగక. ౧౩౦

హ సంభ్రమేణ! నిజసోదరదుర్గపండితేన! ప్రతిగస్తుం ఖలు నిశ్చికాయకాశీం॥ 52॥
 ...శ్లో॥షట్పాద ప్రేమ షడంగేషు షడ్భాషా షణ్మతేషుచ!ప్రజ్ఞా యస్య స్థితా తస్మై
 బ్రహ్మాంతర్వాణయే నమః॥ 61॥...శ్లో॥ఇత్థ మేవనృపసన్నిధౌ బుధైః శ్వాస్త్యేష్యథ
 వవరిషీతో భవకః॥ శ్లాఘితో బహుమతస్సభాస్థలే! నిర్జగమ బుధనిర్జయాయ నః॥
 67॥ శ్లో॥ అయోధ్యాకురుక్షేత్ర సేపాలగంగోత్తరా వైష్ణవనాథం జగన్నాథతీర్థం
 హరిద్వారకేదారబృన్దావనాద్యం॥ మహాక్షేత్రజాతం నిషేవే గురీరాట్॥ 68॥
 ...శ్లో॥దురేణ కాలనియమేన బహుద్విజానాం కోలాహలేననియతాశనభోజనేన
 సత్రేషు భుక్తి రధికశ్రిమకారిణీతి॥ జ్ఞాత్వేహ శిష్యనివహాయ దదాతిచాన్నమ్॥
 ౭2॥...శ్లో॥ఇతి జగదుపకారస్య! ప్రతిపద మఖిలైస్సు సుత్యమావస్య! పరిణామశూల
 బాధా లవణతవయస్రోఽపి దేశసంచారాత్॥ 78॥...శ్లో॥ శనకైరగమద్విద్వాం
 త్వస్త్రిగామం “సుకడియద్ద,,నామానంశ్రీరామో వనవాసాదివ సాకేతంప్రణాం
 ప్రమాదేన॥ 97॥ ...శ్లో॥ స్వస్థాలకః పరిమ మరథతాఽ గమం య! శ్వాస్త్రాఙ్చి
 పాతయతి శిష్యగణం స్వవశ్యాత్! విద్యార్థితాం తిరుపతిః కవివేంకటేశో! యా
 తోచ యా కశితయా గురుకీర్తిసాద్రా॥ 101॥ శ్లో॥ కింసు తచ్ఛాత్రీనామాఖ్య
 యా స్యా త్ఫలం! తస్య సంభాష మతీతాగతా చ్ఛాత్రీతాం! చిత్ర మేత స్మహాత్రే
 ప్సిహైకోఽపివాప్రాకృతోఽపండితోనాభవత్పశ్యత॥102॥ ...శ్లో॥మహాన ద్వా
 రోధర్మిరపరిచరియా దత్రీచ మహా! నదీతీరే వానం మనసికలయ స్పండితవరః
 సహచ్ఛాత్రే ర్దైతమ్యఘహరతటే వస్తు మనసా! నిజగ్రామా ద్వాసం ధవళగిరి
 పాదే ష్వలభత॥ 105॥...శ్లో॥ న కేవలం ఛాత్రీగణాయ భోజనం! దదాతి పాంథా
 వశయేచ సస్త్రతం! తత స్తదీయం నదనం నమీర్యతే!న పాతశాలిభేనస్త్ర మిత్యపి॥
 107॥ శ్లో॥రాత్రా త్రిపూరానమయే ప్రబుధః! క్రమేణిష్యానభిలాన్రబోధ్యశా
 స్త్రాఙ్చి సంపారయతుం ప్రవృత్త!స్వమావయేద్ద్వాదశఘంటికా వ్రే! 108॥ శ్లో॥
 వ్యావ్యాసేషుసూపాతయన్ప్రభుమతస్తద్వాణితకాం చ్ఛాత్రీవయే, త్వచ్ఛాత్రానపి
 పాతయం స్తదధికాం త్వంశ్చావయే ద్బోధకృత్! ఏవంనర్వకలాధీనాం
 క్రమవశా త్పాతాం త్వమాప్య స్వయం, మధ్యాహ్న దధ తా స్మరస్మరమహా
 పాతా న్సున శ్చింతయేత్॥ 109॥ శ్లో॥చిత్రంకేవన కావ్యనాటకమహాలంకారచ

బ్రహ్మగురుపర్యము.

స|| గురుక్షిత్ బరళు శ్రవారసిత హారావసీహల సం

హరణప్రాప్త యశోభిశోభి జమదగ్నితోద్భవుక్ డెల్పు నా

మూముఖ | గ్రంథా న్వాన్వితకశిష్యవర్గసవిధేసమ్య కృతస్త్రానిశం | సాహిత్యప్రచు
రాస్తత స్మరినయం బ్రహ్మఖ్యసూర్యన్తి కే | శ్రీమద్వాక్యకృతి మధ్యగీషత కిమ వ్య
స్మా తగ్-లాకాంక్షితాం || 110 || శ్లో || యదృక్ప్రేమగురో స్వశిష్యనివహే గురవాన్
స్తతోభ్యన్నతం, భావితైః కిం సుతనిర్వికేషమపి తౌ సంపశ్యతో జంవతీ, దూరే
బంధుజనా నిర్వహయ పితరా దేశం చ విద్యార్థినాం, బాలానాం కిము సౌఖ్య మస్తి
గురుసత్కారబుద్ధితోఽన్య ఙ్భవి || 111 || శ్లో || శ్రీకాశీనంపృదాయానుభవ మనుస్మృత
స్తత్రీవిద్యద్వర్జితైః, వర్జితైః స్వశిష్యైర్గణపతినవరాత్రోత్సవం కారయిత్వా, భూ
రిద్రవ్యవ్యయేఽపి న్యయ మధికయశోభాజనం స న్మహత్తా, కాశీతోఽప్యన్న దానం
సమధిక మితి సంజ్ఞాహితో బోధవీతి || 114 || శ్లో || దానం కలాలమృతసాధన మిత్యహం
చక్, దానే ష్యనుత్తమమితి స్మృత మన్న దానం, ప్రత్యక్షభూతపరితృప్తినిదాన
భూత, మిత్యన్వహంపరిత సౌత్వమితాన్న దానమ్ || 115 || శ్లో || ద్విజోభూత్వా కిం స్యా
త్ఫలమిహ సచే చ్ఛాస్త్రవతనం, సశాస్త్రేణా స్త్యర్థో నయది పరసంబోధనరతిః
తయా నావ్యస్త్యర్థో యది స సదగుప్తాన పరతా, పరంతిత్వా సాఽపి ప్రకృతవిబు
ధేఽస్మి నివలసతి || 116 || శ్లో || నిస్సాన్వననన్యగతికా నితరా నివజాతీ, నివద్యార్థినశ్చ
కృతదారపరిగ్రహంత్యుః | కాశ్యామివ ద్విజసమస్కరితాప్రదాన, లభాతి బోషహర
ణాయ కరోతి విద్యాన్ || 117 || ... శ్లో || మధ్యే మధ్యే కేనచి ధేమనాఽయం | శత్రు
రోజైస్త్వ ర్గడ్డుకై రన్న దానం | భూదేవానాం సంభ్రమా త్పంతసౌతి | ప్రాజ్ఞ
స్యాఽస్త్రేభూతతృప్తేః పరంకిమ్ || 125 || శ్లో || అశాశ్వతో దేహ ఇతి ప్రసిద్ధం, భూయా
త్పిరే యమ్యమపారశాలా, ఇతివ మత్వాస్థిరజీవనార్థం, స్థిరాం సమాజ్యస్థి స్థిరకీర్తి
రాసీత్ || 126 || శ్లో || చిత్రంద్వాదశవాసరేషు వితాతే గోదావరపుష్కర, స్నానా
ర్థం ప్రతిపజ్జి చోపదిశతో విప్రాం తృహస్సాధికాన్, నాఽహోచ్య శ్రమమున్న
తం ధన మయం సంపాద్య భిక్షురీతి, స్సంతరాప్య ధికపుణ్య మావ భువి కిం
దృష్టః క్వచి త్తత్ప్రమః || 127 || ... శ్లో || వికారి నామాఽ సువికారకారీ, సమాగత
షడ్భ్రమకూటతోఽన్యః, పుణ్యోద్భయం బిష్టుగురో రతివాఽ, సహిష్టునాజ్ఞత్రవి
వాజ్ఞజేః || 129 || శ్లో || భూదేవాయతతర్పణం దశదివైర్గోపాదతీర్థోజ్జ్వల, తోగ్ర పూర్వరా
ఖ్యిపురేఽన్రికప్రవిలసత్పీకోటిలింగస్థలే. తేత్రే పాదగయా హ్వయేఽపి చ నిజశ్వే

కరరే? యిట్టిండ వెట్టు శిష్యుడ డయికో? యంతేవనధర్మకు
ర్మరణోపజ్ఞకురుద్యమక్వధితధీరవ్రాతచేతోంబుజా.

౧౩౧

మ॥ గురుభక్తిప్రథితిల్ మహామహు లనేకుల్ నరవల్లొకైక కు
స్తగవిస్తారిత నిస్తులనననితాంతధ్యాంత నిర్మూలనా
పరభాస్వత్తవ శాన్కరుల్ వాలుచు నిక్కాలంబునకా వాకు నీ
వరరే? శిష్యుడ వెట్టులైతివా? యాచార్యనిందావహా.

౧౩౨

తానిపుర్యాం తథా, కర్తుం బ్రహ్మసుధీ రియేష జగతః క్షేమాయ కామాయచ॥
130॥ శ్లో॥ నవగ్రహ జపగ్రహ పృథు నమస్కరియీ వేదన, త్విరాణపత
నాధిధి స్వపది గోపదక్షేత్రకే, శుతర్కయితు మన్మతో దినసహస్రవిప్రోత్తమా
నుపాకగ్మితపాపశుక్రభవనానరే పండితం॥131॥ శ్లో॥ జగత్ప్రణయతో బలప్రవిర
తాజగత్ప్రేమకృ, ద్బుధోత్త మవినాశనే జగదుపప్లవ స్వాదితి, తదప్రమదినే బుధం
జ్వరబలేన సంపీడితం, కృపావిరహితా ముమురుహ్యు రకార్షు రుగ్రగ్రహః॥ 132॥
శ్లో॥దశమ్యాం కృతార్థస్థితౌబ్రహ్మవిద్వానుపక్రాన్తమన్వాదితాన్తింసమాప్య, శుభ
క్షేమ విప్రేషు పశ్యంత్య తుష్యన్॥ పరిత్యజ్య దేహంగతో బ్రహ్మజైక్యం॥ 133॥
శ్లోదివంగ తేబ్రహ్మబుధధరాఽసీ, త్పుశబ్దహీనా బలధర్మశూన్యా, కలార్ధివర్గో విఫలా
బభూవ॥ త్షుధాతురః పాథగణ స్తదాఽసీత్॥ 134॥... శ్లో॥ తత్త్వాలః పరితాగమ
స్సుగుణభా, క్షీవిశ్వనాథో బుధస్థిత్యా తత్రితదార్జితావనిఫలై ర్వర్షాశనై స్స
తక్రృతైః. విద్యాధిపకరం యథాకథ మథో తత్త్వరశాలాగతం, విద్యాబుద్ధి
యంతం కరోతిహి గురో ర్ధవ్యత్వమాపదయత్॥136॥ వేమూర్యపాఖ్యసరసింహ
కృతం'నభక్తి, శ్రీబ్రహ్మపండితచరిత్రమిదం పవిత్రం, యావద్దివాకరనిశాకరతార
కాళి॥ ప్రావ జ్ఞయే త్సుఖముతా మసుజా భవేయః॥ 137॥ శ్రీ. శ్రీ. శ్రీ శ్రీ. శ్రీ.

(శ్రీగురుబ్రహ్మకళ్యమునుగూర్చి మేము చెప్పినది.)

మ॥ కలిమానం బాకయైకువే లరుగ నేకత్రస్థనప్రగ్రహ, మ్మూలకుకా శాం
తి యునర్ముచుకా శ్రమ లవమ్ముకా లేకయే బ్రహ్మముకా గలినెకా, బ్రహ్మగురూ
త్తముండు దశమిన్ గంజాప్త వారంబునకా, ఖలసంచారి వికారి కార్తికవశక్ష
శ్రీకపక్షమ్మనకా,

తి॥ వెం॥

మ॥ ఒకడుగ్ గన్నడఁ డిట్టియొకలని నీ కోశిష్య? కుల్యుండు పా
య కుపాధ్యాయునిఁ గొల్వకున్న నతఁ డత్యంతమ్ముపాపాత్ముఁ డం
చకటా? వ్రాసెడియంత సాహసీ; మదీయాఘపృథావంబె నిక
వికలాత్ముం బొనరింపఁబోలునుజుమి? వేత్తృత్వసత్తాఖనీ. ౧౩౩

శా॥ నీకుగ్ జిక్కిన యీకృతఘ్నతను నేనే నేర్పినట్లే తుడిగ్
లోకుల్ వాకొనువార లేము? యని లోలోఁ జింత నేఁ గాంతు వి
ద్యాకల్పద్రుము లస్త్రదీయగురు లేతన్నిండ రాకుండ నా
పాకం బేర్పడఁగా వచించి ననుఁ గాపాడగ్ బ్రయత్నించుతగ్. ౧౩౪

ఉ॥ ఏకుటిలపుఁ బాపములు నీయఘతుల్యము కాపు భారత
శ్లోకము లిట్లు చెప్ప నవి సూరివరుల్ శిరసావహింతు నా
శీక, *చరిత్రలోఁ గను మశీకము గాఁ దలపోయఁజోకు మా
రా? కలికాలమేని యఘ మంత సహింతురె ధర్మచింతనల్. ౧౩౫

చ॥ గురుఁ డొకచో నహేతుకము కొండొకవేడిమి నూనుఁగాక శ్రికో
వ రనము తగ్గఁ జేయుట కుపాయము లుండవె? వానిమీనముల్

*(మహాభారత శాంతి పర్వమునుండి)

శ్లో॥ బ్రహ్మఘ్నురే సురాపేద చారే భగ్నవ్రతే తథా
నిష్కృతి ర్విహితా రాజగ్ కృతఘ్న నాస్తి నిష్కృతిః
కుతః కృతఘ్నస్యయశః కుతః స్థానం కుత స్సఖం
అశ్రీధేయః కృతఘ్నాహి కృతఘ్న నాస్తి నిష్కృతిః॥

(తెలుఁగు భారతము నుండి.)

క॥ అని చెప్పి తాత యిట్లను, మనుమనితో నాదగమున మఱియును బ్రహ్మ
ఘ్నునకును నిష్కృతి గలుగును, వినుము కృతఘ్నునకు లేదు విమలచరిత్రా.

క॥ ఆరయ మిత్రద్రోహము, దారుణ మగుపాతకము కృతఘ్నతకంటెగ్
వైరము గొని విడువ వలయు, నారెండుతెఱఁగులవారి నాపులనైనగ్.

§(స్కాందోత్తర ఖండస్థ గురు గీతనుండి.)

శ్లో॥ శివకోథా ధ్వజస్త్రాతా, గురుతోథా చ్ఛివో నవ
తస్మాత్సర్వ ప్రియత్నేన, గురో రజ్ఞాం న లంఘయేత్॥

బెలుకుట, వానిగ్రంథములు వెక్కిరిపించుట “వేరు” లాటయున్
జరిగెనె యెన్నఁడేని? యొకఁఁఁడు నుదాహరణంబు చూపెదే.

౧౩౬

ఉ॥ ఊరక యుండు నేని యఘ మూరక యుండదు నీకు బాధకం
బై రహిం బీడ వెట్టు నది యన్నవభీష్టము గాద యిప్పుడో
తారణ ముండి కాల్గఁ బడఁగాఁ జనుదేరక యుండుగాక నీ
దూగచనన్ గుఱించి మది దుఃఖము చెంది ఘృభింతువాపయన్.

౧౩౭

చ॥ ఎఱింగి యెఱుంగ కేయఘమునేని పానర్పియుం బిమ్మటన్ జనుం
“డరరె” యఘంబు చేసితి నటం చొకకొంత మదిన్ దపించి కు
స్తర హనుపావమేని యును దాఁటంగఁ జాలెడిఁ బైకిఁ బాపమున్
బారయుట తెల్పేనేని సరిపోయె నిరాగఁసుం డాతఁ డంతతో.

౧౩౮

ఉ॥ ఎన్నఁటికేని గాల్గఁ బడుటే నకుపాయ, మఘంబు నాఁడె పో?
సన్నగిలున్ గురున్ దెగడుసాహస మాని యెదో లిఖించి నం
వన్నగృహస్థు లాజనులమన్ననఁ నైకొన వెవ్వరో నినున్
“బన్నము బాగు బా” గనినఁ బాడకు నొరికి వచ్చినట్లుగన్.

౧౩౯

ఉ॥ చెప్పెడివారు నీ కకట? శ్రేయము గూర్చెడివారు గారు నా
చప్పనికూతలే తుదకు నద్దతిఁ జూపును నీకు; సూర్యరా
విప్పుడు నిన్నుం నైకొనుటకేనియు నే నిడుచప్పకూతలే
తప్పక తారణంబుఘమి తప్పడుత్రో విఁక సేని వీడుమీ.

౧౪౦

(7) ఆ త్త వై భ వ ప ర్వ ము .

ఉ॥ నన్నును గారవించు నరనాథులు లే కొకసాఁడు వన్ని నీ
యన్నపదంబునం దెటులనొ పడ నెంచితి నంచు నెంచ తెం
కు న్నను గారవించు నృపతుల్ శత మన్నను లొక మొప్పు నీ
వన్నను విశ్వసించవలదా? యిలఁ దా నకలం బెఱుంగదా.

౧౪౧

ఉ॥ అప్పనృపాలుఁ డింక నుకయబ్బములోఁ దన పోకెఱింగి మేల్
చిప్పిల “శాస్త్రీగారికెటు చేసితి వార్నిక మెల్లకాలమున్
దప్పక యట్టులే యిడుండు నాకు ముదం బగు దానఁ జేసి” యం
చొప్పఁగఁ జెప్పె నీ, వెఱుంగవో సుత! కోకిల వైతి వంతకే

౧౪౨

ఉ! ఎఱుఁగుదె యవ్వరాయనృపుని నించుక యాతనిసామ్మై కాకితోఁ
దిరిగెడునట్లు తింటి వది తేనువు వచ్చినయప్పదైన న
న్నరకతి నన్నుఁ జూచెడు ఘనం బగు చూపు న్మరింపు మఁయ్య! త
త్పరులు, *కుమారు లానృపువిధమ్మునఁ జూతురు నన్ను నేఁటికిఁ. ౧౪౩

తే॥ *ఆత్మకూరును గద్యాల యరయుచుండు, నాడురాకకు నేటేట; నీదురూపా
నీకు నుదయింతనేటికి నిన్నుఁజెఱిపి, బాగు వడసేల యిందఱు పృథువు లుండి.

మ॥ వనిగాఁ దా బెజవాడలో డిగిసుమా? ప్రార్థించె మున్నిచ్చు భూ
మిని పేర్చింగొని తండ్రిగారి యశముకొ మెట్టెక్కఁగాఁ జేయుఁ డం
చును శ్రీయాత్మకూరు ప్రజాధిపుతనూజుం; తాతనిం బోలు నా
నిని జూపింపుము నేఁటిరాజులను నెంతే శిష్యమాదామనీ. ౧౪౪

నూజినీడు.

16-4-11

మీరు ఈడిసెంబరులో నెంతత్వరగా రాగలిగిన అంతత్వరగా వచ్చిన మా
అందఱికి చాలావంతోషము గలుగును...నారయ్యప్పారావు.

*TELEGRAMS.

MADRAS.

Starting Bezvada to-morrow morning 8-15 train come
Bezvada.

29th July 1911.

RAJA OF AMARCHINTA.

COCANADA.

19-7-1911.

Atmakur Raja coming Bezvada to-morrow evening meet posi-
tively.

అమరాజాసూరానేని వెంకట నారాయణారావు బహద్దరు జమీందారు వర
గడే మయిలవరం వగయిరావారవారు డండం.

ఈనెల 19 తేదీని మయిలవరం గ్రామములో మీచేశతావధానము చేయిం

ఉ॥ ఇచ్చినభూమి పుచ్చుకొన నేగనిమావయి నల్క-ఁ బూనకే

వచ్చి గ్రహింపుఁ డం చనునృపాలురు గూడను నేఁటి యీకలిక

గృహ్యుల నుండిరే యశముగాక మఱొక్కటి నిల్వఁ బోదు త

త్సచ్చరితంబు శాశ్వతము దానము మే మది పట్టకుండినకొ,

౧౪౬

చ దలచినాము. గనుక మీరున్నూ బ॥ శ్రీ॥ తిర్వితశాస్త్రిగారున్నూ మయిలవరం
మకాముకు 18-4-11 తేదీకే రాకోరుతాము. బ॥ తిర్విత శాస్త్రిగారికిన్ని ఈవ్ర
కారమే వ్రాయించి యున్నాము. వారికి మీరుకూడా వ్రాసి యిద్దరు కలసి
రా వెలయును...తప్పక ది 18-4-11 తేదీకే రాకోరుతాను...గనుక తప్పక
రావలయును.

మైలవరం {
7-4-11 }

R. S. V. Narayana, Rao.
Bahaddar.

శ్రీరాజా వెల్లంకి చిన వెంకటరామారావు బహద్దరు జమీందారు ఆఫ్ నడి
మితిరువూరు అండ్ వినగడవ వగైరా యస్టేట్సు దొరవారు దండము.

.....అప్పుడు శతావధానముకూడా మీవలన చేయించవలెననివున్నది. మేము
1 డిశంబరుకే బందరు చేరుచున్నాము.....వెంటనే జవాబు వ్రాయించవలెను.
చిత్తగించవలయును.

31-11-1912, } RAJA VELLANKY CHINA VENKATA RAMA
మదరాసు. } RAO BAHADDAR.

Madras, 24-10-12.

(శ్రీ)రాజా నడిమితిరువూరు అండ్ వినగడవ వగైరాయస్టేట్సు
దొరగారి వద్దనుండి.)

.....శతావధానముకూడా చేయించుచున్నాము.....6, 7 తేదీలకు తమరు బం
దరు మకాములో వుండుటకు ప్రార్థింపుచున్నాము..... మీజాబుకు యెదురు చూ
చుచున్నాము.
చిత్తగించవలయును.

ఇంకనుజమీందారుల యాహ్వానములు పెక్కులుకలవు. అవి మఱియొ
కచోఁజూడఁదగు, గృంథవిస్తరభీతిచే నిట నింతతో సంక్షేపింపఁబడియె

ఉ॥ గుంటురి పోరుపేతువునఁ గోరిన యానరపాలుఁ జూడఁ బో
కుంటిమి యానృపాలమణి యొండొక నైఁచునుగాక మమ్ము 'హు
ష్టంట మటెవ్వరో నుడువుమయ్యి' భవన్నరపాలుఁ డొక్కొక యా
దంటయు సువ్వఁ డీ నుడికిఁ దజ్జుఁడు యోగ్యుఁడు నే నెఱుంగుదుక. ౧౪౭

ఉ॥ ఆయనయొద్ద నెక్కరి యత్యమలుం డతఁడేని యిట్లుగాఁ
గూయునెడక నహింపఁ డలకోవిదుదర్శన మాయె నాకు బల్
ధీయుతుఁ డం చెటింగితి విధేయుఁ డతండును 'హుష్ట'వల్కఁ డొ
హా? యెవ రాడకుండినను 'హుష్ట' జనించె భవన్నృభంబునక. ౧౪౮

క॥ గుంటురి గుంటల వ్రాఁతలు, గంటిని బల్కితి నటంచుఁ గ్రమ్మికొనెదొ య
వ్వంటికి గుంటురి గొంటరి, జంటలు జనియింపమిక జానంగ దది శుతా.
తే॥ ఇంతెవరు 'హు, హు'నిరొపేరినెత్తి తెల్పు, మల్లవారి నెఱుప్పించి యడఁకునీడు
తప్పదువ్రనంగమునువృథా ముప్పెవగుచు, బాడువ్రాఁతలుగిల్గెదేళయమువిడిచి

శా॥ * నన్నాసుల్ మొద లెల్లరాజులు ననుక సారజ్ఞుగా నెంచి పే
ర్చి న్నామాటలయందు నించి యనువర్తింతు ధర్మక బోలె 'హు'
ష్టన్నా యెవ్వరినూట వచ్చినదొ నా కామాట వాక్రుచ్చు వా
రి నేనే చనియద్దెడక ఘనుడొ సూరి శ్రీహృదొ శ్రీహృదొ ౧౪౯

ఉ॥ శ్రహ్మండు వల్గెనేని యలవానికివందనముల్ ఘటించు ను
త్రహ్మండు దెవండుగాని భని కే ల్పొగిపింతు వృథాగ నెందు కీ
ముష్టివ్రనంగ మారపుర? మూర్ఖత యెంతకు వచ్చెఁ దిర్వతి
స్రష్ట నెదుర్చలేక పెలుచక గుఱుచల్ లిభియింతువే శుతా, ౧౫౦

అమృతర దేవతా వ్రసాదోస్తు.

క॥ * దేవీ భాగవతాంబుధి, భావామృతము స్మరించి భక్తవసుల నం
భావించు మీదుచరితము, పావనమై దచ్చికడలఁ బ్రభాస్యతి గనున్.

గీ॥ చక్కెర మెక్కెడి చలిచీమ వడుపునఁ, దీపినికి కెక్కు చేఁవకుడి
భాగవతామృత పాననంకై మై, దనివి చనదదేమి దాహమహిమె.

(వరమ శివేంద్రనరస్వతి)

జ్ఞానానందుడు

మ॥ ఘనతేజాండు దివాకరుం డనఁ *గృతఘ్నుఘ్నుండు తద్దేవుడే
రున నెవ్వనికులం బిలక వెలసె సారూప్యస్థితిక వానితోఁ
చెనఁగక జాలుకృతఘ్నులుండునెడ రేపే వచ్చి సాక్షాద్విరో
చును నొడించుఁ దమన్వమూళు జలదన్వగ్భానుకేతుప్రభల్. ౧౫౩

మ॥ ఎవరీ 'హు, ఘ్నువాచు? నీ వెఱుంగుచో నేర్పాటుగాఁ జెప్ప వా
రవనీపాలురొ? మంతి సత్తములొ? లోకాలోకవన్యంత భూ
భవనప్యావృత దివ్యక్షీర్తికలనా స్ఫూర్తిక విడంబించువా
రవరేనిక జని వారిమెచ్చు గొని నీ యీవాక్కు బంధించెదక ౧౫౪

మ॥ ఎవ రా "వానియు వన్నెయుక గలుగువారెందువా రెట్టివై
భవ మొప్పారెడువార, లేమతమునన్ బద్ధాదరుల్? నెవ్వ నీ
కవనమ్ముక గురుభక్తియొక మిగుల జ్ఞానాపాత్ర ము చెంచి న
న్నవమానించక "హుష్టు హు"ష్టు నిరొకో? యంతేవనధూర్వహ. ౧౫౫

శా॥ భావతగ్రప్రతిభం గనుంగొని భవద్వాణిక విలోకించి నీ
హవంబున్ సరిగా గ్రహించినయెడక బలగం డొరున్ "హుష్టు" నీ
చేవల్ సూచినవాని కింకొకనిపైఁ జీకాతునుం బుట్టునే?
దేవానాంప్రియతాభినీ? గురుని నిండింతే యసత్యోక్తులక ౧౫౬

మ॥ ఒకసందర్భముఁ జూచినక నకలముక యొడింపఁగా వచ్చు నీ
యకలంకత్వము వేఱె చెప్పవలెనే యాయీ జరుద్యోగమే
ప్రకటించుక, బునరుక్తి కాస్పదుడనై వర్ణించుచోఁ, జెప్పొకం
డొకఁడో? సిద్ధి, యటన్న సామెత సుమీ యూహించుకో'మృత్యులో. ౧౫౭

చ॥ గురుఁ డెటువంటివాఁడు గుణకోటియెడక, జరితంబువట్ల, శాం
ఁరి? నను నెట్టివానిగను గన్లెననేర్పితి, తచ్చరిత్రముక
బరివరి నాచరిత్రమును బట్టి వచింపు మటన్న స్వప్నమం
దిరయఁగఁ జేయునంచక యథార్థ మటుల్ భజియింపు మీశ్వరిక. ౧౫౮

* (శ్రీ)మద్రామాయణములోని ఆదిత్య హృదయమునుండి-)

శ్లో॥కృతఘ్నుఘ్నాయ దేవాయ జ్యోతిషాంపతయే నమః

ఉ॥ ఆపె వచించు సర్వమును నాయను కెందును లేకు గోవ్య మే
పావము నెట్టి పుణ్యమును బాలన చేసెడి తల్లి “హుష్ట,, దా
నీవయి నుంచుసోని నను గణించక నావయి నుంచుసోని వృథా
లావము లూడ్చి కన్యైనుము లక్ష్యము తప్పక కొల్వు మంచికొ,,. ౧౫౯
క॥ గురుశిష్య భర్తృముల శం, కరుకతనక వినియో నాపెస్కాంతమునం ది
త్రైజంగు కనక బడు నీకుక, దరణోపాయంబు చూపక దగు నాపె సుతా.

క॥ బౌరా!నను హుష్టని నీ, సారాచారములు మెచ్చుజనులుం గలరో
క్లోపి రమ్మరమ్మపొవుద, మేరాజన్మకడకేని యిది తేటపడుక. ౧౬౧

ఉ॥ మూల ముడింగి సారకును ముష్టివ్రసంగము నీవు బావయుక
జాల లిఖింప వచ్చు నేకనకై-ము లాడంగ వచ్చుగాక టా
ట్టా లెటు సాగు వేరొకయెడక; బాసరించినలోపముల్ వృథా
ప్రేలుటలుక శిరమ్మనకు వ్రేంగు ఘటింపక యీడక బోవునే. ౧౬౨

ఉ॥ ఎన్నిటిసేని గవ్య జగదీద్యతరం బగుశక్తి, యట్టిదే
యన్నయెడక గురుండెగడి యన్నతి గోరంగనేలని కీర్తికిక
దిన్ననిత్రోవయే కలకు దేవుడు దాని సునంగకుంటయే
యిన్నిదానంగు లిక్కరణి నీవాసరించునిమిత్త మర్చకా. ౧౬౩

కా॥ పాపంబుల్ తలురీతు లందెదియొ యెప్పటక మనుష్యుండు తా
చూపో రేపా యొసర్వకుండుట యనంభావ్యంబు, నేడన్నపిహ
లాపానాకులు వైశముకొ ఘనులె హేలక జేయుచున్నారు నీ
వాపాదించుకృతఘ్నతా భర ముగిత్యా జ్యంబాం జుమి యేరికిక. ౧౬౪

ఉ॥ దీనిచహత్వముక డెలిపి తిన్నని తోగ్రహను బెట్టకున్నచో
హీనునిగాంగ నక విబుధు లెంతురు నీకును లేకు ముక్తి; డెం
దానక బునః పునర్మనన నాగురుతక గుణిచేసి చేసి వ్యా
ఖ్యాన మొసర్చి తిన్నక బడి కైకొనుమయ్య కుమారాభద్రముల్ ౧౬౫

క॥ నినుఁ జెఱువ నెంచినక న, న్నును *“నేదో” కవి, యటంచునుక దిట్టినకా
బును తేనియొద్ది కంపినక, బనుపడదే, నాడుకోరె-బ్రహ్మాండంబే ౧౬౬

తల్లెపాలెము.

*“శ్రీగంగాభాగీరథీనమానులగు... రాభగారిగ్. నీవు వెంకటరామకృ

ఉ॥ “ఎవ్వటికేని నీవచటనే శుభ ముండువుగాక, నాకువే

రైవ్వకయుండినకా నృపతిచే వినిపించెదఁగాక నీకు వా

తవ్వడుపేరు లీశతవధానమునుండి మరల్తుఁగాక” యల

చిప్పనిఁ బూనితికా జరిగె నిన్నియు సెక్కుటి తప్పకుండఁగకా,,

౧౬౭

క్షకపులకును తిర్వతి వెంఁకపులకును తంత్రముపెట్టినట్టు విన్నాను నీకు అందు
వల్ల వెంఁకయైనను లాభము లేదు, ... నాపేరువాయకపోవుట మరచి వా
యలేదు. (బూతుమాటతో చేవ్రాలు.)

ఇకపరా, ఇందుచేవ్రాలు మాలకూదిగలుపాడ నుచ్చరింపని బూతుమాటతో వ్రా
యుటట్లుండనిది యెవరినుద్దేశించి వ్రాయఁబడినదో వారిని దిట్టినతిట్లకుఁబరిమితిలే
దు మఱియునీయుత్తరముకాని కార్డువైవ్రాయఁబడినది మొగటపెన్నిటతో వ్రా
సిపిడవ వేటాక సిరాతో దిద్దఁబడియున్నది — ఇఁక సెక్కుమాదిరి సిరాతోఁగూడ
సెక్కుకాముడియుఁ గొమ్మును నవరింపఁబడి మొత్తము మాడువ్రాత లువయో
గింపఁ బడినవి కార్డువైని అడ్డొప్పు ము॥ రా॥ రా॥ అనియున్నది లోవలవేరుధి
ధముగానున్నది బూతుపేరితోఁ జేసిన వ్రాలు కార్డువైనిగూడ పెన్నిటతో వ్రాసి
నది కలదు మఱియు నిట్టిదే వేటాక యుత్తరముగూడ నిట్టిచేవ్రాలుతో నీయననుద్దే
శించియే వ్రాసినదికలదు. విషయభేదము లేకుగాని యందలియంశములు మఱియుం
బచ్చిగానున్నవి. ఇందు రెండుబొమ్మలు వ్రాయఁబడియున్నవి. ఎన్నోబూతులనే
కవిధముల ననందరభముగా లిఖింపఁబడి యున్నవి. అవియేవియు నిండుదాహరిం
చుటకు రాజశాసన మొప్పుకాని యగుదుఁ దుట్టుకుదను వ్రాసిన తవ్వడు నీనవద్య
ముమాత్ర ముదాహరణయోగ్యముగా నున్నది.

“నీ॥ పురుషుండవో కలి పురుషుండవోకానిధామకేతువుతోడతుల్యమగుచు
భయమొకింతనులేక నిర్భయంబుగనీవు గ్రామమృగరాజుతో తుల్యమగుచు, నీవలు
కునుదాని వలుకొక్కటియేకాని పూయదెవ్వ డొక్క సారిగాని, తే॥ గీ॥ యిట్టిసి
దవ్వచరితంబు యింపుమీర, వ్రాసినాడను నేను వహ్వయనగ.

చింతగించవలెను.

య. మిష్టరు. (అవాచ్యతచేవ్రాలు)

యీప్రతికలు యితరులకుపాడా పంపినాను.”

ఉ॥ ఇవ్వటికేని నీయడలనే దయ నా కధికంబు, నీడువా

తవ్వలనంగ మంతగ నెదన్ జెదరింపడు నీవు పెట్టువా

పాట వైయత్తరములు వ్రాయువారు వ్రాయించువారు వీనియందుద్దేశంపఁబడిన వారును జాలదగ్గఱబంధువులు, మాశిష్యులొనర్చి యనందర్థ ప్రసంగమును వీని మందలించినందులకై వారివంకనుండి బట్టియత్తరములు వెలువడఁజూచినవి. వీనికిసంబంధించిన రికార్డు సర్వమునుమావద్దనున్నది. ఇటీవల నీయవాచ్యపుటు త్తరములంగూర్చి బంధునముద్రులు కొందఱుచేరి మందలింపఁగా జరిగినయంశము లీక్రింద నువాహరింపఁబడుచున్నవి.

...“ఈమధ్య వెంకట్రామయ్య యిచ్చోటికివచ్చినాడు అప్పుడు యీయత్తరము శాకువచ్చినట్లు ప్రసంగవశమున వచ్చినది,.....వెంకట్రామయ్య తమ్ముడు సత్యనారాయణ ఎరుగక వ్రాసినట్లు దక్షజామూర్తి మొదలగువారియొద్దను అన్నాడట,దగ్గరబంధుత్వకారణమున నేమియుదలచక మాటలాడ కూర కున్నారము, పావపుణ్యములు భగవంతునకే యెరుక.మామీదలేనిపోని మాటలాపాడించి ఎవరువ్రాస్తే వారేయనుభ వింతురని యూరకున్నారము...వెంకట్రామయ్య తమ్ముడు మాత్రము“మాఅన్నయ్య వ్రాయుమంటే నేనువ్రాసినా,,నని అక్కడక్కడ అంటున్నాడు. (చేవ్రాలు)

పాట దీనితరువాదిగూడఁ గొన్నిపంతు లీక్రిందవి వ్రాయఁబడినవి.

“వెంకట్రామయ్యతమ్ముడు సత్యము అక్కడక్కడమాఅన్నయ్య వ్రాయు మన్నాడు గనుక... రావునకుత్తరములు వ్రాసినానని చెప్పడముచేత వెంకట్రామయ్యయే వ్రాసినాడేమోయని నేతలచి మొదట మీరింధములు నామీదకు కూడా వచ్చినవి యని మీపేరవ్రాసినాడను.”

పాట శ్లో॥ కర్తాకారయితా వై న ప్రేరకశ్చాను మోదకః! అనునార్యోక్తింబట్టి వైయత్తరములలోని సంగతి సందర్భములను బట్టియుఁ బ్రాజ్ఞులు విచారించి మాశిష్యుఁడుగారి గురుభక్తిని నిర్ణయింతురుగాక ఇతఁడు చెప్పి వ్రాయించినచో నడుగ నేయక్కఱలేదు తనంతటఁదానే యీతనితమ్ముఁడు వ్రాసినచోఁ దమ్మునిం బట్టియన్నగారివేక మనుమేయముకాక మానడు ఆయీపోకలయందలి యొగ్గతను గూర్చి భగవంతుఁడును దత్తుల్య లగుయోగులను విమర్శింపఁదగువారు

తప్పడుం బేరు లాశతవధానముపేరును మాపుచుంట నా

ముప్పు నడంచుపొంటె నిది పూనితి నిక్కము నమ్ము మరృకా.

౧౬౮

ఉ॥ పూనినపూనికొ డెలిసి “పొట్టుకుం బూనితి నైపుం డంచు నా

వై నెనరుంచుం డంచు నెక పాటిది యుత్తర మంపికోక దు

ర్కానపుం ద్రోవం దొక్కి యపరాధము పెంపొనరించి కొంటి వి

ష్టేనియు మంచిత్రోవం బడు మిం కపరాధివి కాకు వాకులకొ

౧౬౯

ఉ॥ ఖాత్రత దాచి వేటాకయనవ్యాపు మార్గముంబట్టి పూర్తిగా

శతుత వెళ్లంబెట్టియుం బ్రసక్తికిం గాని ప్రసక్తిగా గురు

స్తోత్రము లనృథా నలువం జూచెద వింతటిలోనె నాయశ

స్మత్ర మపాత్ర మా నె? పలుసజ్జను లుండం గవీంకు) లుండంగకొ.

౧౭౦

మ॥ అవధానంబొనరింప లేం డతండు నాయచామ్యండుం గాం డటం

చవనికొ మెచ్చంగం జేయలేవు విను మబ్బా? “తప్ప నైరింపుండీ

యవివేకంబొనరించి నాడ” నన నార్యస్తోమముల్ మెచ్చు “ము

ల్లు వెలార్పంగను గొట్టు గొట్టికొనుటల్” లోకుల్ ప్రశంసించురే

౧౭౧

క॥ “దా సునితప్పలు దండము,తో నరి., నామాట వినుము తుచ్చపువ్రాతల్

వాసికలహమ్ముం బెంచకు, మోసుత? బుధు *లాడుమాటలూకొనవకటా.

*బ్రహ్మశ్రీ చెల్ల విల్ల వేంకటశాస్త్రిలవారి సన్నిధికి. (నవరత్నమాల.)

చ॥ తిరుపతి వేంకటేశ్వర సుధీతిలకుల్ విలసచ్చతావధా, నరతిదలిర్పనై

కనర నాథసభాస్థులలనన్ జయంబుగాంచి వరకీర్తి దిక్కులులంజెంది నముజ్జ్వలవం

ద్రికాపరి, స్ఫురణముంజూపంబితులుభూరిముదంబున సన్నతించంగకొ. ఉ॥ ఆర

య నర్వశాస్త్రములయందు నుదంచితమైన సాహితీ, ధోరణి మేలుమేలని బుధుల్లా

నియాడం గవిత్వవిద్య కా, ధారము వీరలేయనంగం దద్దయుమించుపొగడ్తగాంచి

యా, ధీరు లుదారభావమున దీపితులై విలసిల్లుచుండంగకొ. ఉ॥ వేంకటరామకృ

ష్ణు లనుపిన్నకవీంద్రులు సేండువారికికొ, వంకలంబెట్టి వాతలవ్రబంధములంబువిను

ర్కనంబునాం, గొంకక వ్యర్థలోపములుగూర్చుట తాతకు దగ్గునేర్చుటై, యింకిట

బండితోత్తముల కెల్లను గర్లయముగాంగదోచెడుకొ, ఉ॥ పిన్నజ వారు వైకౌను కవి

త్వమదంబున బద్ధలేమివా, కొన్నను రాజబాట గొని కుంజరమేగ మృగంబులెన్ని

ఉ॥ గుట్టును మట్టునుకొ దెలియు కోయలపిట్టలు గాన నా యెడకొ
జెట్ట యటన్న నిశ్చయముఁ జేకురె నీకుఁ గుమారపి నాకడకొ
జొట్టమొ దైవమో యనిన చూపున నున్ననృపాలు రెందఱో
వట్టగనీమలం గలరు వల్లెలయందుఁ గలారుపుత్రకా.

౧౭౩

ఉ॥ అందఱిఁగూడ మూర్ఖు లని యాడితి వేగతి నొరు వచ్చెనొ
వందలు వేలు వండితులు వ్రతక లిచ్చిరి యిందు నుక్కడఁడుకొ
మందుఁడు గాని వండితుఁడు మంచి వివేకి యెనఁగఁ డొక్కొక్కపి నీ
చందముఁ జూచినకొ దెలియు సాహసి వం చెటువంటి వందకుకొ.

౧౭౪

యో; వెన్నెడికూసినకొ బరువు వీడ్కొనునే కరికంచునెంచి లో, నెన్నక వీరల
య్యది యుపేక్షయొనర్చుట మేలు సూడఁగకొ.....ఉ॥ వేంకటరామకృష్ణయక
వి ప్రభవలో? వినుఁడీరు సత్రకా,నంకలితుల్ కవిత్వనరసజ్ఞులునంచెఱిఁగించు మీ
దు వ, ద్వాంకములంగనుంగొనిననద్భుతలీలశతావధానమా, తంకములేక చేసిన
విధంబును దెల్లమునేయు మీకృతుల్॥ ఉ॥ ఐనను మీకళావిభవ మంచిత చా
రుకవిత్వ శక్తియుకొ, ధీనిధులంచుఁ గీర్తి గనుతిర్పతి వెంకట సత్రవీర్లులకొ,
మానకనిందఁజేసెడి క్రమంబునకుకొ బనిపూఁనట్టుగాఁ, గానఁగనయ్యెడుకొదగపు
గాదిది వండితులైనవారికికొ॥ ఉ॥ పిన్నలు మీరు వారు కడుఁబెద్దలు విద్యలకుకొ
బొగడ్డుకుకొ; వన్నియగాదు మీకుఁబెడవాదము వారిలతోడఁబూన; మీ, తున్నక
విత్వశక్తి బుధులొప్పఁ బ్రబంధములందుఁజూపుండి, చిన్నతనంపుచేతలురుచించ
పు మీకవకీర్తి దెచ్చెడుకొ॥ చ॥ తిరుపతి వెంకటేశ్వర 'సుధీమణులార' యనేకరా
ట్పుభాం, తగముల మీరుగాంచిన యుదారయశంబున కిప్పడిట్టులె, వ్వరువిలపిం
చినకొ గొదవవచ్చునె సూర్యునిజేటగప్పినకొ, గురువగు తత్ప్రకాశమునకుకొ
గొలవచ్చునెకానమీరు బం, ధుర మగుకాంతి భావమున నూలొగ్గని యెప్పటియట్లు
యందుఁడీ॥౧౮॥

ఇట్లు

అడవిసాంబశివకవి.

ఈనవరత్నములలోనియొక పద్యము('కోకిలకాకమంచు' అనునది)మాత
ము గీరతబ్రహ్మభాగములోనిపీఠికలో 1 వ పుటలోనుదాహరింపఁబడియున్నది.)

ఉ॥ కాకపు లెల్లఁ గాకవికిఁ గాలికి మువ్వను గట్టి రంటివే?

యేకముగా జగమ్ము లివి యెల్లను మింగెడి నీకుబావ “ము

క్రాకలుదీరినట్టి కవిగండనిగా నెటు నెప్పె నొట నీ

కాకవిఁ గూర్చి, తాను నొక కాకవియై కపియై పికంబాకో.

౧౭౫

చ॥ “భయ వడ కేను రా,, ననుచుఁ బల్కితి జ్ఞప్తి మొకిత లేదె! యా

శయమునఁ జూచికో మొకట స్వాంతము మండి పితాపురంబు నా

“... తె॥ గీ॥ అట్టిమియొద్ద విద్యల నభ్యసించి, కయిత చుల్లంగ నేర్పును గాంచిత దకు, మీరుగురువులుకారని మిమ్ముఁ దెగడు, ననుఁగుశిష్యులు గలని యనఁగవంటి. చ॥ గురుఁడనఁగేవలుండె జనకుండును దైవమునా ప్రమిత్రుఁడుక, గురుఁడెగురుండె శిష్యుఁగడుఁగూమి నారని పో)చుదాతయుక. గురుఁడెకృపాంతరం గుండయి కోసవిద్యల నిచ్చు నట్టి యా;గురుని దిరనగ్రించియనుమాలత నెట్లుగడింపవచ్చునో..... తె॥గీ॥ అకట గురువుల కహితంబు నావరించి,చెడినవారలఁ జదువరో శిష్యులరని,చదివి మఱచిరో లేక యీనరణిలెన్న,యంచుఁదలఁచిరో? కలికాలమగుటఁజేసి. క॥ వారలదెనఁ గోపింపక,తారూరకయుండవేఁడెదను గాకున్నక, దారించుక కోపించిన, వారికి నేమంబుగాదు పండితులారా! ఉ॥ ధర్మనముఖ్య లోశతవధానశి తాంగమి దారిసూపఁగా,నిర్మలమైన భార్గమున నిన్నల తిర్పతి వేంః పేశ్వరుల్, గూర్చినిదేశదేశములఁ గుప్రమ్మరఁజేసిరిఁ నేడునీదుడు,పగ్గర్మమదేమి యార్పుచును గాకపులీడ్వఁగ దొల్లెదక్రటా. క॥ నీకుఁగలయశము నెడదిదె, కాకపులంబాఁఁదొలిఘనతిర్పతి సు,శ్లోకుండును వేంకటేశుండు,నాంకుచునున్నారు నిన్ను జయ మగు నీకుక, సూర్యభట్ల వైద్యనాథం.

... ..శ్లో॥ యేగీరతం ప్రతి
విసం పరంతి విబుధా స్తుతాః, తే గురుదో)కాపాపాత్ర,విమువ్యంతే ననంశయః
ఇట్లు, రామనాగేశ్వర భక్తిరసప్రధాన కీర్తన శతకత్రయ నిర్వచనాంధ్ర
రఘువంశ కావ్యకర్తయగు:—భమిడిపాటి ఆయ్యప్పశాస్త్రి, హెడ్ మిస్టర్,
మండవల్లి, లింగాలపోమ్మ, కృష్ణాజిల్లా.

11-12-12

దయకు నివాసమైనయెడఁ దత్తఱ మందవా? పాటిపోవా? ని

శ్చయముగఁ దెల్పుమీ ప్రతిన జార్చెద వెంటనె వచ్చి తీరదఁ

౧౭౬

Injeram.

6-8-10

“...ఉ॥ పూతచరితులైన తమబోఁటిమహాకపులందు వ్యర్థపుం, జాతురి మీఱ
వాగ్వ్యయము, నల్పినచోఁ దమరెంతయో మహా, ఖ్యాతిని గాంతురంచు మదిఁ
గర్వముచే నిలఁగొందఱుండురా, నీతివిదూరులఁ గనిన నేరమటంచుఁ దలంపకుం
డురే. చ॥ కపులని పేరుపెట్టికొని కాలముపుచ్చుచు నెక్కుచో మహా, కపులను
ధిక్కరించుటయె కార్యమటంచుఁ దలంచువాఁడు కా, కవియగుఁగానినతఁగి-వికిఁ
గాకవి నామ మదెట్లు చెల్లు న, తక్కువులకు దీనలోపమది గల్గదాకించుక
యెంచి చూచినఁ. ౧॥ గురువులనెవెక్కిరించెడుకు మతులింక, తల్లిదండ్రుల నేరీ
తిఁ దనువఁగలరా, యజ్ఞహాని వారల నేమనియనఁగవచ్చుఁ, గాలచూహతద్రవ్యమనియె
ఱుంగ వలెఁగాక.

వెలువలి వీరశంకరమూర్తి,

సా॥ చింతామణి.

మ॥ గురువే బ్రహ్మ, గురుండె విష్ణువను, వామకదూలఁగాఁ బుచ్చియే
తెరువో మాకమరెఁ గదా యనుచు నెంతే యుబ్బి తబ్బిబ్బుగా, సరసుల్
మెచ్చఁగ నెట్టులొ బరమదే చాయఁ బొసంగుఁ బరా, త్వరుఁడెట్లారకయుం
డుఁ, దప్పని సనేతాదృక్షమే లేదు, మీ, రరయుండి యిదెబోధనేకునని సత్యం
జెల్లఁ జూటించు మీ, గురుశిష్య క్రమబోధి గీరతమునాకుఁ బంపుండి యొందు...
...దేవానిసగంపావెలఁ, గరుణఁ గీరత మంపుండి యనుచువేడఁగ నిచ్చలుఁ
మ్రొక్కెదఁ, సరసానందకృతి స్వభావకృతి కృత్యర్వజ్ఞ, యావేంకటేశ్వర-
సత్యవ్యధిరాజి కింకవిఘటాపంచాననా, శ్రీపతి॥

ది 4-3-1911

శిష్టా వెంకటసుబ్బశాస్త్రి

పొన్నూరు పోస్టు, గరికిపాడు.

ఉ॥ చక్రముఁ బట్ట నే ననుచుఁ జక్రి ప్రతిజ్ఞయొనర్చియున్ దురా
పక్రమ మేగు దేర నది పార్థనువేక్ష యటంచు నెంచి యీ
యక్రమ మెట్లునేతు నసృతాత్ముడ నయ్యెన నంచుఁ గొంక కే
చక్రము దాల్చె శారి, యది సాహస మిచ్చెడుఁ గాక నాకిటన్.

క॥ శ్రీతిరుపతి వేంకటకవి, నేతలకు జగత్ప్రసిద్ధునిరుపమనిత్య, ఖ్యాతిశివుతు
లకుఁ గరు, శాతత్పరులకు విపక్ష నాగ హరులకున్ గీ॥ తగిన దగకున్న శిష్యులు తమ
కుండగిన, కీర్తి నే గూర్చు రేరాజిధూర్తులు నప, యశము గూర్చు మాధురే నదియు రా
దు, గురువులకుఁ గాన శిష్యుఁ గాఁ గొనరెనన్న గీ॥ అన్నదీయభోగేశ“మాహాత్మ్య
మందు, గురుమణిమాలలో మిమ్ముఁ గూర్చుకొనెడి, వైభవము పట్టుకున్నను వ్యాకర
ణము, గణపి చుం దేని నద్దాని గరణ నిడరె. గీ॥ మీకు శిష్యుల మనువేర మాకుఁ
జాలు, ననుచు నత్రవిచంఘంబు లనునరింప, వజ్రలుచుండెడి కవిదక్రవర్తులకును,
వాయసవ్యాసబలవ ద్వివాద ముండె గీ॥ యేన కేనాపుత్ర పాయశాస్త్రానుసార, ముగ
జలద సార్థగ ర్జితములకు సూచ, కంబులై ఖ్యాతిగనుటె, ఫలంబు కన్న మాత
లకు నెందునందుకే కూయు నవియు. గీ॥ బెక బెకల కేమి తఱుగవు భేకములకు,
నిట్టియా సారములవల్ల నెట్టిసర శు, లకునుగట్టులుమీటుటల్ గలుగు నింక, జ్ఞాన సూ
ర్యుఁ గనకజేతురేని మేలు గీ॥ వాయసవ్యాసముఖమున వారకృష్ణ, వక్షీతకు సెప్పి
కొనినట్లు నృప్తమగుటఁ, గోకిలకు రామాభిఖ్య కూడ దనుట, వార కాకములుగ
ను గావలసియుండు. గీ॥ కాకంబువేరిడి గ్రంథంబుముందుగాఁ గప్పించి చేసిన కా
రణమున, ‘పాపిచిరాయు’ వన్వాక్యాయగతిఁ జిరజీవితకు గురుదూషించుకతన, పులిఁ
జూచి నక్క-”య సొల్పిగ్గ-నే తద్వాచ్యబాధక నామము ల్వదలికొనుట, బలివే
యునిభివీడి బయలెక్కిన నుతలల్ దక్క-పుమనకని తారీయుంటఁ గీ॥ గాకవీట్టద
పట్టాభిషేకమునకుఁ, దగినవారలు వారలే తగరు మీరు వరభృతత్వంబు “నంద
ర్శవద్యములను, జెప్పికొనుటకు ఫల మిదినిద్దమయ్యె. గీ॥ అక్కరము తక్కువగుట
వ్యానమైత్రి, కావలసినచ్చె నెప్పడు గాకములకు, నుభయమేళనమున నది యు
దయమందె, నుభయ కర్తృకతను జెప్పచుండుచేరె. గీ॥ అకట? కాకముల్ తా
ము వాయసము లపుట, నరయకయె కాని యరసిన సంతకంబై, దమకె యొకయ
క్కరం బెచ్చుతనరుచుంట, వ్యానమైత్రికి సెప్పవు వీనమేని. గీ॥ ఒక్కస్వరమధి
కంబైన లెక్కయేమి, బాగుగాఁ బొత్తుకుదిరిను వ్యానమైత్రి, వాయసక్షేమకర

మ॥ అవధానం బొకమూల నుంచు మది యేలా చక్కగాఁ బద్యమున్
జవిగాఁ గూర్చి వరింపఁ జాలుదువె నీచాతుర్యమున్ జూతు మీ

మైన వాయసాప్తి, వ్యాసగౌరవమును భంగపఱుపకున్నె. శీ॥ ఇనుముతోఁగలని నయెడ ననలమునకు, నమ్మటలపెట్టు లనియెడి సామ్యమట్లు, వాయసస్నేహ కల నంబు వలనఁగాడె, వ్యాసగౌరవ మెల్లను వ్యర్థమగుట. శీ॥ శబ్దివిషయక మగు నీవిచారణంబు, వ్యర్థ మని చూడఁబోకుండీ యనఘులార, యర్థ మేదేని శబ్దంబు న నునరింప, కుండుఁజేనియు వినిగని యుంటకలదె. శా॥ మీవైకుంఠము మీయఖండకవి తామేయప్రభావంబు మీ, ద్యావాప్యభ్యున్నవధీశశక్తి గురుచాదాంభోజభక్తులౌజరీ, యేవిద్వాంసుల కబ్బు మీకున రిమారేకాని లే రెవ్వరిం, దేవిద్వాంసుల కేనసూ య వడకుంటే మేలు ముమ్మాటికికే. శీ॥ మొదల శిష్యుగాఁ గొనుండని మొదలువెట్టి తుదకు నే మేమొ చెప్పఁగాఁ దొడఁగినట్టి, తప్పవైరించి నాయెడ దయనుబెంచి,వారి తోఁ బోరు చాలించవలె క్షమించి. శీ॥ అహహ! యెవరెంత ఘనులైన ననృత వాడు, లగుచు గురుశిష్య మర్యాద నంతరింపఁజేయఁగాఁ గూడదటువంటి శిష్యులేల? యున్నకీర్తికిఁ జోటు లేకున్న మీకు. శీ॥ ఎవరిపాటవ మెట్టిదో యెవ రెఱుంగ, రెండుకనములతో వాదమేమిఫలము, పెనిచి విషవృక్ష మేనియు బెఱుకరాదు, త మకుండెలియని ధర్మముల్ ధరణిఁగలవె. శీ॥ గగనగంగాప్రవాహంబుకరణి దన రు, నాశుధారాకవితంబు నందికొనుచు, భారతంబును మించిన గీరతంబు, జేసి మచ్చుఁ జూపితిరి మీచేవరితి. శీ॥ ఆగ్రహంబునుగ్రహ మయ్యనుగ్రహంబె, యా గ్రహంబయ్యె వారికనుగ్రహంబు, కంటె నాగ్రహమునె యధికముగ లాభ,కరము గా మీర లానరించుకారణమున శీ॥ వారివలెగురువులకు నవ్వారిగాఁగ, లేరు ద క్షిణ లాసఁగినవా రెవటను, గీరతమహిరుహమణికి వారివెత్తు,లగుటవలన ముం దంతగా నదిఫలించు. శా॥ గీరతపద్య వర్ణములఁ గింకవి పంకజముల్ ముణింగె గం, భీరవచో ఘనభవ్దనుల పెంపునకుం గవికేకిలోక మిం,పారఁగఁ దాండవిం చెను మహత్మకదంబము లుల్లసెనై నా, భారత మేమిలెక్క యను భంగిని గీరత మున్ జెలంగెడిన్.

బందరుతాలూకా

సాధుజన చరణసేవకుండు

పెడన.

మల్లంపల్లి మల్లికార్జునుండు.

యవనీశుం డయిదే నిమేషములు నా కర్పించుఁగా కాదినం
బెవియక జూడక వీడకే నిలుచున శ్లేఁ జేసిమెప్పించెదకొ.

చ॥ అయిదునిమేషముల్ “టయిము,, నర్పణఁ జేసియు నైదు యామముల్
ఫయి నెల వైదు పిమ్మటను వత్సరముల్ మఱియైదు నిచ్చి “మీ
దయ,, యనిపించుకోఁదగిన దార్ధ్యము మధురవర్యు లిచ్చి రీ
మెయి నది చూపుఁ గాకము ప్రమేయము గల్గిన సౌమికకొ బికా.

చ॥ వెనుకటిపోలెఁగఁ గాక మిది వృద్ధగుటం బని నేయ లే దటం
చనుకొనినాఁడ వో తనయని యజ్ఞుఁడవై కదని తాక మంటి దా
నిని బిరజీవిగాఁ దెలుపు నిర్భయముల్ విన వొక్కొని యెప్పు డొ
క్కనియతినే కనంబడెడిఁ గాకము లోక మెఱుంగదే శుతా.

(స్వధర్మప్రకాశిని పత్రిక చతుర్థసంపుటము 7, 8 సంఖ్యలనుండి.)

స త్తి ర్థ్య స ం ప్రార్థ న ము .

(వే. పృథాకరశాస్త్రిగారు వ్రాసినది.)

శా॥ అమ్మా! భారతి! కేలుమోడ్చుకొని నిక యాచింతు సెక్కింత నీ, న
మానమునఁ జేసి మాభరతవర్షమ్మందు విద్యాతరుల్, రమ్మల్ కొమ్మలు గల్గి
పల్లతుల వర్ధిల్లక వలెక నర్వశాం, తిమ్మై పోవలె నెందుఁ బండితవివాదస్ఫూర
దావోద్ధతుల్॥ * మ॥ ఉడుగుం డయ్యసతిర్భ్యలార! యుడుగుం డొప్పాసు తప్పా
సె మీ, యడుగుల్ మొక్కి విధేయభావమున నభ్యర్థించుచున్నాఁడ; మీ, నుడు
గుల్ పత్రికలోఁ బఠించి రవి వీనుల్ సూడినట్లయ్యే నే, చెడుగుల్ కోకిలకాక
ముం గనిన మీచెయ్యమ్మలకొ మెత్తురే॥ ఉ॥ శ్రీకరచెల్లపిల్లకులసింధుశశాంకుని
వేంకటేశ్వరా,భావకుని సద్గురప్రపరుఁ గాకినిగా మఱి నిష్కలంకన, దీకుని
దత్తముకొ దిరుపతికొ గురుపండితుఁ గొంగఁగాఁ దనం, గోకిలఁగా వచించుకొని
కొండొక కైతము వెల్లడింతురే. శా॥ అచ్చానేకమహర్షినిర్మితమహార్హచార
నిర్మాణముల్, స్వేచ్ఛాచారులు నేఁటికాలమునయం దెం దెందఱో విజ్ఞవే, మచ్చ
న్నుల్ పడఁగూల్చ నందు గురుశిష్యన్యాసనిర్మాణ మూ, లోచ్చేదమ్మన కీరుపా
ల్పడితి రొక్కొ! రామకృష్ణాహ్వయల్. ఉ॥ చిల్లులగవ్వయే నభిలషింపక విద్ది

ఉ॥ “కాకము వచ్చె” నంచు నృపకాంతునితో వచించు వాడవో!

లేక “బక” మ్మటండువా? మలీమఘుం డండువా? ఊడు దర్శనం

బీక యనాదరించు నటులే ఘటించువా? త తృభానలికా

మూకత సంఘటించెదవా? మ్రొక్కెదవా? మఱి యేమి చేసెవో.

యనేర్పి మార్చి నం, ధిల్లగఁ గాంచు నద్దరు విధేయతఁజ్ఞఁ గనుచుం బదిం బదిం
జల్లనివేళ సంస్తరణ నల్పుచు నుండుటలేక యిచ్చమై, గల్లలు పల్కి యేమి య
ధికమ్ము గణింపఁ దలంపుఁ గొంటిరో. చ॥ శ్రీమహాదేవివ్యలం గజప సాకి ప్ర
యోజకుఁ జేసి వృద్ధికిం, బ్రహ్మదముఁ జేంచునద్దరు నభాన్ధలిఁ జేర్కొను టాత్త గౌ
రవ, క్రమపరిహార కారణముగాఁ దలపోసెడువారి నేరిఁ గా, నము విస మెప్పు
డివ్వడు కనకా విస నయ్యెఁ గదయ్యె యియ్యెడక. మ॥ గురుభ్రాతృ లిర్వలివేంక
టేశ్వరులు మీకుఁ మాకు నికఁగంబు; త, త్కరుణాసారమె కారణ మ్మరయ వి
ద్యాబీజ మొక్కింత యం, కుర మందకా మన కెల్ల నికఁగముగ; మాకుఁ వారి
కికా శిష్యతా, గురుతల్ లేవను మీనుడుల్ వినిన సేవూరుండునుం గుండెడుకా.
ఉ॥ “చెప్పటలేద” యంచును వచించితి రొక్కెడఁ జెప్పెనేనియుం, జప్పనిమాత
లే” యనుచు సాహస మెల్లను వెల్లడించినా, రొప్పులకుప్పలార! జగ ముండు పైటిం
గి యిటుల్ లిఖింపఁగాఁ, జెప్పఁగ మీకు నెప్పుడిది జేయియ వాయియు నాడెనూ
గదే. ఉ॥ అన్నా! మీరును బండితప్రవరులే యన్పించుకోఁ గల్గి మై, నెన్నండే
సౌకశిమ్యండుం గలిగి వాఁడింతేని యంతేని వి, ద్యన్నికఁగముగ మోకడిం జకువ
నై యల్పజ్ఞుడే యయ్యె మీ, కన్నకా మిన్న నటంచు మిన్నుఁ గనే నెట్లొమోకుం
జింఱింపుడీ. ఉ॥ వేంకటశాస్త్రి వండితకవి ప్రభుపాదము లాశ్రయించి నీ, శృం
కముగా గడించితిమి శక్త్యనసారముసంస్కృతాంధ్ర మా, లంకష సాహితం గ
వనలాఘవముం దగుశబ్దశాస్త్రముం, జంకమ యేము మాచదుపునర్యముఁ దత్క
రుడాత్తమే చుడీ ఉ॥ పొల్పుగ నభ్యసించితిమి ముఖ్యర మేకముగా ననల్ప
మో, న్వల్పమొ శబ్దశాస్త్రమునయందు నవారిమలీనుఁ డేనునుం, దెల్పఁగ నేమిలా
భము! గతించెను వేంకటరామశాస్త్రియకా, వేల్పెఱుంగుకా గురుాత్తముండు
వేంకటశాస్త్రి మహర్థబోధముల్. ఉ॥ అంకిలిలేని చెల్లి కిరవైనయతం డతిశాం
తమూర్తి ని, ష్పంక హృదంతరుండు పినేపాటికులొద్దవుల డాత్తవేది శ్రీ, వేంకట
శాస్త్రినద్దరునిప్రేముడి కెంతయుబాఁతగ్గి మింకమా, వేంకటరామశాస్త్రి కెనవే

క॥ నాకంతనాదమును విని, కాకమె యనుకొనును తేడు “కవిమూర్త్యన్”
 నీ కిట్లు లనఁగఁ జెల్లునె!, ‘నీPI కలిపురుసుండ వంచుఁ జీవా ట్లిడునా
 యిటి కొక్కరుఁడేని కల్లునే, మ॥ గురుఁడుకొ దైవములేడు నేఁడకట! యొగ్గో
 విద్యలన్నేర్చువా, లుర కంచుకవచియించుపండితుని సోల్లుంరమ్ముగా నెక్క-
 నే, ర్పియాంక్షేయకలార్థి “మీదవపు నేర్వకొ భక్తిచేపూజునా, నరయం”డం
 నుమిమ్ముఁజెప్పెనట! యయ్యా! యింకఁజాలింపుఁడి. ఁ॥ ఏలవృథాపయానపడ
 నెవ్వరిఁబంగరు మీకనిత్యపుం, బోలిక చాలికల్ తెలువవో గురులెవ్వరొ తేట
 తెల్లగాఁ, జాలును జాలుఁ గన్లెన నశక్యమటంచును, బాలుద్రావుమా, ద్దాలము
 కన్నుమూఁతలిడు చందము దోఁచెఁగదయ్య యియ్యెడన్. ఁ॥ పుట్టకమున్నవే
 త్తలయి పొల్పినఁ బొల్తురుగాక పాదముల్, వట్టిపతింపరే నిజముతల్గుఁడు వేంక
 టశాస్త్రిచెంత; హా, దిట్ట లటన్న పేరు చనుదెంచెను లేదా యొకింతలోనమీ, కిట్టి
 మతుల్ జనింపవలెనే గురుఁ గూఠిచి సత్కవీశ్వరుల్, మ॥ నుడికారమ్మున మిం
 చుగ్రంథములవెన్నొ మార్పుచుకొ “శిష్యుఁడా, కొడుకా” యం చూరులెంచ
 మించుదయఁ గన్లెంచుం దగకొ విద్యనే, ర్పడు కారుణ్యపుఁ బోవుమిఁడ న
 టే తబ్బిబ్బుల్ వచింపించె దో, చెడుకాలంబ! యెఱింగి యింకఁజనుమా! చీవా
 ట్లపాల్గొకుమీ. నీ॥ వీనుదోయికి విందు వియ్యంబు లిడుమేల్చి నుడికారములకుఁ
 జేర్పడినవాఁడు, నిద్దంపుఁడేటతేనియచవుల్ గలకైత వెలయింప నెన్నుకోవల
 యువాఁడు, గోరుశిష్యులకుఁ జిక్కులుదీర్చి నెఱవిద్దె నెలమినేర్పఁగఁ బద్ధగలుగు
 వాఁడు, తెలుఁగుదేశమున వర్తిలునెల్లరాజుల నలరించి విఖ్యాతినలరువాఁడు.
 గీ॥ “కాపు కా”వని యుఁచెడుకాకి యయ్యెఁ!, విప్పిమాఁతలు నెప్పెడువేలయయ్యె
 కటకటా! వివరితమ్ముగాఁ బికత్వ!, మనయునాతని శిష్యుఁ జేకొనిన కతన.

చంపకమాల.

“తిరువతివేంకటేశ్వరులు తేఁకువమాకడ వాకు విప్పనే, రరుమముఁజూఁడ
 గొంతుడురు ధారిటకుకొ విలసిల్లినార మేమిరువుర మిట్లు వారలకు “నీశ్వరవేర్ల” మ
 టంచుఁ గొంచే, తఱుచుగ మీరువల్కినవదంబది మైరము మీటె మీరలా, తిరువతి
 వేంకటేశకవిధీరులశిష్యులటన్నమాట శు, స్థిర; మిఁకఁ జాలుఁజాలుగురుశిష్యుల
 కా యిటుగుద్దలాట! యెవ్వరయినవిన్న నేనునుడు; రద్దిరఁదేమనుచున్నవార

‘ఉ॥ చూడఁగ నిచ్చ యన్నయెడఁ జూపెద నాదగువార్ధకంబు, నికొ
జూడ మనంబునం గలకు సూ సుత! పుట్టెడుకోర్కె; నావ కీ
బాడ నెఱుంగఁ జెప్పి యొక జాబును బంపుము “మృత్యు” తీరు వె
న్నాడెద శక్తిఁజూపెద నహో యని మిసృపుఁ డక్క-జం వడన్.

క॥ నీవుకా బావయు నృపుఁడును, జేవ యనఁగ నిట్టి దనుచుఁ జెప్పికొనంగా
నావెట్టిపాట పాడెద, దేవుఁడు గలఁ డంచుఁడెలిసి తిరుగుము తండ్రి!.

శా॥ “వీడకాజాలక వెంట వెంటఁ బడు నీ వేయిండ్లపూజారి యే
వాడకా జూచిననున్ బఠించు”టది భూ పాలుండె పాలించుఁగా
కేఁడీ యాతఁ డటంచు నేత్రములు కెంపెక్క-ఁగ నికొజూచుఁ గా
మాడకా గొట్టెడుఁ గాక నిర్భయ దురుక్తుఁడ్రేక సౌభాగ్యముల్,

లి, త్రవినె యెఱుంగుఁ, డెంతకవితా మహనీయత కల్గెనేనియుం, గురులకెపంగనా
మములు కూర్చుండలంచుట పోలునేని నిజం, బరయుద మైనఁ గాని కలదా యలతి
ర్పతి వేంకటేశులం, దొరనెడిపాటివేత్పత్రయుఁ, దుండడుకందితిరీరు; నిక్క-మె
క్కరిణిని బోల్పవచ్చు శతఘంట మహాకవితావిలాసిని, సురుచిరభోగభాగ్యములఁ
జూరలఁ గొన్నరసజ్జవర్యులౌ, తిరుపతి వేంకటేశ్వర సుధీరరులకా, మొన-మొ
న్న వారి డ, గ్గలనె పరిశ్రమంజరిపి త్రెకొనినట్టి యొకింత పాండితిన్, విరిసెడు
తైతమున్ గలిగి వీధికి నెక్కు చునున్న మిమ్ములకా, దిరుపతి వేంకటేశ్వరులదీట
గువారని పేరుకొందురే, తఱచుగ మీరునుకా శతవధాన మొనర్తుమటంచుఁ జెప్పి
కొం, కురకద! యెయ్యదీ! టలుమతుల్ మనతిర్పతి వేంకటేశ్వరుల్, జరపినవా
నికిన్ సవతుసల్పఁగ సుప్సగునట్టి దెప్పడె, క్కరిణిని జల్పిరక్క-డఁ? బ్రతాశము
నేయుఁడు దానివై ఖరుల్, చిఱుతలు పోవఁబోవఁగఁ బ్రసిద్ధిపఱింపఁగ నర్దుల
క్క-టా, గరువపుఁ జెయ్యముల్ కలుగుఁ గా కవి యొండ్లకా చోటఁ జూపకా
గురువులవట్లఁ జూపఁ దొరఁకొంటిరే లేక జగమ్ముమెచ్చుమీ, తరువున కల్లవారు
గురువట్లమునంద ననర్దులైరే భా, స్వరశరదించు చంద్రికల చాడ్చున నెల్లడవె
ల్లిగాంచి దు, స్తరమగునట్టివారల యశంబును దాటఁగ మాటువుచ్చమీ, తరమ
గునే తలంచుఁడు వృథాకృపనింకకుఁడయ్య; అయ్యెఁ బో, జరిగినదానికేమి శు
విశాలమనస్క-తఁ జింతచేసి యి, ప్పరుసున నిగ్గక దండుగ నివాదములన్ మతివ

క॥ వృద్ధుడ నని, ప్రకటించితి గుర్రుం దగునీడ్డుముందు “కోకాకిన” గజ శ్రద్ధుండు కర్ణుడ డేమగు? శ్రద్ధమెయిన్ భారతమ్ముం జరుపు కుమారా!.

తే॥ గీ॥ ఒక్కనీవు నన్నా డెడి యూషరోత్తు, లెన్ని భూషణోత్తుల జనియింపజేసెనాక నేనెంతవాడ నత్కవిగణంబు, నన్ను బాగడుట కోయినయధురీణ.

ఉ॥ వందల లెక్క యే మకట? వారక లక్షలు వచ్చుగాక యే వందయుం దండ్రిపేరు గురువర్యునిపేరును మార్చి చెప్పడీ చందము లందొకానొకటిసాధ్యముగాఁ గనువట్టె నీకు, మున్నుండిక నొక్కటింక నొకమోటకు సాధ్యము చేయునొకదే?.

మ॥ అలనారాయణశాస్త్రి నీ వెఱుంగుదే! యన్నంత నవ్వారికిఁ దల వంకించి యెఱుంగుటకొ దెలిపెదో! తర్జునుండ నేనీ నటం

మ్ముచేయ కా, తిరువతివెంకటేశకవిధీరుల శిష్యుల మంచు మించు నం, బరమున నాత్మశుద్ధిమెయి బల్గి-సమే లగ్ర-వితావధూటి మీ, పరమయి యింపునింపు గురు వర్యులకుం దగుశిష్యులంచు మీ, మృరయుదు రాదరింతు ప్రజలందఱు దాన య శంబుమీకుం జే, కుఱు గురువర్యులన్ మీగులఁ గూరిమిమీట మిముందలంతు రీ, శ్వరుడును మెచ్చు మేముం గడునంబరముం బడువాగ మేమియుం, బోరయును బొచ్చెముం గలుగఁ బోదు యధార్థముం జెప్పినాడ న, క్రొత్తగొని నాడువల్కు- వినఁ గల్గిరయేనియు నాటనాట దు, పురనిరవద్య హృద్యశతఘంట మహాక వితాలతానవాం, కురములు వాడిపోక చెలఁగున్ మెలఁగుం బలుతావులందు ము మ్మరముగనల్లి బిల్లిగొనిమంజులపుం జిగురాకు లెత్తికొం, బరిమళముల్ వెలార్చు కుసుమమ్ములఁ బేరిమిగాంచి మిమ్ములం, బరిణత నత్పలమ్ముల ననారతముం దని యించుచుండెదన్. మ॥ తలకెక్కెం గరువమ్ము వీడెవడురా! ధైర్యమ్ముపై మాకుం ద, ప్పలు నొకప్పుట్ గణుతింపబూనెం దలవంపుల్ కావలెకొ వీనికం, చలుకం జూడఁ దలంతురేని యొకలెక్కానే నుపాధ్యాయునిం, దలదాటం దలపెట్టు మీకు భయమందన్ రామకృష్ణాహ్వయల్. శా॥ తేటల్ దేరిననత్కవి త్వమునఁ గీర్తిం గాంచుచున్నట్టి మీ, బోటుల్ యత్కవితామృతాంబుధికి నం భోదంబులై రానిరా, ఘాటుల్ తిర్పతివేంకటేశ్వరులకుం గారావుశిష్యుండ నా మాటల్ కొంచెమునీనులన్ జూనువుడీ మన్నింపుడీ వేడెదన్.—

చ॥ జనమనిపేరు దాచినను నత్సభ సంతక శంక రాద త

ద్రినమునఁ దండ్రి యెట్లా నభ దేశకుఁ డట్టిఁడె యెట్లుదాచఁగాఁ

జను గురుపేరుని నీకెఱుక చాలక తీరితి కిట్లు దాచి తె

ట్లును బయలెక్కెఁగ గన్దెనుము లోకము మూయను మూకు డున్నదే. ౧౯౧

తి వినందగుయత్నమునల్పచంచునకా, లోకులు పోత్సహింపజనలోలుండవైకు)
తపర్యకొంటిఁజా, మృగికవిపాలవేంకటకుహగమహిపతి సూర్యరాట్నభూగి౧౨

ఇట్లు

విన్నవించుకవి, రాజవిధేయుఁడు

ద్విభాషిపుల్లకవి, దుర్గాడ, గోదావరిజిల్లా.

ఉ॥ మోకగనున్న నాఁడు గని ముచ్చటచే రనముంచి పెంచి తీ, వోకవి
రాజ! నద్దణకళో దయశాలివి గాన దానికిం, పాకనమాఖ్య వృద్ధి గనువట్టునఁ
దాఁగనువట్టెనెట్టనకా, నీకెది పోలకున్న నిక నేర్తురేయన్యలు మిన్నకుండఁగకా
ల॥ తె॥ ఉభయశాస్త్రములని కాక యువరిశాస్త్ర, ముందు నువదేశమాత్రన యూ
హసేయఁ, జాలియును జాల మంతకు మేలిగురులఁ, దిట్టినారెత్తుకోయిల దిట్టతనము,
ఉ॥ మాయురే వండుఁబోల్చికొన మంచిదలఁపక కప్ప, తద్ద్రహ, పాయము తీర్థత
ల్పగతి పాయని కార్ష్యము గొన్న తెన్నునకా, గోయిలలంగృతఘ్నతయుఁ, గుత్తి
త వృత్తి, మలిమ నత్వముకా, నూయుచుఁ బాటిపోవుటయుఁ గూర్చిర మేలిగొనాలు
నేఁటికికా. తే॥ గీ॥ కాకి బలఁగఁమిని చిలుకలకదుపొయింబ, పిందువో యున్న
చోటనె యుండికణము, లేర్చికొనుగతి గన్దెన నెఱుకవడదె, లేడుకాఁజోలు ని
పుడు బలివ్రకుక్తి. క॥ కోరు నకించనుఁడెన్నియొ, కోరికె లవిగూడునెట్లు గురు
భారాపీకా, వేరులుడెగమును నీతో, వేరంబున నికనున్న వేరులు దెగతే.
తే॥ గీ॥ కొంగ మల్లాయ గట్టునఁ గూలఁబడిన, కుంటు నే వచ్చినను దప్పినఁగఁ
బోత్త దిక్కుదే తెచ్చినది పెట్టి యెగుండన్న, గతియకనువట్టె నభికెక్కఁ గాంచుటె
ట్లు. తే॥ గీ॥ చాలుదును చాలనూ మానఁ జాలనిఁదఁ, జాలఁ జాలుదు నేనెట్లు
చాటుదునని, శంకలనె మున్లువైరి విశంకట ప్ర, వర్ధమాన భవతిగ్గిరి వాహినిఁగని.
తే॥ గీ॥ లచుఁ బోయిండుమించుభవత్ప్రతిష్ఠ, దీర్చునే వానికోర్కెఁ బలివ్రతయ
ది, తెలనఁ గలనీటి జాలొంది బలిసి బల్వ, లంబు మాననలక్ష్మీవిలాసి యగునె.

కా॥ విఁ దిట్ట న్నను నీవు దిట్టెదవుగా! యేసీయలోఁ జెల్లు నీ
వాదం బేగతి నెక్కు? నేల విడి యెవ్వారేని వర్తింతురే!
లేదే! శిష్యుఁడు దేశమం దనునెడక లేశంబు భేదం బుకావా!
పాదంబుక శిరముక గ్రుఁడొనె యరరే? ప్రాజ్ఞుండ విట్లాడెదే.

౧౯౧

ఉ॥ కావున నింత మాత్రమునఁ గల్గకు లోటు త్వదీయకీర్తితె, వైవిధి దేవునింగొలు
చు నెవ్వఁడు తత్పల మట్లే కాంచుఁ దాఁ, గావరమెత్తి పాటరనీ కాక కళావిభవో
జ్ఞులొత్తు లౌ, రావణ ముఖ్యులున్నను భరంబన నేల? ధరితినత్రమా. ఆ॥ వె॥ శ్రీ
త్రియండు పుత్రుఁజూడరావాఁడధి, కారియగుటఁదోడి ఘనులడిగినఁ, దనకుఁదెలి
యదన సితని తల్లిసరయుండీ, రనుచలందు వలెననఁగ విసమ. తే॥ గీ॥ భువ
న విఖ్యాతు నిజగురుఁ బులిమిపుచ్చి, యెట్లెటో పండితుండనైతి నెవరో తెల్పి, రనెడి
ఘనుండింక 'గాంగ' మటన్న 'దవ్వ,టంచు' నాంధవ,మిది తీర్థమని తెలుఁచెదె. తే॥ గీ॥
విహిక ఫలంబె కోరి యట్లనిన నదియొ, వెడియెభవదీయనద్యశశ్చిద్యలాన, మున నె
వ్వితివక్షికింకెద్దిమాఁడదుభయ, తశ్చ్యుతుండఁతదుభయతీర్థత్రనక్తి. శా॥ ఆమాయం, త
ని నిచ్చలుం జవము సేయంబోలు శ్రీయోగ్యలం, చేమో తెప్పిరి పూర్వులంచనుటయే
యీనాఁటఁజేటయ్యెగా, దామర్యాదమలోటుశిష్యుడిటు ఖిట్వారూఢుఁ డైనం
"దవ,స్వామి, యంచునుదెల్పదే జ్ఞుతి విమర్యావేక్ష సామాన్యయే. క॥ భౌన
నఁ గూడ దెవుడుదే, వానాంప్రియుఁడొకఁడు దనువవచ్చు నటంచుక, దానావని
దలపెట్టక, పూనిక విద్యాప్రసక్తిఁ బోకార్చుటయుక. చ॥ మలయము వంక
దోచవోకొ మంగపొద ల్వరచందనదుర్పుల, దలఁచగ నత్పిసిద్ధి కలుదావల
మానఁట? యాన గోత్రమం, బలఘు మతుల్లలారు భవదంకనకు ల్పటివేసవేలుదా
రెలమి ఘటించరే? ప్రథితి; యిష్టాక ధూర్తునిచేద దలంగునే. ఆ॥ వె॥ మగని మం
చి దాచి మన్నించుఁ గొమయొద్ద, గురునిదాఁఁగి లాతి, గొప్ప సేయ, శిష్యుడింక
నెద్ది సేయసావండు కలిఁ, గూడ దీవగడము గురువరేణ్య. శా॥ నీచాంసత్వము
గాంచి యెల్లబుధులు న్నిన్మాన సోల్లాసగా, నూహంజేర్పిరి యొద్దుకాక వియనక
యోజించి నద్వాపభూ, మహరిత్వమే కాంక్షి తక్కినరుల కాంసంమన్యులక
గాంకృతి, వ్యాహరోధతుల స్మరల్లరింక నేలవారితో వాదముల్. చ॥ నీరి
యును వాణియు న్నినుభవించెను మున్నె యనన్యయుక్తిఁద, క్కొరులెట్లులాడ నే
మి గుణకోటిదలిర్పితి రాజులెల్లఁ జా, మరములుదాల్చి భూపలిడిమాటికిఁ గొల్పిరి

ఉ॥ చవ్వనికూత కాకిడ నంగ్రహణంబొసరించుటల్ల ని

నైవ్వడుఁ గాని తిట్టుటయొ యంచుక మొట్టుటయొ తటస్థమా

టాత్పరగదా! నరానరిగ మెజ్జను దిట్టితో? మెట్టితో? దిగ్గ

జెప్పఁగదయ్య! యివ్వ డటు సేతకు సిద్ధపడెక గడంగెడే.

౧౯౨

యవ్వనంబునూ, ర్పిరి యనమానకన్య యటఁజెల్లునె? తిర్వతివేంక టేశ్వరా ఆ॥ వె॥
విన్నపింతుగరుణ మన్నింపుమీవాద, కేళి విడుపుము గుణగృహ్యులైన, బుధులె
ఱుంగరే కవులతాతమ్యంబు, నీతిమంతులైన నృపులు లేరె. చ॥ జయమగుఁ
గాతఁ బండితులచక్కటి శిష్యులు ధర్మమార్గ మెంతయు మిగుల స్సృజితి మె
యిందారు చరింతురుగాత నరర్థులు, దయితశిష్యామణు ల్విశున తారహితుల్ గుణ
వంతులు నృహ, శయులును సౌఖ్యీంద్రులకె నన్నిధిగూర్తురుగాక యింకిటక

బిల్లు

తాడెవల్లి వెంకటప్పయ్య శాస్త్రి. చందవోలు

ఆ॥ వె॥ గురుఁడుకాక మునుఁ గోకిలమనితాను, విట్టివీరగ కెపుడు పెదరి
పెదరి, తిరుగుచుండి గానవరములఁ బ్రాసించె, ద్యాగరాజు రాజయోగవిడుడు

తారినాగభూషణం బ్రాలు

హితోపదేశము.

ఆ॥ నవతతావధాన కవిలోకమణులార, రామకృష్ణు లార హాజ్జులార
శిష్టహితుఁడు గాదె శ్రీజగన్నాథము, చేయుహితము మీరు చేకొనవలె. క॥ జ్ఞా
పకమున్నదొలేదో నాపేరును గృష్ణకవికి, నయశాలికి దా, నైవలుమణురాజ్యం
దిరి, గాఁపుర మే నున్నతటిసిగలియుచునుండెక, క॥ చనవునవ్వతంత్రతఁ ద్రాకొ
ని, యొసరించితి నీహితంబు యోగ్యులచందంబున వర్తింపగమంచిది, మనలోమ
న కేటి కిట్టిహత్వర్యంబుల్. క॥ సహస మొకించుకలేకిలు, పోహననములఁ
దిట్టుకొనుటపాడియె మీరుక, గుహనాసంసాగ్రతులక్రియ, సహిహి?వర్తింప నవ్వ
రేబుధవర్యుల్, తే॥ కాకకోకిలవాదనంబు, గడఁకఱాసి, గురులనించినారినీ?
కొంకకింత, మీరువిద్యావిశారదుల్ సారమబులు, కారె మిమ్ము నేమంచు నేదూఱువాఁ
డ. క॥ ఎఱుంగనివారికి బుద్ధులు. గలపుటమఱిదిద్దుటెందుఁగరముఘోరమా, నెఱింగి
యొ నెఱుంగనివారల, తెఱంగునఁ జరియించుమీకుఁ దెలుపందరమే. క॥ అవచా

ఉ॥ కాకము మీదఁ బెట్టియిటుకాటులు మీటుటకన్నఁ జక్కఁగా
నాకు గురుండైయాతఁ డని నన్ను వచించినయంత నిన్ను సు
ఖములు కొట్టిరే! నృపతి సూరిగ నెప్పడెని యిప్పుడేని యీ
పాకము నేర్పికొమ్ము గుణవంతుల మెప్పును గొమ్ము పుత్రకా.

౧౯౩

రంబని యాడక, కృత విద్యలు నేర్చువెంకటేశ్వరగురుతో, వివేచితుద్ధి గల
జాం, బు పెట్టికొంట దగఁదెండు, ముప్పగుంజాండీ. మ॥ బహురాజన్య నభాంగ
ణంబులను దుర్వారక్రియాదత్తులై, మహిమక బెక్కు శతావధాన ములుసంభా
వ్యంముగాఁ జెప్పలా, రహితుల్ తిర్చివేంకటేశ్వరులతోఁ గాల్ ద్రవిక్యయ్య
నకుక, నహసంబుక విడనాడి లోఁగు టిది యేచాతుర్యమొతెల్పుచి. చ॥ తిరువ
తి వేంకటేశ కవిధీరులకంటెను మీరు పాండితి, గరిమను గొప్పవారొ!మఱి, కా
రొఁమొలుంగనుగాని వారితో, సరిగఁ గవిత్యముక నెఱవఁ జాలిన వారని యెన్ను
జాలనీ, తెరతనఁ బల్కినాఁడనని,తిట్టకుండి భవదీయమిత్తుండక. తే॥ తెలియ
మీకంటెవారల ధికులాలేక, వారికంటె మీరె ఘులులా, ధీరులైన; పెద్దలనుకొన
వలెఁగాక వృథగనిట్లు. వాదులాడుకుట యేమిలా,భంబు చెవుండి. క॥ మీరున
వర్ధులుకారని, యేరును వచియింపరెక్కు, వేయగుదురు గా, కీరీతిగురులనెదురుట,
ధారుణి నేనెండు జూడ, ధర్మంబిదియే. శా॥ సర్వజ్ఞుల్ బలరామకృష్ణలెము
నుక, సాందీపుతో విద్యలక, సర్వంబుక గ్రహియించి వర్తిల్లిష్టంత్యంబు
రూపేర్పడక, గుర్వంగీకరణంబు నల్పుటలు మిమక నచ్చకున్నక నరే, గగ్వ
స్ఫూర్తిఁ జరించి దేశికునితోఁ గాట్లాడగా నెప్పనే. ఉ॥ తప్పొక వేళ మిగు
రుని,దగ్గఱనుండిననుండుఁగాక యా,తప్పనునైఁచియుండినను,దప్పక మెప్పునుబొం
దకుండురే, తప్పనుజేసేనారనుచు, దద్దయుఁజెప్పఁగ నయ్యెనియ్యడన, దప్పక్ష
యించు దేశికుపదంబులు వట్టిన మీకు బాలకుల్. మ॥ అరయక దేశికదేవధి
క్కరణ శ్రేయసాగములైనట్టిమి, వర్సరికె గూడ దటంచుఁ జెప్పవలెనా! ప్ర
జ్ఞావిశేషంబునక, గురుఁడేమాడఁగ వేంకటేశకవియో, గుర్లో మెచ్చమిరింకమి,
గురుపాదంబులుకట్టి, వాగుపడఁడి, క్రోధంబుల మ్రింగుచుక. మ॥ భయముక
భక్తియుఁ దారతమ్యమును విశ్వాసంబులైనట్టి దు, ర్మయాలా నేఁటియతూర్వనా
గరులను, ర్వాదకబురే! మీరును, క్షయాలాతిర్చివేంకటేశ్వరులతో సాహిత్య
సంవాదమా, శయమందెంచుడి మెప్పుగొల్పునె! యశ స్సంపన్నులక జేయునే

ఉ॥ వంకరతోడ లెన్నెటికి వంకరతోడతె యందు జూపెనా!

శంకరుడనిచేరుగనఁ జాలఁడు చక్కనితోవఁబోవు మీ
వంకనగారి పట్టుదల వేల్పులు నైతము త్రిష్నుఁ జాల రో
వంకటరామశాస్త్రి! యవివేకి వెల్లెతి వెలింగి నర్యమున్.

౧౯౪

ఉ॥ శ్రీ కలహోట నప్పగొని చెప్పెర దీర్ఘక మానెనేని త

త్వాకము గారణంబుగను దద్దల మా మందెలులో జనించు నన్
వాకులు సత్య మయ్యెఁ జామి నాఋణమున్ ననుఁ గాకిఁ జేసి నా
వాకిటఁ గోకిలంబ వయ వహ్వరేఁ తీర్చితి ముత్తైఁ బుత్రాకా.

౧౯౫

క॥ అప్పు గొని తీర్చుకుండిన, యవ్వరుమఁడు కుక్క యగుట యనుభవ నిధం

బిష్పడు కోకిల లగు టిది, తప్పడు కలికాలసూత్తు ధర్మంబు శుభా. ౧౯౬

ఉ॥ శ్రీపద కృష్ణమూర్తికవిశేఖరు సన్నిధి మీగురుండు వి, ద్వాపరసంబు చేసి
నది, యారయ మానవతుష్క-మయ్య నం, దీపితబుద్ధి నాతనిని దేశికుండంచునుజె
ప్పుచుండు “నే, నేనగిది గురుం డగుచునీతని”కంచు వచించునాతఁడున్. ౧॥ వ
డుపుట లేదుగాని నిజ, సంశయముల్ దఁగదీర్చు కొంటకై, వదెఁ బదకృష్ణశాస్త్రిక
వివర్యుని యింటికిఁ జాలకాలమున్, గురుగఁ బోవుచేతువునఁ గూర్చియు భ
క్తియు మీఱనిచ్చున్. మది గణించుట సమృద్ధిని మద్దురగా నతనిన్ గళాని
ధుల్. ౨॥ గురుండెటువంటి వాడయినఁ, గూడదు దూషణచేయ దానిచేఁ దా
ఱఁగు యశంబు పుణ్యమని, తొల్లిటి పెద్దలు చెప్పవలెను మీ, కరణిఁ జరింపవలె
గురు, గా గణించుట కేమి వేంకటే, శ్వరకవి చాలఁడొక్కొ యిదిచారపు
పోకలు పోవ నేటికిన్. ౩॥ ఏలా! పెద్దలతో విరోధపడి మీ, రీరిరిఁబోరాదుటల్,
మేలా! చూడ వివేకమింతవలదే, మిశ్రేయ మర్థించి యే, మీల సుక్కని
నేనెఱుంగుటను వే, ర్నిన్ బోధ గావించితిన్, బాలత్వంబును వీడి వాగువడుం
డి, స్పర్ధాభుల్ గాకుడి.

బరంపురనివాసి,

గాదె త్తజగ న్నాథస్వామి.

బ్రహ్మశ్రీ తిరువతివేంకటేశ్వర శతావధానుల సన్నిధికి.

తమగీరతముచూచి శ్రీరామకృష్ణకవులఁ గూర్చి యీశ్రిందిపద్యములనా
నీయభినవనరస్వతీప్రతికంపియుంటిమితాముచిత్తగించురనిసమ్మతమునకనిపితిమి
“...మ॥ అరుదెంచెగద రామకృష్ణకవులారా! నర్యదిగ్గజ భా, న్వరసాం
ద్రాసుకవిత్వకీర్తినిచయశ్యామామసాహ దు లె, వ్వరొ ఆ తిర్పతివేంకటేశకవి

(8) గీరతవ్రశంసాపర్యము.

ఉ॥ శ్రీగీరత మన్నయిట్టికృతికిఁ భవదీయ విజృంభణంబె మా?

కారణ మయ్యె నిక్కతనఁ గల్గినలాభ మహరి నాకు, నీ

వేరిటఁగాదె యిట్టిఁగుకవిత్వము చెప్పితి నాకు నేజమీం

దారును దీనిబోలె నెఱదాత యటంచును దోచ దర్భకా.

౧౯-౭

తాత్రాంచద్దసుర్మకృత్తు, పరఁగఁగాఁగల గీరతవ్రదర మబ్బా! యెట్లునైరింతురో? మ॥ మునుముఁదాఁచియుఁ బుల్కిపుచ్చియు నిజంబుఁ బలుకువారింబలెక, జిన పాత్రంబుల వెల్లడించితిరి నష్టిఘోతచిత్తమ్మతోఁ, గనియొజించిన నత్య మంద గువడఁగాఁ బోదె? హ యెంతతై, నను వెనఁగఁగను వేయఁ బోవరుగదన్నా? మీ రువిదవ్రతపుల్, నీ॥ తాలుకుట్టనమునఁ దగఁగరామశా త్రుగ్రణిగఁజవునయం బుమఱచి, గౌరవంబుగను వేటూరి ప్రభాకర కాశ్రిరీతులఁ దెల్ప జూలవిడిచి, శ క్తియొన్నట్టిచో నభలాని కేతెండురండులెండన్నదూరంబుతోలఁగి, గురుశిష్యుల కును నెగ్గులు వనిగరావని వచియించుపెద్దలవల్కు జదలి. గీ॥ గీరతామ్నా యనేతృత్వధీరులగుట, కనుమతించితిరే? శశాంకాబ్జమిత్రు, లుండునందాఁక మీకతలుండకున్నె? ఊరకేగునె? గురునితోఁగేరడములు. నీ॥ గుళికాత్రయంబు తోఁ గుంటుకతన్నుని బాళువతంబట్టె పాటఁదోలె, కవితావిమర్శనఖండనమ్మ నకు నర్వాంగముండనమడై యల్లుకొనియె, కాకవిగాజాపింగాణిబుడ్డుల జేల్లు బెండులమేకుతోఁ బీకు టాయె, ఏదేశమిష్టమో యెఱిఁగింపుఁ దీనభ, కననిరుత్త ర మునఁజనుటయ్యె. గీ॥ శక్తిలోఁ దారతమ్యంబు చాటనయ్యె, కవితలోఁ దార తమ్యంబు గాంచనయ్యె, నింకనీమాణువేనంబు లెన్ని వేసి, నిజము దాఁవఁగనుం టిరో గుజనులార. ఉ॥ రెండవభాగమిప్పు ప్రచురింపగనుండిరి గీరతంబికక, లెండు మనమ్మువట్టుక చలింపక యుండినలాభమేమి? మీ, పాండితివైటఁజెట్టఁదలఁ వక దగునితటి నూరకున్న నె, వ్వండయినక హనింపఁదోకొ? ప్రాజ్ఞులు మీరె టు నైఁవనేర్తురో?

దూపాటి తిరుమలశేషాచార్యులు.

ఇట్లుసోదరులు.

వెంకటరమణాచార్యులు

ఆనందబాగ్; వేవరీ

మదరాసు. 19-12-11

.....శ్రీగీరతము కొంత భాగమయిన నచ్చువడి యుండినచో సొక ప్రతి పంపఁ గోరెదను.

చిత్తగింపుఁడు.

జి. రామయ్య.

క॥ ఒకగంట నేను వ్రాసెడి, చకచక కొకవత్సరంబు చాలదు నీకున్ .

బకబక లాడుచు వాదము, నకు దిగకుము మంచితోవ నడుపుము పుత్రా.

క॥ గర్వి యనుచు లోకులు నను, నిర్వచనము నేయ నిమ్ము వినుఁ బోలెడిగం
ధర్మఁడు శిష్యుఁడు దొరకిన, గర్విని బాతకుడఁ గూడఁ గావచ్చుగదా!.

అరములు.

శుభమస్తు.

తే॥ అయ్య? తమగీరతము కొఱకాది కాల, మందె యొకపద్యమాలి కనం
పుకొంటి, నందు నాకుఁగలట్టి యిబ్బంది కతన, సాము వెలకిండటంటి మీస్వాం
త మంటి. మ॥ జనియించుకొ మఖం, బుబ్బిగాననమయుకొ స్వామి? బహుగ్రం
థముల్, కనఁగా ననృత్యతంబులొర? తమవో? యైథానగ్రాబ్జ ర్షముల్, కన
దుద్యుక్తచి బొల్పు నంతవఱకుకొ గాల్గులుకొ, రసారామమై, ఘనమోద ప్రద
మై చవుల్ గొలుపు వేడ్లకొ బెర్చి సొరించుటకొ. నీ॥ అవధాన విద్యామహాశా
ఖ నింతింత వారి నెక్కించిన ధీరమణులు, రసవత్ప్ర బంధనిర్మాణ చాతుర్యధు
ర్యుల నెల్లరను జేయు లలితకవను, లుద్దండ భాషాద్వయాద్వామసాహితీ పతుల
నెల్లర జేయు ప్రాధిగమ్యులు, బహుచమత్కృతి యుక్త భాషణోపన్యాస పటిమ
నందఱికిచ్చు పటువదన్ముగ్ధ, లరయఁ దిరుపతి వేంకటేశ్వరకవీంద్రు, లే యటంచు
మహల్లాక మెల్లనుడువ, వానిఁగాంచిన కవితా విలాసులార, దివ్యతర భవ్య
కావ్య వర్ధిల్లులార? మ॥ అతిసీతి వ్రేదమై రసప్రచురమై యాహ్లాదనంధాయితై,
మతి మత్సరగ్రావి హృత్కజారగ్రనమమై, మాయాలతా ప్రాభవ, స్థితిహారంబ
యి యొప్పు గీరతము భక్తికొ మ్రొక్కు నాకిష్ట మీర్, కృతికృచ్ఛేభరులార; వంపుఁ
డు చయా శ్రీ చేతఁ బైరితిగకొ. చ॥ చదువ భవత్ప్రబంధములు చక్కని సా
హితీసీయఁ జాలుపెం, పొదపురసౌచితికొ దెలుపు యోగ్యతమంబగు వృత్తినిచ్చు
న, మృదమోద కెక్కఁ జేయుఁ బదచూ చిదను వ్రేలిభకొ ఘటించు అ, వదకమ
ల ప్రభాచరి బాపుర? అవతి వేంకటేశ్వరా.

ది 21-7-1912 }
}

ఇట్లు విధేయుఁడు.
శిష్టా వేంకటసుబ్బశాస్త్రి,
పొన్నూరు పోస్టు, గరికిపాడు.

చ॥ ఉడుగక వ్రాసి తెందులకొ యొజ్జలకుకొ “గురుఁ డాతఁ డంచు నే
 సెడువక యన్న శిష్యుఁ డని నూటికిఁ గోటికిఁగూడ నీవు నె
 పెడునది చాలదే” యనుట పెంకెతనం బిది, “యింటివాఁడువే
 రిడి యిది గొడ్డుగేదే” యన నింకొకఁ డాడునె పాడి గేదెగకొ.

... .. శా॥ గంగోత్తుంగతరంగఘుంఘుమరవాకారానుకార్యార్థటీ, భంగి
 ద్రాక్షగుళుచ్చనిస్సృతరసప్రచ్ఛన్నవేషంబు మీ. సాంగత్యమ్మునఁ బొల్చు
 సత్కవితకే. చందంబునకొసాటి? భూ, మిం గ్రింగంటివ్రసార శూన్యకవితా మీ
 నాన్ను లూహింపఁగకొ..... ఇట్లు జూఘాడి, హనుమచ్ఛాస్త్రి, శతావధాని.

.....చ॥ చదువుడు సూరసాది కవిచంద్రద పటుత్వ కవిత్వసారముకొ, ముద
 మెద సూరుచుండ మునుమున్నొక నెప్పడు గూడ నల్లె నా, హృదయము గీర
 తామృత మొకింత చవింగొను నాటంగోలెఁ బా, యదురుచి సర్వకాల మపురా?
 కవనం బిటులుండు టొప్పదే. ఇట్లు విన్నవించి నమనగ్రంథంబు

ఆర్యాపురము,

విధేయుఁడు

రాజమహేంద్రవరము 18-1-1913

భమిడివల్లి సీతారామయ్య.

.....సవీనముగా రచింపబడిన పంచమ వేద ప్రతిమానంబగు గీరతంబును ద
 యచేయించ గలండులకు ప్రార్థన చేస్తున్నాను.

నరసింహదేవర గవరయ్య

సా॥ వెలగదుర్తి, తణుకుతాలూకా.

(1)...కలకత్తాచేరినాను, తమగీరతము వినవలయునని యిచ్చటి యాంధ్రవిద్యా
 ధులందఱు నుద్విగ్ధులూరుచున్నారు. కాన యీజాబు చూచినవెంటనే తమగీరత
 ము నీక్రింది విలాసమునకు పంప ప్రార్థించుచున్నాను.

(2)...గీరతమును శిరసావహించితిని ఆగ్రంథరాజము సైక్రవరి చదివి తనివిది
 రక యవకాశము చిక్కినప్పడెల్ల నందలి భాగముల మాటిమాటికింజదివి యానం
 దించుచుంటిని.

Cantu Subbavadhany
 191 Bow Bazar
 Calcutta

క॥ కల రెందటేని శిష్యులు, కలిలో నాకుఁ బలె నిరకకృలకు మఱి వా
రలకుఁ వారికిఁ గలహము, గలుగని దెటు! నీకు నాకుఁ గలిగినదెట్లు.

సీ॥ నారాయణాస్త్రమునకు నమస్కారమ్మ అక్షయ్యఁ డానాఁడు చేయలే దె
భీష్మసాయకవహ్ని బిట్టేర్చి మండంగఁ గృష్ణుని వ్రతిన చెట్టెక్కలేదె,!

.....గీరత సందర్శనార్థమై చంద్రచకోర న్యాయముగా వేడుచున్నాడను.
వేగిరమంపకోరదను. చిత్తగించవలెను.

K. V. Kristna Rao

చీరాల ది 30-6-12

.....గీరతము అనుమహాగ్రంథమును వకటి నాకు పంపకోరుచున్నాను యీగీర
తము నేను చదివి జన్మసావల్యము చేసుకొనుటకై వ్రాసుకోవడమయినది.
తేలప్రోలు శుభాచారావు వాల్చి.

.....మ॥ వెన్నంబోలిన మికవిత్వ మొకబల్ విందయ్యె మిమ్మివ్వడే, గన్నా
రంగని నే భవన్మధుర వాగ్వాధాన్యవాలోక నూ, త్వన్నానంద విచిత్రచారు
మణి సౌధంబెక్కఁ గాంక్షింతు ర, మృన్నక్ వచ్చెదఁడెల్లపిల్ల వరవంకాగ్రణ్య
ముక్తామణి . సీ॥ అష్టావధానశతావధానము లనుపనిచిన్న నాఁడె నేర్చినదికాదె
వాగ్వాదమందు విద్యాంశులగెల్పుట కరతలస్థామలకమ్ముకాదె, రసవత్ప్రబం
ధ నిర్మాణ చాతుర్యమ్మ తమకు స్వాస్థితమైన ధనముకాదె, దిక్పాదనంచర
త్రిక్రి మికొక స్వయంవరలబ్ధియో ధర్మకత్తికాదె, గీ॥ యనుచు నుతులను సా
మాన్యజనమెకాదు, వైరులకునైనఁ జేయకతీరదనుచు, నాకుఁదోచెనునత్రావిలో
కతిలక, వేంకటేశ్వర కవివర్యుని వినుతచర్య. చ॥ మఱియొక చిన్నవిన్నపము
మన్నన చేసెద రంచునెంచి యి, త్రైటంగున వేడుచుంటి భవదీయకృతివ్రజమం
దు నత్పుధా, కిరదకలంకసంఘటితగీరతముం బరికింప వేంకటే, శ్వరకవివ
ర్యుని మిక్కిలు సర్వముఁ జూడఁగ వేడగ యయ్యెడిక.

ఇట్లు ఆకొండివెంకటశాస్త్రి

బొబ్బిలి సంస్కృతపాఠశాలాపండితుఁడు.

తడు నెన్నిదవనాఁటి తడుచుపాటునిచారి తెడఁగొంకి పాఁడదే కృష్ణుఁ డెటకొ,
నైంధవతథకు నాచార్య మ్రొక్కింపఁడే శ్రీకృష్ణుఁ డా నాఁడు క్రిడిచేత,
తే॥గీ॥ నిజముగానామసామ్యంబునీడుబావ, మఱదికృష్ణునకున్న నమ్మహితుగుణము,
నూడ నున్నను గీర్తి చేకూఱునఁడు, ఎట్టులో నిన్నుఁ గాపాడి యేమిఫలము.

.....ఆ. వి. పి, సంతోష పూర్వకముగా 1-8-0 చెల్లించి పుచ్చుకొని గీరతంచ
దివి పరమానందమును పొందినాను. రెండవ భాగముకూడా త్వరలో అచ్చు వే
యించి పంపించ గలండులకు కోరుచున్నాను. మ॥ రా॥ ౧౨. వె॥ రా॥ గ్రంథమా
లదిస్తీయ గుచ్ఛకములో శృంగభంగమందు (5)వ పుట కడవటిఉత్పలం “కొము
దిం జేతఁబట్టి”యను పద్యము మొదలు నాలుగు పద్యములుచదివినంతనే వారివారి
తలయందు సందేహముతో నుండిన మమ్మును మీ గీరతమువల్లను సంశయ నివృ
త్తి చేసినందుకు చాలా సంతోషముగా నున్నాను.

P. Ganardanam, Naidu.

Baruva Post

Ganjam District.

కేశ్నకుర్తి, ముమ్ముడివరం పోవు. ఆకొండి సుబ్రహ్మణ్యం కృతానేక
నమస్కారములు.

.....గీరతం అచ్చువడినట్టుగానే పంపిస్తామని వ్రాసినారు కాబట్టి అచ్చువడినట్టు
విన్నాను:...యీ గీరతంలో సర్వాంశములున్ను పున్నవనిన్నీ బహువాగా పు
న్నవనిన్నీ, చూచినవారు చెప్పడంచేత నాకు చాలా కుతూహలం గావుండి యీ
పుత్రరం వ్రాసినాను గాన ముఖ్యముగా పంపించకోరుతాను.

ది14-10-12. ఆ॥ సుబ్రహ్మణ్యం.

Nuzvid. 28-7-1912

.....గీరతము ఇప్పటివరకు కొంతచదివినది. యంతవరకు నాకు తీసివేయవలసి
నపద్య మొకటియు కనుపడలేదు. ఇది నాయొక్క నిశ్చయమైన యభిప్రాయ
ము. (తమయొక్క) గీరతములో 34వ పేజీలో “కృతి” యన్న కంద పద్యము
లో పాసపోయినటులు నాకుదోచినది.

నారయ్యప్పారావు

సీ॥ నకలాగమాంతసంచారి యాకృష్ణుండు నకలాగమాంతసంచారి యితఁడు,
పరమసత్యాసక్త భావుఁ డాకృష్ణుండు పర మసత్యా సక్త భావుఁ డితఁడు,
గాంగేయగౌరవాక్రాంతుఁడా కృష్ణుండుగాంగేయగౌరవాక్రాంతుఁడితఁడు
పూతనానాశనస్థీతుఁ డాకృష్ణుండు పూతనానాశనస్థీతుఁ డితఁడు.

అయ్యా!

12-7-12, చిత్రాడ.

తమరు వంపించిన గీరతము అందినది. గ్రంథంబు చదివినగొలది మాయు
ల్లంబవరిమితానందవార్ధికాదేలుచుండె, వంచమవేదం బనంబడుభారతంబురీతి
మీగీరత పుస్తకంబు పెక్కునీతులచే విరాజిల్లుచుండె. తక్కిన భాగంబులుకూడ
అచ్చువడిన వెంటనే వంపించగోరదను. తమరు కావించిన శతావధానగ్రంథ
ములన్నియు వి. పి. గా వంపించగోరదను.

ఇట్లువిధేయుడు

చెలికాని, లత్పూరావు.

12-1-1911, Bezvada.

కా॥ అయ్యా! మీరగు శిష్యకోటికిఁ బ్రశిష్యప్రాయుండౌ వీరమ, ల్లయ్యా
ఖ్యుండు వచించు విన్నపము మీయాంతర్యమంబుం గొనుం, డయ్యా! యీయన
మానకక్ష తమబోంట్లా పూను? టారామకృష్ణయ్యల్ పిన్నలు సర్వధర్మముల,
మీరైనకా గృహకా మానుడీ. ఉ॥ వారలతప్ప తొల్లగురువర్షల నెన్నకయుం
ట పిమ్మట, దూఱుట; రెంటిలో మొదటి దోసము తప్పని వారయొప్పిరాని, వే
టాకదోసమో? తమదు వేసము పోషణ నేసేకొంటకా, దారిని బోయిరండులకుఁ
వగ్గ చివాట్టిడిరంత చాలదే. తే॥ గీ॥ చాలు మూలయుఁ దగు ప్రమాణాలు లేని
శాస్త్రసములమొద దైవపాయనార్థుఁ డటు వి, మరనమునేయు మున్నాఁడు మర
ల,మీరు, తగువిధమున శాంతింపుడు దయవహించి. క॥ అత్తటి వారిచ్చిన ప్ర
తినిత్రరమును జూచువార లూహింపరె మీ, చిత్రమునకుఁ దోచడ! యీ, పాత్ర
సమానమృదువును భూసుతు లీరల్.

ఇట్లువిన్నవించు భవద్విధేయుడు,

కాశీనాథుని, వీరమల్లయ్య.

తే॥గీ॥ అర్థభేదమ్ముదక్క- లేదతనికెతని, తెండు శబ్దంబు లొకగతినే పొసంగు,
 నేర్చికొను మాతనిగొనాటు నీకు నిజా వ, రంబులఁబ్రతిష్ఠ కభ్యంతరంబులేదు,
 క॥ గోవర్ధనుఁ డాతం డా, గోవర్ధనుఁ డితఁడు వీని కుచ్చితమే ని,
 స్త్రీవిధికే ద్రిప్పెందవ్వుడు, త్రోవలు నీవంత మునుపెఱుంగ వెఱుంగుడుకా.

31-1-1911, గుంటూరు.

శుభము.

(1)...క॥ శ్రీతిరువతి వేంకటకవి, భూతేశులు వినుఁడు నాయపూర్వపు మనవికా,
 మీతెలుగు గీరతమ్మొకఁ, దీతటి నాకందఁజేయుడి వీ, పీ, గాకా. క॥ అప్ప
 టికాభారతమిక, నిప్పటి కీగీరతంబు నెన్నొవిషయాల్, నెప్పఁగ వెలువడెనని
 యెద, రెప్పడు చూతును యటంచు నేననుకొందుకా. క॥ మీరురచించిన రూప
 క, భారతభాగములఁ గాంచి ప్రజ పెచ్చెఁగదా, గీరతము నెట్లుగాంచును, యా
 రయ మీకవసపెప్ప డనదృశమెకదా. ఉ॥ తొలుతటినుండి, తెల్లనినదూరము
 గాఁ జనువారు గూడ మీ, తెలుఁగుఁ బ్రబంధముల్ చదివి, దివ్యతరంబగు తెల్విఁ
 గాంచి వే, శలగతిఁ దెల్లఁగబ్బముల నల్పఁగ సాగిరి కీలెఱింగి లో, కులకెటు
 వంటి మేలు నమకార్చెడివో కనుఁగీ భవత్కృతుల్. ఉ॥ ఎంతటి యాహలేని
 లగియింపఁగ జేయుచుఁ బద్యమందుఁ గొం, డంతలు భావముల్ దెలుపు నట్టివదం
 బులఁ గూర్చుచుకా గవి, త్వాంతము సాహితీవదవి నంది రచించి కృతుల్ వధాన
 ముల్. వింతగఁ జేసి మీరు వ్రతలేని యశంబును గంటి రిరుదురుకా.

(2)...గీరతము కడవఱకుఁ జూచితిని నక్రమము. నధర్మము. నసందర్భమునై
 యున్నది. భారాస్వరస్యాదులకు మెచ్చనివారు ముందుపుట్టవలెను.

ఇట్లు శిష్టాహనుమచ్చాశ్రయి. గుంటూరు.

తెల్లవండితుఁడు, తొను హుస్కూల్.

(1)...గీ॥ మీ కవిత్వమునకా బహు మిన్నగునఁట! బహుకవులచేతనన్నుతుల్వ
 డనినదఁట! వ్రకృతులం గూడనంతోషవఱచినదఁట! భారతమునకుఁ బ్రతియ
 గుగీరతంబు

(2).....మీరంపిన గీరతమందినది. దానినిసమగ్రముగా జూచినాను వేంకటరా

ఉ॥ ద్రావిడులందు మూఁగురుగదా! గుణవంతులు, నేను బావయున్

నీవును నర్దుకొందము “మనీషులు నవ్వెడిమాళ” తిర్ప్పతిన్

జేవయెటుల్ ఘటించు! గురుశిష్యవిమోచము లింత చక్కఁగా

నావలె నీవలెన్ దెలియునా! వెలనాఁటిశతావధానికిన్.

౨౦౮

మ కృష్ణకవులు పాండిత్య మెట్లున్నను లత్యభ్యుత బిరుదుపొందిన వాఁడట! అట్టి వారికి శృంగభంగములు వ్రాయుట లెక్కలోనిది కాదు, మీగీరతమందు మాకు తెలిసిన విషయములు వారివిషయమై వినందు. (1) గురువును మఱచుట. (2) రిజ ప్టరుత్తరంతిప్పివేయుట. (3) చాటున పద్యములల్లుట, (4) వ్రాసినమాటకుబదులు వ్రాయుటందుట (5) శృంగభంగములు వ్రాయుట, మొదలయినవి గ్రహించితిమి. మార్గముఁజూపినను తెలిసికొనలేనివారితో నేమి సార్థకము.

చ॥ తిరువతి మార్గ మిట్టిదని తెల్పఁగ వేంకట నాయకుండు త! ద్దిరివర మెక్కినాఁడిది యుగిన్ గనినారు గువర్నముఖ్యుడీ । తిరువతి మార్గమిట్టిదని తెల్పితి వేంకటశాస్త్రివీవు త । తురువులు గాంచినా రిది కుబ్జుధులు వారలు గాంచ నేర్తురే.

వీరు శృంగభంగములు వ్రాయుటయు, తక్కుంగల్లు పండితమృన్మయములమీ పైకివివాదమునకు కాల్పవృత్తయు చూడ మీకవితావనితా శుభసూచకము స్ఫురించుచున్నది. యెట్లన.

ఉ॥ షోణిజనమ్ము లందఱు విశుద్ధగతిన్ జరుపంగ “నిత్య క, శ్యాణముఁ బచ్చ తోరణము హయిగ వెంకటనాథుఁ డందె మీ, రాణిఁగుకీర్తి సాధ్వియ దిరాపిడిచేసిన రాదు. నిత్య క. శ్యాణముఁ బచ్చ తోరణము హ యిటమీర్చినినారుదానిచే. తెలికేవల్లి, రామచంద్రయ్య, వేలూరు, చిల్లలూరిపేటపాఠ్యు.

..... సీ॥ భాష్యమౌ ల్పమకూర్చి పలు పాత్రములానర్చి వఱలు అశంకర గురులుదక్క. వేదాల వివరించివేనవేల్లంభము ల్పొనువు విద్యారణ్యమునులు దక్క, ఎనుబదితావ్యంబు లానరించి శివభక్తపతియైనయప్పదీక్షితులు దక్క. తమి నూటనాల్గు కల్పములల్లి కృతియైన నీలకంఠాచార్య మాలిదక్క, తే॥గీ॥భూమినై వరైననిన్నియ వుస్తకములఁ, జారుకవితరచించిరేమీరుదక్క, చెళ్లపిళ్లమలాంభోధి శీతపాద, నద్వినుత బోధ వేంకటశాస్త్రివిబుధ....ఉ॥ గీరతమన్న నర్వగుణ కీలి

శా॥ శ్రీకృష్ణం దుదయించు హేతువున శుశ్రీ మించె రేవలై. నీ
 యా కృష్ణం దుదయించు హేతువుననో? యాకారవల్లీ సమా
 భ్యాక గామము దుర్యోభ్యు దయ పారావారముకా దాట లే
 కేకాకారతఁ గుండుచుండెఁ గనుఁ గొంటే శిష్యమాదామణి.

తమార్దవ పాకసారము, వ్యారిగఁ జూచిదానిప్రతివర్ణ సరదృశపూరమానఁడ, ద్భా
 రతవైఖరిండెగడెఁ దక్కినభాగము లన్నిపూర్తిగాఁ, నూరిచివేగమంపుఁడిది గోరెదఁ
 దిర్వృతి వేంకటేశ్వరా. 1 8-11-12, సోమవారం, గుంటుపల్లి, గోపాలకృష్ణయ్య.

ది 4-8-12 నం॥ కాకరపర్య.

అయ్యో!!

తమరు చేసిన గీరతము చాలాబాగాపున్నదనిన్ని, మిక్కిలి రసవంతముగా
 పున్నదనిన్ని, మీవాకు- అనేనరస్వతికి ఈగ్రంధము ముఖ్యస్థానమనిన్ని వింటిని.

చర్ల సూర్యనారాయణప్పాళు.

ది 30-8-12 యంజరం.

..... ప్రతిపద నీతిదాయకంబగుచు సరస పద భూయిష్టంబగు మీగీరతమున
 మొదటిభాగమును జూచితిని అందు మీరు మీశిష్యులను మందలించి నయమార్గంబు
 లంగఁజెల్పటకై ప్రయత్నించినయంశములు పెక్కు లున్నవి. కొమరుం డెన్నియ
 కృత్యము లొనరించినను జనకుండవియన్నియు సహించి యూరకుండు నటుల
 మీశిష్యులు మీపై యెన్నివ్యాతలు వ్రాసినను మీయశస్సునకు భంగము కలుగ
 నేరదు. యదియంతయు దెలియునటుల గీరతము భారతమంత గ్రంథముగా వ్రా
 యుచుండిరి. యియ్యది జూడంజూడ పిచ్చుకపై బ్రహ్మస్త్ర ప్రయోగమువలె
 గన్నట్లుచున్నది. యెవ్వరి శక్తిసామర్థ్యంబు లెట్టివియో శుభవరు లెఱింగిన విష
 యమే? మీకు దెల్పునంతటి సమర్థుడను గాకపోయినను గీరతంబింతతో విర
 మింత వ్రాధించు నన్ను మన్నింతురుగాక. గీరతం పూర్తిఅయిన వెంటనే ఒకటి
 నాకు వి, పి. గా బంపవార్ధించుచున్నాఁడను

సాలగ్రామచింతామణిప్పాళు.

ఉ॥ కాకరవర్తిలేఖలనుగాంచి నడత్తర మేదిలేమి వా

ర్నాకు నమోప బంధు లనినకొ జగముప్పెడి నంచు నెంచెయా

సాంకున దూరదేశగత నజ్ఞులకొ గికురింప నెంచెదే?

యీక పటంబు కృష్ణకవిదే యగుసూ? మఱి నీదియో? సుతా.

౨౧౧

(1)...ఇక్కాల్మమహిమ కనుమాలముగ తమచే వక్కాణింపబడి భారతముకు బదులుగవర్తించు గీరతమునే చదువవలయునను పెక్కండ్రు చదువర్లు సెక్కి-వక్కాణింపు వాక్యంబులను విని నేనువ్రాసుకునే మనవియేమనగా...గీరతము 1 ప్రతిన్న...ఈ నాల్గుప్రతిలు వీ. పీ. గా జూపవలయునని నిత్యము నమస్కరింపుచున్నాను.

(2)...అయ్య తమరు రచించిన గీరతము, శ్రవణానందము, తమ కరుణవలన యిప్పటికి 2 పుస్తకములు ఆసాంతము చదివితని శ్రవణానందము జూరులపాలికి ఫిరంగివలెనే నిత్యానందము సొసగుచున్నది. గీరతామ్నాయము కడవరకు చదివినాను. యియ్యది కలియుగ భారతమనుటకు యేమిన్నీ సందియములేదాయెను. కుంతికుమారుల వైకౌనిన దుర్యోధనుని మాడ్కి తమ్మై రామకృష్ణకవుల వ్రల్లదములు గాన్పించుచున్నవి గాని వేరొండుకాదు. అయ్య మీగీరతమునందు రామకృష్ణుల ప్రసంగదమనములేకాని కొప్పరపువారివిషయములు లేవు, యీవిషయమై జరిగిన ప్రబంధమేదియైనపున్నచో వీ. పీ. గా దయచేయుచురని నానమస్కారపుమనవి.

పేరేచర్ల హనుమంతరాజు వ్రాలు. ౨6-9-1913

కాకాని, సంతమాగులూరు పోస్టు
నర్సారావుపేట తాలూకా, గుంటూరుజిల్లా.

డి13-9-10

గొల్లకోట ప్రేరవశాస్త్రి అనేక నమస్కారములు ...యీమధ్య తమరు అచ్చువేయించిన వాదపత్రిక నాకు విసదమందు చాలాకురూపాలముగా నున్నది. పితాపురములో తమ పత్రికను చూచినవారు చాలా సంతోషించుచున్నారు... యీపత్రికయున్న చంపించితే దానిఖరీదులు దాఖలుచేస్తున్నాను.

ఇట్లు విధేయుడు గొ॥ శ్రీ॥ శాస్త్రి.

శ్రిశా॥ నీమేనత్త కొమారుడే తెలిపె వానింనూడ నా బండు వం

చేమేని లిఖియింప నేరుతువె మీకృష్ణుండు నీతండునుక

సామాన్యంబుగ నన్నదమ్ములఘతుల్ సత్యంబు నందొక్కఁడు

ద్దాముం డింకొకఁడో? యనత్యమున విద్వాంసుండు శిష్యాగ్రణీ. ౨౧౧

.....ఉ॥ వింటిని గీరతమ్ము మును వేదమెయానని ధర్మబోధయం, మంటిని
వచ్చుపెట్టాయని యొ గురుశేఖర! గీరతమ్ము నే, డంటిని వేదమే యనఁచు నాగ
నీయారసవిత్ కవీంద్ర! వా, కొంటిని వీ. పి. గా నెకటి కోరిక నా కొకఁడంప
మిమ్ములక.

ఇట్లు శిష్యానుమత్ శాస్త్రులవారి శిష్యుఁడు

మంత్రాల కామేశ్వరరావు.

.....శ్లో॥ అమద్వేంకట రామకృష్ణకవిభి ర్నిధాన్యప్రళాపాత్మకో, యుష్మద్ద్రం
భవిమాషణాత్మకతయాగ్రింభస్తు యో నిర్మితః, దృష్టావతం బహుభావినిశ్చితధియా
మస్మిన్ప్రబానాంవచ శ్చుభిత్వా కించిదపి, పవిత్రమలనస్తద్గీరతాదళానాత్ ॥
శ్లో॥ యుష్మన్నిరఘాట కవిత్వభాటీ, సముత్థితాఖండయశోర్ఘరింతాం, సభాఘని
స్తారయితుం మనోమే, నిఠ్ఠీతుం కాంక్షతి గీరతంచ॥

ఇట్లు, తమవిధేయుడు, మేడవరంఘ్రబ్రహ్మగ్యశాస్త్రి.

కర్నూల్ జిల్లా, మార్కాపురం తాలూకా, యెర్రగొండచాలెం.

శ్రి...తమ గీరతామ్నయము అనేకమార్లు నేను చదివయున్నాను. దానికైలియి
ట్టిదని వర్ణించుటకు తగినంత సామర్థ్యం భగవంతుడు యివ్వలేడు... చప్పట్లవర్ణ
ముల్ మాఘూర్వనారాయణశాస్త్రులను నాటి అల్లరికి అంతకీ కాగతుడుగా
ప్రాయించినారు, అది అన్యాయమని నేను దలచుచుంటిని అతడు వెంకట్రామ
య్యవలె తమకు చిరకాలపు శిష్యుడు కాకపోయినను మా రామకృష్ణమ్మంత
శిష్యుడు కాకపోడు, వీరుభయలున్నూ మీయందున, మీకవిత్వమందున. విశేష
మైన భక్తికలవాలైనను, మాత్రంఁడిగారి అబ్బాయి యిటీవల భక్తిలేనివాడుగా
మీకు కనుపించుచున్నాడు. అతనిని గురించి నేను వ్రాసినను వీలులేదుగాని నిజా
నికి అంతరంగము నందు మీరన్నా, మీకవిత్వమన్నా, ఇప్పటికిన్ని భక్తికలవా

ఉ॥ వేదల రామకృష్ణునకు వేదలవారును జగ్గమకొ న్నదా

యాదులునుకొ విరుద్ధలయి యగ్భక్తినిత్యము తెల్పఁ బూను టు

స్వాదము పుట్టికా దది ప్రమాదములొక బడు వాఁకబట్టి కు

ర్వాదము చేయు టొప్పదని వారు తలంచుట సుమ్మి పుత్రకా. ౨౧౨

చ॥ ఒకఁ డెవఁడో వివేకవిరహుం డువయించిన సంతమాత్ర) స

త్ప్రకరపరఁ పరా జనిపద్యబలుల వంశము.ల ప్రతిష్ఠ చేఁ

గకవిక గాంచఁ బోవనుచు గట్టిగ చాటుట కున్నమాట వా

రకుటిల చిత్తులె డెలిపి రంచు జగంబు గృహించుఁ గాపుతకొ. ౨౧౩

డేలని నేనేకాక ముగ్రామమంతా మాడా యెరిగిన సంగతియే, మాసూర్యనారాయణశాస్త్రియొ మీవిషయమై యెప్పుడుగాని, యేవిధమైన చెడుప్రసంగము చేసిన వాడుకాదు. యితనిని శృంగధంగంలో నీనపద్యంలో సాక్షిగా వేసుకున్నను సమయంవస్తే నిజంచెప్పేవాడే కాని వేరు మొస్తరువాడుకాదు, యితడేకాదు వాళ్లుచ్రాసిన సాక్షులంతా ప్రమేయంవస్తే, ఆవేశను జరిగిన పని తప్పుడువని అనినీ దానికి ముఖ్యకారకులు మారామకృష్ణమృదుట అటుండగా, ఔవ్యాసమూర్తి శాస్త్రులు గారి తమ్ముడువల్లనే అనిమాగ్రామంలో చెప్పనివారు వక్కారులృండరు. యిట్టిస్థితిలో మాసూర్యనారాయణశాస్త్రి ముఖ్యకారకుడు అని తాము అభిప్రాయపడుట అతనికిన్నీ నాకున్నూ చాలావిచారముగానున్నది. యీసంగతి ఆశ్రమ చాలాసార్లు నాతో ముచ్చటించినాడు. శృంగధంగము తప్పుడుమాతలు అయినప్పటికిన్నీ అతడు అచ్చునకు తీసుకొనివెళ్లుట, అనాలోచన పనిగా తమరు నమ్మవలెను, ఇటీవలఅవధానములలో తమరినిగురుస్తుతిగా నులించినాడు. ఆపద్యము నాతోచాలాసార్లు వినమని చెప్పినాడు. ఆపద్యములు ముండు అచ్చులో నున్నవి. చూడగలరు, ఆరెండవనాటి అల్లరిసభలో కాకరపర్తి వెంకటశాస్త్రి యున్నా; నారాయణ శాస్త్రిగారున్నూ, వీరికి సంబంధించినవారున్నూ కాక మిగతా వారీయందొకం కలవారు కారు. మీరుమాత్రం అప్పుడు అంతాదురుద్దేశం కలవారనే అని అనుకొనియుండురు. యిటీవల సత్యనిర్ధారణకు తోడ్పడినవాళ్లును తప్పించుటచే మాకాయర్థము నప్పమవుచున్నది. మాసూర్యనారాయణశాస్త్రి అల్లాతోడ్పడకున్నప్పటికి దురుద్దేశము కలవాడుకాదు, యితడు మీగీరతంరాకై యెదురుమాచుచు నన్ను ప్రతిరోజున్నూ అడుగుచుండేవాడు, వచ్చినతరు

చ॥ ఎఱుంగని చారి కన్నుల నెఱే నిఁసు మూరక చల్లవచ్చు ద

గ్గఱంగల బంధుజాతపు మొగంబులు మూయఁగ నేర పూరకే

వరుగిడ కిప్పుడేనియు నెబా ననిపించు కొనంగ యత్నమున్

బొరయుము కల్పనతక్కినికి బుద్ధిని జెప్పి మరల్పు మర్భకా. ౨౦౪

చ॥ నకల మెఱింగి నా కవయశం బొడఁ గూర్చు గ నెంచి వెట్టి దు

ష్ట్రకటనముల్ పొరింబారిగఁ బ్రతిక నించెదెి కొండ వీటి వా

రికి మఱి బానటయ్యెదె యరివ్రక రంబు లిఖించు దుర్వచః

ప్రకరము పొత్తమందుఁ గొని ప్రల్లవముల్ లిఖియింతువే సుతా. ౨౦౫

వాత మిక్కిలిగా సంతోషించిన భాష్యకారశాస్త్రి వగైరాలతో పాటితని సె
క్కినిగా భావించుచు రెండవకూర్పులో యితనిని నవరించెవరని నమ్ముదును....
...మరుదినమందు పశ్చాత్తాపపడని వారేలేరు, ఒక నాడు మారామచంద్ర పెదనా
యనగారు, మారామకృష్ణమ్మను చీవాట్లువేయగా నేనువిన్నాను. యెవళ్లు యెంత
దాచుకున్నా సంగతులు తెలియకపోవు. కోకిలకాకములో 'కాపు, కాపు, కా
పు, కాపు, అను కల్పనయె యిప్పటికిని వీకవిత్వమందు వాళ్లకు భక్తికలదని చె
ప్పచునేయుండును. నీ॥ ఇవి రాజగుతులు చేయవలసిన పనులు కాపు కావంచు
గాకమ్ములటచె,, అను బుద్ధవర్జిత నీనపద్యమును జూచినవారికి విస్మయమే,
లోకములో నత్యమును గ్రహించేవారు వలుపురు వున్నా అనృతపు వ్రాతలు
వ్రాశేవారు వ్రాయకమానరు. వేమవరంలో తమకు జరిగిన నన్నానమునుతమరు
అక్కడ జూపిన ఆసాధారణశక్తియు ఒకవిచార్ధి అక్కడ స్వయంగా చూచి
వచ్చి మాపూరిలో నాకు చెప్పినాడు, అశీతారామశాస్త్రి మరియు మొదలైనవా
ర్లు చాలాసంతోషించినారు. విచారించే మాటములోవారుగూడా కొంతమంది నాద
గ్గర సంతోషించినారు. యిటీవల నేను యేలూరువచ్చిని అక్కడ ఆంధ్రప్రతి
కలో కామేశ్వరకవి వ్రాతచూర్చిని, ౩వ్రాతకున్నా నేనువిన్న దానికి సంబం
ధములేదు. ఆవ్రాతలు ప్రకటించిన ప్రతికాధిపతి తెల్విలేటలను గూర్చి నాకు
చాలా విచారకరమైయున్నది. ఎప్పుడున్నా దుర్మార్గులు చెడుపనులు చేస్తూనే
పుంటారన్నందులకు, ఆవ్రాత దృష్టాంతముగా యున్నది. యీవ్రాతల నిజము
మానాడు యెరిగి పుండిపూడా యెదోపేరుపెట్టి ప్రకటిస్తూయుంటాడు, యిట్టి వ్రాత
లవలన గాని వట్టికోతల వలన గాని మీకీర్తికి యిఁసుమంతయు లావంబురాదు.....

ఉ॥ పుట్టిన దుత్తమాన్వయము పోయి వసించినచోటు ధర్మపుం
బట్టము పీఠికాపురము, పార్థివుడో యలధర్మరాజె నీ
కిట్టిదురూహ పుట్టుటకు హేతువు గానఁగ లేక సారకుకా
గట్టితి నిన్ని వదైము లఖండయశమ్మును నీ హనంగితికా. ౨౧౯

ఉ॥ ఎంతటివాఁడో? శిష్యుఁడతఁడెంతటివాఁడును గాఁడయేని కు
ర్మాంతుఁడు వేంకటేశ్వరుఁడు “తన్నుఁ దలంపఁ” డటంచు నిఠిగాఁ
జింత వహించునే? మఱియుఁ జెప్పనె భారతమంత గృంథ”మం
చెంతురు లోకు లెట్లయిన నేమి కృతార్థుఁ డ వైతి వరభకా. ౨౧౭

ఉ॥ ఎందఱు శిష్యులొ కడు సహిసునిగా ననుఁ గొల్పుచుండ నీ
యందునె వట్టు వట్టు టది యారయ నీదుపు రాకృతంపుభా
గ్యేంద్రిక కాక యిందునెక హేతువు గల్గునె? ధన్యమూర్తి వీ
వందఱు శిష్యులందునను సర్భక! నందియ మిందులేదు సూ ౨౧౮

...బ్రహ్మసందశాస్త్రీ వ్రాసినట్లుగా మాగ్రామములో కొంతమంది కోతిమూక
పున్నది ...పుంగవుల కొరకు గుంటూరులో మూడుమానములు వసించిన మీరు
మాగ్రామములో రెండురోజులైనను వసించినయెడల మీవైరులెంతగంభీరులో తెలి
యకపోవునా, దర్లదలపరి వ్రాసిన క్షమార్పణ పుత్తరంవల్లనే తమకు గోచరించి
పుండవయ్యను....పిదుగువంటిది తిరుపతిశాస్త్రీగారి పుత్తరం వచ్చినతోడనే అత
నికేకాదు ఆపక్షములో పెద్దతల కాయలను గుండెజలజనింపె...మీఠాటికి వారి
వరు, వీరెండులోజారు. మహాగజాఃపలాయంతే మళకానాంతుకాక భా, యిదిపి
చ్చుకవై వజ్రాయుధ మన్నట్లుయన్నది, అయిన యిది ఒకమిషచేసేకొని మీరు
మాబోట్లందరికి గురుశిష్య ధర్మాలను. పువదేశముటచే లోకోపకారమని చాలా
మంది పెద్దలెల్లరు నుడువగా నేనువిన్నాను. మీగీరతమును జూచి నారాయణశా
స్త్రీకూడా సూర్యనారాయణశాస్త్రీతో నిన్ను కారకునిగా వ్రాసినారు. గాని
యింతచేసిన మమ్ము యేమియు మాషణవ్రాత వ్రాయనేలేదుగదా, బాగుగాను
న్నదే అని వకనాడు అనివున్నాడు,...రెండవ భూర్పులో సూర్యనారాయణ
శాస్త్రీని తప్పక నిరవరాధినిగా నవరణచేస్తారని నానమ్మకము, యిదియే అనేక
నమస్కారములు. సామవేద్లు సూర్యనారాయణావధానులు వ్రాల్సి.

సాకిన్ కాకరవర్రు

ఉ॥ “శృంగపు థంగముకొ” గని యిసీసి యని కొందఱు రాజ మాపు లీ
వెంగలి వ్రాత వ్రాసినవ్రవీలుల వ్రజ్జను సత్సభా మహే
శృంగమునందు జూత మని జూబును మీకు లిఖించ నెంచి న
న్నుం గని వలగ వారల ననుంగుల నేను మరల్పితిం జూమి. ౨౦౯

(9) సంకీర్తన పర్వము.

ఉ॥ * పావముని వా రెఱుంగుదురె పాండితి నీయది, వత్తు వంచు ని
న్నాపిక చిల్వ నెంచి రెటులో పికని యీ వాకసాకు పన్ని యా
భూపులఁ జిన్నఁబుచ్చె దపు పొచ్చెము పన్నుట కీపు నేరవే,
దాపున వావ లేడె యిది తజ్ఞులు దక్క జగం బెఱుంగునే. ౨౧౦

క్షేమము, ఆశీర్వాదనములు.

మీరు మాతూరు వచ్చినప్పుడు ఎంతా పుంటారుకదా అనుకొన్నాము. వెంటనే వెల్లిపోయినారు. మీరు యెంతగొప్పవారయినను బంధువులను అనాదరించడము న్యాయముకాదు మాతూళ్లో యెవళ్లో అల్లరిజేసినారని మేమంతా దానిలో వాళ్లమే అని పూహించి మామీద శీతకన్నేయుట ధర్మముకాదు. రామకృష్ణమ్మ వ్రాసిన తప్పదువ్రాతకు మాతూళ్లో పెద్దలెవ్వరూ హర్షించ డములేదు. రామకృష్ణమ్మ తండ్రిగారు కూడా కొడుకుజేసినతప్పపనికి చాలా మెచ్చుకోవడము నేనువీనియన్నాను. తండ్రి మెచ్చుకోనన్నును చితరులు మెచ్చుకొంటారని మీరాలోచించ డము తప్ప, అనియట్ల సీతారామకాస్తులు వక్షరాలు మీరు వెల్లినతరువాత రామకృష్ణమ్మ వక్షరాలను చాలామందలింగినారు. గామానికి అప్రతిష్టతెచ్చేవములు పెద్దలెవ్వరూ నమ్మించరు. నేనుచదువకపోయినా మీకుమీకు పుండె వేదాపాదాలు యెరుగనివాడనుకాను. తాతపూడి భావప్పవ్రాలు.

* పుత్రరం...శ్రీ... లు... చిత్తగించినారు, యంతమాత్రముచేతను వారి మనస్సుకు తృప్తిగాలేదు,... నభిచేయించి తగుపండితులను ఆహ్వానంచేసెదమనిన్నీ పుణ్యయాత్రలకు పట్టికపుత్రరములు వ్రావించెదమనిన్నీ యాపుత్రరం అందినతోడనే ఒకరోజుకలుపుచ్చుకొని రావలసినదిగా తెలపుయిచ్చినందున విన్నవించెదను. ౧౧—౮—౧౧ (చేత్రాలు)

- ఉ॥ కోయిలయెల్లకాల మొకకోటరమందె వనింప దొక్కటే
తీయని మావిగున్ననె గతిం దలపోయడు మావిగున్నలం
దేమెడ నంచరించు టది యెవ్వ రెఱుంగరే యొక్కసారి మ్రే,
బోయి స్వశక్తిపద్ధతులు పొంపిరివో విమరింపు మరభికా ౨౨౦
- ఉ॥ కాకులబాధ బాల్యమునఁ గాని యనంతరమందు నుండ దీ
పాశము నీవెఱుంగవాకొ? ప్రాథత గల్గిన కోకిలంబు తో
దీకొనవెందుఁ గాకములు డేకమ మూలల, నతృభాస్థలిక
బ్రాకటశక్తిఁ జూపుము ప్రపంచక మెల్ల నిజం బెఱింగెడిక. ౨౨౨
- ఉ॥ అల్లెకు పద్మమల్, సరిగ నయ్యవి యుండెడి, నందియంబు లే
దల్లెడినంతనే జగము అల్లన మెచ్చునె? యెన్నిశక్తుల
కల్గిరితంబులైనయెడఁ బ్రాజ్ఞులు మెచ్చెద రప్తగూడఁ గీ
ర్త్యిల్లననంబు దగ్ధమె యోపిక? యోపిక నెంచి చూడుమా? ౨౨౩
- ఉ॥ నిద్దర వోపుమోము, గణనీయము గాని గళంబు, మేటియా
పద్ధత దెల్పుధార, విన వాంఛ జనింపనివాక్కు, గాక యే
విద్దియ గాని నేర్చిననివేకులు నతృభలోనివారలక
దద్దయు మెచ్చు జేతు రని దజ్ఞులు దెల్పుదు రీ వెఱుంగవే. ౨౨౪
- ఉ॥ పెద్దలు వచ్చునక్కొలఁది బిట్టుగ విన్నత మౌశరీరముక
గద్దటిమూఁకఁ జూచునెడఁ గంకెదుపెంకెతనమ్ము వాక్కులం
బెద్దటి కంబుఁ బ్రాథమయుఁ బెక్కు గుణమ్ములు వొల్పుజాణయే
తద్దఁ బ్రపంచపున్నతికిఁ దాఁ దగు నన్య లనర్దులే శుభము. ౨౨౫
- ఉ॥ పెంకెకుఁ బెంకె పెద్దకును బెద్దగ నెవ్వఁడు నంచరించునో
లంకకు వాఁడు వోయినను లక్ష్యము లేక జయించి వచ్చు ని
శ్చంకుని నాంజనేయు నిట సాక్షిగఁ గైకొను మాతఁ డెంతయో
పెంకె శురారి కోటి యెడఁ, బృథ్వితనూజ యెడక విసముండే. ౨౨౬
- ఉ॥ ఈవచియించులక్షణము లిన్నియుఁ గల్గినవార లెందఱో
భూవలయమ్మునం దొకటఁ బొల్పుకపోంప రొకండో యిద్దఱో
సూ? వెలయంగ లార, లివి సొప్పడెఁ జూ శివరామునం దెటో
దైవవశమ్ము నక వృథగఁ దజ్ఞుని వానిని దూఱు టొప్పనే. ౨౨౭

ఉ॥ దూఱుము నన్ను సారకును దూఱుకొలంది యశమ్ము నీకు నేఁ
జేరఁగఁ జేతు సూరక వ్రసిద్ధిఘటిల్లుచునున్నయప్పు డీ
వేరికి నేల జంకెదని విదే యొక విదేగ జేసికొంటి వా
ధోరణి మేలునిమేలు! గురుదూఱి యశమ్ము వహించి తో బలి ౨౨౮

మ॥ *“అవధానంబది చేయ లేదు శివరామాఖ్యుండు తద్దేశికుల్
శివరామున్ గవిఁ జేసి వారె వనులన్ జేసేతఁ గావించి” రం
చు వివేకం బలరార వ్రాసితి వహివా? శుంతల్ ప్రసరించుచు
రవ్వవసాయంబులు నీకు సాక్షులొకొని నీవవ్వనికిన్ మాటెదే. ౨౨౯

చ॥ అతఁడతి ధర్మ తత్పరతనినాఁడి కూతలు నైఁచి నాఁడు పా
జ్ఞత గలవాఁడవే నతనివ్రజ్ఞ గనుంగొను మింతయేల ధీ
యుతుఁ డతఁ డొక్క పద్దెము నెఱుఁగెనా యని లోకము మెచ్చు బాడ్డునా
చతురత నీక కాదు చుమి సాధ్యముగా దది యెట్టిదిట్టకున్. ౨౩౦

చ॥ అతనికి నీకుఁ బోల్కి యగు నంచును దజ్ఞుఁ డెవండు గాని సూ
నృతమును బాడు నేయని మనీషి యె యేని వచింపఁ బోఁడు నీ
కుతుక మదెట్టి? దెవ్వడును గోవిందుండునెహుడ దొక్కొని నన్
బలితుఁ డటంటి నమ్మతమ ప్రాజ్ఞుల నన్యుల దూఱ నేటికిన్. ౨౩౧

ఉ॥ చూడుము శక్తియున్నయెడ సూరిహితం బగు నతృభాస్థలిన్
వాఁడె ఘనుండొని నీవు మఱి బావయు వానినిమించుమిన్నలొని

(అట్టహాసమునుండి.)

*.....కృష్ణ—ఇప్పుడు తిరువతి వేంకటకవులు తమపుస్తకములజాబితాలోఁగ
లిపివ్రాకఁటించి యమ్ముకొనుచున్న యవధానమదియేనా యేమిటి!

దేశమాత—ఓను, అదియే. మొదటనుండియుఁ బాపము! వారుదాని విష
యమై చాలశ్రమ పుచ్చుకొన్నారు.

కృష్ణ—నరే! తెలిసినదిలే. శివరామశాస్త్రిగారనఁగా బిడాలోపాఖ్యాన క
ర్తయేనా?

అంధ్రదేశవరి—(వరిజాసించుచు)ఆఁ. ఆఁ. ఆయనయే (వెలిలో)ఇట్లు లిటులు.

రాడనుకోకు రాంగలదు రమ్మన వచ్చెదవేని దానికి

గాఁడు పరాబ్దుఖండు సరిగా లిఖింపుము జూబు దీనికి.

౨౩౨

ఉ॥ * కాకర వర్తిరమ్మనెదొి కాకర వర్తికె వచ్చు “శృంగభం

గాకలసంబు సల్పంగల యయ్యలు తోడుగ నీవు బావయు

దాకంగ నేర్తురే యతని; నాలుక వచ్చినయట్టులెల్ల నె

ట్లో కలహమ్ము నల్పదరె యొగ్గులు లేరె నిజమ్ము తేల్చుగ

౨౩౩

ఉ॥ మానుడు వాచిత లింక, నవమానపువాచితలు వాయు దొంగడు

ర్యాసుల నెల్ల బట్టుకొని రాఁ దగుశక్తిని దేవుఁ డిచ్చెఁ జూ

సూనృత మాఁగ శక్యమె శుశుప్తిని లోకము నర్హదా రతి

బూనదు మేల్కొనున్ నిజము పూర్తిగఁ దానెఱుంగుంగ్రముమ్ముగ

౨౩౪

ఆ॥ వె॥ వ్రేవత్రికాధిపతులు బాబోి ప్రమాదమం, చన్నవాత సూనియనృతకల్ప

నములు చేయుబావనాలుక కొకచంద్ర, హార మిత్తు నెఱుఁగి కనుపఁగలవె.

చ॥ కల దొకకొంతతెల్వి, యది గాదని నేనన, నంతమాత్రచే

నిల నకలమ్ము మోనముననే మునింగింపఁగ నెంచి యేవియో

(తాలుకుట్టనమునుండి),

* చ॥ శివుడను లేక రాముడను చేసెద సొమటి చేయలేను నా, కవనము చూడఁగాఁ దలఁపుగల్గిన జూబులిఖింపుఁ డూరకే, శువిశువిఁ గ్రుక్కుఁ దెముల సూరులునవ్వలిఖింపనేల? యే, కవిత యొ తేరగా నెకటి గల్లుటకుఁ ఫలమిట్టి దొనెకో॥ ౧॥ మ॥ సభకుఁ రావలె నొరుగిప్పవలె మీసామర్థముం జూపి వాగ్వి భుతఁ గాంచవలె, వృథాగ నెకచక్కిఁ డాఁగి నానాఁరాసభముల్ గోఁకి న పాడువాతలకు దానత్వమ్ముగావించుమీ, కు థయంబా? మఱిభక్తియో? యరకె టో ఘోషింతురిచ్చాగతి॥ ౨॥ ఉ॥ వచ్చెద రమ్మటన్న నృపవల్లభనాజ్ఞ నుబొంది మీరలే, వచ్చిన నింతకన్న సుశుభంబిలునేయుండు లేదయేని యే, పిచ్చియొ వెల్లఁ గ్రుక్కుండు పెద్దలు నపుడునున్న బాదుమీ, కుచ్చితపుంబ్రసంగములకుంజె వియొగ్గఁడు పాజ్ఞుఁ డొక్కఁడు (విస్తరమాగ్రంథమునందే చూడఁదగు)

ఫీదీనింగూర్చి గుంటూరిసీమ- పూర్వరంగము, 49, 50 పుటలు చూడఁదగు.

గిలుకుచుఁ * “జేటభారతము” గీతభారతని సద్వనంచు వా
కులలు ప్రమరింప నేల వినఁ గూడనిపోకలు కట్టిపెట్టుచుడి.

౨౩౬

చ॥ తిరువతివేంకటేశ్వరుని దిట్టుచుఁ జెప్పినయట్టివదైముల్
గురువరు నింద నల్పినను గొందొక చక్కఁగ నున్నవంచుఁ జె
ప్పిరి వినవారు, తిట్టినను బిప్పికవిత్వము కాదు గాన వా
విరి నవి బైటఁ పెట్టుచు ప్రవీణత కయ్యవి సాక్ష్య మిచ్చెడికొ.

౨౩౭

ఉ॥ తిట్టిన నేమి న న్నురక దేవునిఁ జేసితి వంటి దాన నొ
దట్టుఁడని దేశికత్వమును దాఁటినమేల్పద మబ్బిఁ జేయునా
తిట్టులు నాకు దీవనలె తిర్పతివెంకనవేరు నాకు ముకొ
పెట్టిన యందు కీపు నరి పెట్టితి వంచు నుతింతు నిన్నిఁకకొ.

౨౩౮

ఉ॥ ఊరక యిచ్చినకొ గొనని యుప్పనిచప్పనికూతలెల్ల నె
వ్వారలా “కర్పు” లిత్తు రని వారకయచ్చునఁ గుచ్చినేల జు
ర్వారరసప్రసారగుణ బంధుగ దివ్యతరప్రబంధ నం
సారులు గండు వర్ణిలుచు జూడ్యము మాని శుభింపుఁడింపుగకొ

౨౩౯

ఉ॥ బీజము లేనివ్రాతలవి పెంపు పహింపపు మీకు బీజ మే
యోజ ఘటిల్లు? మే మురక యున్న గురుకొ దిగఁద్రావి తిట్టఁగా
నాజడుఁ డూరకుండక యహంకృతిఁ జూపె నటంకురోటు? మీ
బీజము దెల్పినట్టుల వివేకులకుకొ బొడకట్టెడికొ జూచి.

౨౪౦

మ॥ యతులుకొ బాసలు వెట్టి యెట్టులా కవిత్వాడంబరం బూని తి
ట్టితిరే యందము దాన లాభ మది యెట్లేఁ గల్గఁ గాఁ జోడు వం
దితు లాధోరణి మెచ్చుకొన్న, నల గోష్ఠిక సత్యవాక్సృతురీ
వితతప్రాజ్ఞత చూపకున్న వితయా వేమేల! చాలింపుచి.

౨౪౧

శ్లో॥ వె॥ రాళ్లబండి కథవధాని వాగినట్టి, వద్యముల సారమును మదిఁ బట్టుకొల్పి
త్రోవకుకొ రండు దేశికద్రోహచింత, వలనిదోసంబు ననుతాపభరముమింగు.

*...మనపితాపురపు వారు “జేటభారత” మొకటి వ్రాయుచున్నారట...

తే॥ గీ॥ ఏమిసార్థక్య మేదియో మూఱు వ్రాసి, వెంటనే యేను ఖండించి వేసినంత
సత్యమెజయమ్మునిచ్చుయశమ్మునిచ్చు, సత్యమునఁబొమ్ము మంచియశమ్ముగొమ్ము

ఉ॥ వెంకటశాస్త్రి నేరొ యవివేకులు తిట్టి రటంచుఁ గాని యే
కుంకయొ సత్సభాస్థలిని గొట్టె నటంచును గాని యెవ్వఁడో
జంకక వ్రాయ నయ్యది యసత్య మటంచుఁ దలంపకుంటయే
పంకము, సమ్మచ్చో ముద మపారముగాంచుట చెప్పనేటికిఁ. ౨౮౪

తే॥ గీ॥ శత్రునకు నేని యావర నైఁప రాదు, వైని సంతనపడు టెంత పాతకంబు
పరమ శత్రులు గిలికెడిపాడువ్రాంత, లౌరగిపుస్తక మంచు వ్రాయంగఁ జనునె

తే॥గీ॥ అంతయోయింతయో యక్ష రాసులైన, మీకుఁ బారమ్ము లేనినామీదనక్ష
రములె నేరని వారేమి రాఁ దలంతు, రింత మాత్రము తెలియవిఁకేమనండు.

క॥ మిముఁ బట్టి కొప్పరము కొ, ప్రముఁబట్టియు మీరు తప్పవ్రాంతలు గిలుకన్
శ్రమ మొకటిదక్క వెంకన, కమరు నెకో యప్రతిష్ఠ యరయుఁ డిఁకైనఁ.

క॥ *బ్రహ్మత్వమమలతోడఁ, బ్రహ్మాండం బగులుక్కిరి ప్రిబలింపెడియో
బిహ్మగుఱారా? మీ “యం, బ్రహ్మతకు విచారమేల పడవలెనకటా? ౨౮౫

శా॥ మీయాజ్ఞానము కొప్రపుండెలివియుఁ మేల్లార్పెడి న్నాకు మీ
రాయనం పడకుం డసత్యములు వ్రాయంగాఁ బ్రయత్నింపకుం
డోయ్యాశిష్యుడ? “వేఁడినీళ్లుకు గృహం బొక్కిరింతయుఁ గాల” దా
హా? యజ్ఞానపుటట్టహసములమర్వాపార పారీణతతో. ౨౮౬

ఆ॥ వె॥ అట్టహసమంట? అద్దాని నిండఁ ద, వృదు వ్రసంగమంట? పుడమిఁటేడు
చూచియుండఁడొక్కో? చూచియువారింపఁ, డొక్కో? చూడఁడనుటెయ్యెప్పవలయు.

ఉ॥ చూచిన సూరకుం డఁ “డిది శుంతప్రసంగము మానుఁ” డంచు బి
ట్టేచి చిటాబులఁ గొలుప కెల్లును మానఁడ ప్రాజ్ఞుడై యెటుల్
నీచత నమ్మితిండు నవనీపతి నిక్కము చూచియుండఁ డీ
తోచియుఁ దోచ రానినుడితోవలు టేనికిఁ జూడ నేటికిఁ. ౨౮౭

చ॥ ఎవడు చివాట్లు పెట్టఁ బని యేమి? గురుండను నేనె చాలు, దు
ర్వ్యవహృతి పూర్తిగా నెఱుఁగుపండితమండలి చాలు, బుద్ధి చె
ప్పవలసి వచ్చినకొ గురుఁడుఁ జండితవర్గము, వీరివైని బా
ర్ధిపుఁడు వచింపఁగా వలయుఁ దేఁకువ గల్గిన వీరి చాలరే ౨౫౨

ఉ॥ తప్పుడు వ్రాతలందును “శతస్మిని” వ్రాసెడుసంతదాఁక వా
లూప్పుగఁ జేసి తీసి పుడొ యొక్కఁడె బావయ చేయుచుండె నీ
కిప్పుడు బుద్ధివచ్చినదియే వచింపు “శతస్మి” యూరకే
“ట” వని ప్రేలి పాశువత ధాంకృతి కుప్పును గాక మ్రగ్గుటకొ ౨౫౩

ఉ॥ నీ కటు బుద్ధివచ్చుటయే నిక్కమయేని వచింపు మింకఁ బె
ద్దీకఁ జరించు బావకు వివేకము గూర్చి యతింతుఁగాక యా
కాంకరపర్తివానికి నఖండమృషావచనప్రతాపికికొ
బ్రాకటభర్తముల్ వలుకు వద్దతి వేఱునుమా? కుమారకా. ౨౫౪

అ॥ వె॥ అకట? పాశువతము నడఁపఁబరాస్త, పాశు వతమనుచునుక్క “శాంతికాయ”
వ్రాతఁవ్రాయు బావ వైఖరిగనియు నీ, వేలయూరకుంటి వెఱుంగఁ జెప్తును.

క॥ అందుగల యనృతభోరణి, “నందేహము లేదుబావ శాబ్దీకజీవా
నందుని” సారము లేల్పెడి, నెందులకాపిచ్చివ్రాతె లెఱింగింపునుతా. ౨౫౫

శా॥ ఏదో వ్రాసెడివానిపోల్గి నెదియో యింతింత పంపంగఁ బై
నేదోవచ్చుగదా? యటంచు నకటా? కృష్ణాఖ్య వత్రంబు నై
కో దూరకే బయి న్నిలెకొ జుమి వృథాకుంతీభవ చ్ఛౌర్యరే
భాదౌర్భాగ్య వచఃప్రచార కలనా గర్వాంధ్య మిట్లుండునే ౨౫౬

అ॥ వె॥ వ్రాతయట్టులుంచు పాశువతమ్మువై, బాఱుపేరునీకుఁ బట్టువడెనే
అంచు బావతోడ నాడుమి నాకు నై, గురుని కింత నలుపు చరణసేవ.

క॥ * బావవచనములు విసకుము, భావవచనములను వినుము బాగువడుము సం
భావించి భవుఁడు చెప్పిన, భావుకవచనములు భావవచనములనఁగకొ. ౨౫౭

* న్నాందోత్తర ఖండస్థగురుగీతనుండి.

శ్లో॥ అతినేతక్వివస్సాయై ద్విబాహుశ్చహరిస్వయం, అచతుర్వదసౌ బ్ర
హ్మగీగురుః కధితః ప్రియే ... శ్లో॥ గురోః కృపావ్రసాదేన బ్రహ్మవిష్ణుమహే

సీ॥ అల్లకృష్ణుండు సంధికిసంకనీక, పార్థుల నపార్థుల మొనర్చె బావమటండ
యంచుఁ గృష్ణుఁబోధల, వాలకించి, తాదృశుండ వీవు కాకు వృథావిధముగ .

జె॥ అన్యులతోడ మాకు నెపుడైనను వేరొక కారణమున్నక
జన్యము సంభవించునెడ సాయము వారల కాచరించి నీ
పు న్యకముక గలంచుటకు బుద్ధిని దిప్పితి వెంత వెల్లివో
ధన్యత లేనివాగలను ధన్యుల జేయఁగ నీకు శక్యమే.

౨౬౦

మ॥ ఒకచో గుంటురి కీపు పోదవనుకొ మ్మావెల్లిశిష్యుండ? శా
ఖకునై వారలు నిన్ను నిట్టిగతిగాఁ గారించ యత్నింతు? నీ
కకటా? ది క్కపుడున్నెనినాకొ? మఱి నీవా? కాదు, సేనంటి వా
రొక వేయైనను లెక్కలేదుగుమి యోగుస్థు పండితుల్ స్నేహితుల్, ౨౬౧

జె॥ వారల లెకయున్నయెడ వాండ్రును సీపును గూడి దబ్బిటల్
సారెకు వ్రాసి యెట్లయిన సాయముపట్టక పో రనత్వపున్

శ్వరాః, సామర్థ్యమగమకౌ సర్వే కేవలంగురుసేవయా,... శ్లో॥ సగురోరధికం
సగురోరధికం సగురోరధికం సగురోరధికం, శివశాసనత శ్శివశాసనత శ్శివశాస
నత శ్శివశాసనతః॥... శ్లో॥ ...గురునిందాంకరోతియః, సయాతిసరకాకౌ ఘో
రాకౌ యావచ్ఛందదివాకరా॥ ...శ్లో॥ “మయి” కారణ నవక్తవ్యః ప్రాజ్ఞశ్శి
ష్యైఃకదాచన. గురోరగ్రే నవక్తవ్య మనత్యంతి కదాచన, గురుం తుం కృత్య
మయి కృత్య ...నభవేద్బ్రహ్మరాక్షసః॥...శ్లో॥ ...కాలమృత్యుభయాద్వాపిగురు
స్సంత్రాపితవర్షతి. ... శ్లో॥ గురుదేవార్పణం యత్తుతేనతుష్టో స్త్రిఘ్రవతే॥...
...శ్లో॥ గురోః వగతరం నాన్యస్తి త్రివారం కథయామితే॥ ధన్యామాతా పితా ధ
న్యో గోత్రంధన్యంకులంభవం, ధన్యవచఘ్రుధాదేవి యత్రస్యాద్గురుభక్తతా,
ఆకల్మషప్రకోటిసాం యజ్జవ్రతతపః క్రియాః, తాస్యర్వాస్యఫలా దేవి గురుసంతో
షమాతృతః,...శ్లో॥ ఏకాక్షర ప్రదాతారం యోగురునైవమన్యతే, శ్వానయోని
శతంగత్యా, చండాలేష్యభిజాయతే॥ ...శ్లో॥ సప్రకోటిమహామంత్రా శ్శిత్రవిద్రా
మకారకాః, ఏకఏవవరో మంత్రోగురురిత్యక్షరద్వయమ్...శ్లో॥ ... కవిత్వాదిగ
ద్వంగుపద్యం కరోతి, గురోరంఘ్రియగ్రే మనశ్చే న్నలగ్నం తతఃకిం తతః కిం
తతఃకిం తతః కిమ్ (విస్తరస్తుతత్రైవ దృష్టవ్యః).

భారము మాయుప్రజ్ఞ గలపండితు లౌ కతనకౌ యథార్థ వి

ద్యారసిమల్ భవతగ్రుతుల నడ్డుకు రేమియైనర్ప నేర్తువో.

౨౬౩

ఉ॥ కాపున నిప్పడేనియు వికారపుఁజెయ్యులు మాని ప్రాజ్ఞులౌ

ధీవరు లాడుపల్కులను దెల్లముగాఁ నలసోసి నత్యవుం

ద్రోవకు రమ్ము నికఁగ మగుద్రోహము నీ వొనరించియుకౌ యుజ్ఞ

అొ విలసిల్లు హేతువున శిష్యుఁడని మంచియశమ్ము గల్గెడికౌ.

౨౬౪

క॥ మనువచనమ్ములువిని తగ,మను మనువచనములనంగ మనువచనము లే

మనుకొంటివాని మనుమాద్య,మృనుమాన మృడిగి వట్టు మది యఘు మడఁచుకౌ

మ॥ *తి)విధేయుండు త్రిలోక జేతయనుచుకౌ “తి)ష్వప్ర మాద్యస్” మను

ప్రవచనార్పణము తెల్పు నీవు కడగా వర్తిల్లుచున్నట్టి యా

హవనీయాగ్నిని గాలఁదొక్కియునువత్సాని మూడులోకమ్ము లా

హవరంగమ్మున గెల్పుటకౌ వృథయ ధర్మాధర్మ దుర్మార్గుముల్.

౨౬౬

శా॥ ఆజనన్తంబు గురుకౌ భజించునెడ బ్రహ్మ ప్రాప్తికర్తుండు గా

యొజించుకౌ స్థలతివాక్యముల్, పృథుయ శుమ్మోవత్యియమ్మాట నీ

కీజనన్తమ్మునఁ గొంతసేవయును “హిహిహి”లు “హూహూ”లు త

ద్రాజద్భ్రాతృనమాజమాన్యతకుఁ బాత్రీత్వమ్ముఁ జేహర్పుటకౌ

౨౬౭

* శ్లో॥ తపవహి త్రయోలోకాస్తపత్రయ ఆశ్రమాః, తపవహి త్రయోనే
దాస్తపవోక్తాస్త్రయోఽగ్నయః,, ౨౩౦,, పితౌవైగార్హవతోఽగ్నిర్మాతాగ్ని
ర్దక్షిణస్సృలతః(గురురాజావనీయస్తు)సాగ్నిత్రేతాగ్నిరీయసీ, ౨౩౧,, త్రిష్వప్రమా
ద్యస్సేతేషు త్రికౌలోకాకౌ విజయేద్భృహి,, ౨౩౨,, (మనుస్మృతిద్వితీయాధ్యాయముచూ)

(అభియుక్తోక్తి)

శ్లో॥ లజ్జామేకాం పరిత్యజ్య త్రిలోకీవిజయీ భవేత్॥

శ్లో॥ ఇమం లోకం మాతృభక్త్యా పితృ భక్త్యాతు మధ్యమం, గురుశు
శ్రూషయా తేష్వపంబిప్తౌ లోకం నమశ్చుతే॥ ౨౩౩ శ్లో॥ ఆనమాత్తే శృరీరస్య య
స్తు శు శుగితేగురుం, నగచ్ఛత్యంజసా విప్రో బ్రహ్మణస్సద్భక్తాశ్చతం॥ ౨౪౧॥
(మనుస్మృతిద్వితీయాధ్యాయముచూ)

మ॥ *తనయాన్నించిన ట్టేత్ర ముఖ్య ధనముల్ దాతవ్యముల్ ముందు గా
దనయా చారుణకంఠుఁ జెప్ప న్నృతి, తద్ధర్మంబు గన్పట్టె నొ
తనయా? నీయెడ, నెట్లులన్నవిను దుర్ధర్మంబు తవ్వెత్తమా
త్తనయా? నాయెడఁ దొల్లనీవు విని యుక్తంబొట సూచించుటక. ౨౬౮

శా॥ శ్రీభాత్రసాన్నిత విత్త మందు సుకషణం బంశముక నైకొనం
బామిండంటి? గురుండు వింటివే? భవత్ప్ర జ్ఞాబితాచార్యుడు
శ్శత్రుత్వాఖ్య ధనంబు సర్వమును నన్నత్యంత్రుతం బయ్యె నే
మాత్రంబో యిడ కరితయుక పెరిమ నిహృదిగ్గిన్ గురుక జేర్తురే. ౨౬౯

మ॥ శ్రీశ్రుతిమారంబయినక స్మృతిక దవలె నెచ్చో నీధీకుల్ నిత్యము
ద్భృత పాణిత్యము చెప్పెఁగా?మనువు, నీధీమత్తచే గాని నా
దృతముక జేసేతి వగ్ర మం దగవడక దేలుం జూమి నీడును
ద్భృత పాణిత్యఫలమ్ము, స్మార్తమతవర్తి? నీకగుక భద్రముల్. ౨౭౦

క॥ †బారతవచనమ్ముల మదిఁ, జేరుత మని దావనదుగు యైరతులుకన
ధీరతులు నీడుపద్ధతి, ఘోరతరం బనెడిరీతి గొనకు మిచ్చైనక. ౨౭౧

*శ్లో॥ స్నానస్యంస్తు గురుజ్ఞాజ్ఞప్త శ్చక్రాన్య గుర్వర్థమాచారేత్, ట్టేత్రం హిర
ణ్యం గామశ్వం ఛత్రోపాసహమానసం, ధాన్యం శాకంచ వాసాంసీ, గురవేప్రీ
తి మావహేత్॥ ౨౮౨ అత్రవ్యాఖ్యా ॥ స్నానస్యన్నసర్దురుజాదత్తాఞ్చో యథాశక్తి
ధనిసం యాచిత్యాఽపి ప్రతి గ్రహదినాఽపి గురవేఽర్థ మాచృత్యాఽవశ్యం ద
ద్యాత్॥ (మనుస్మృతి ద్వితీయాధ్యాయము.)

శ్రీశ్లో॥ షడ్భాగం సాన్నితం విత్తం కృత్వాఽనందాత్మకోనరః, ఏకంతు
గురవేదద్యాత్....

శ్రీశ్లో॥ నిత్య ముద్భృత పాణిస్సాన్య త్సాధ్యచారస్సుసంయతః, ఆస్యతామితి
చోక్తస్సన్నా నీతాభిముఖంగురో॥ ౧౮౩ (మను- ౨, ఆ.

(భారతాదిపర్వమునుండి)

†కశ్చిదప్యి ధౌ మ్యానామ...తస్య శిష్యాస్త్రయో బహువు రుపమన్య రారు
శిర్యేదశ్చేతి, నవకంశిష్యమారుణింపాంచాల్యం ప్రేషయామానః“గచ్ఛేదాదరఖండం
బధానేతి,...యస్మాచ్చ త్వయా మద్వచనమనుష్ఠితం, తస్మాచ్ఛేధీయోఽవాప్యసి,

క॥ గురుశరణమిహి కై గృహ్ణం, దళిముఖీ భీతవదు ధర్మజాదుల సత్య
స్థిరుల ససత్యంపుమహా, దురితమ్మునఁ ద్రోచె నెఱుంగుదో యెఱుంగవో.

క॥ నిజమైనతిట్లు తిట్టుము, గజగజ నీకేలగిలేనికార్లనకుము భూ
వ్రజలు సహించరు లోలో, ధీ స్వజనంబేనియును దప్ప నైవదెఱుంగుము.

సర్వే వివతేవేదాః పృథిభాస్యంతి సర్వాణి చ ధర్మశాస్త్రావీతి, ... తంచోపాధ్యా
యః ప్రేషయమాన" వత్సవమస్యాగారక్ష స్వేతి, ... మయ్యనివేద్యై తైత్త్యం సౌ
పయోక్తవ్యమితి... భో ఉపమస్యా క్షాన్తనివత్సైహీతి, స ఉపాధ్యాయవచనం
శ్రుత్వా ప్రత్యువాచ, ... మాపేవతితోఽహమితి, తముపాధ్యాయః ప్రత్యువాచ
కథం త్వమస్మిన్ మాపేవతిత ఇతి, స ఉపాధ్యాయం ప్రత్యువాచ. అర్హ-పత్రా
ణి భక్షిత్వాఽంధో భూతోఽస్మృతః మాపేవతిత ఇతి, తముపాధ్యాయః ప్రత్యు
వాచ అశ్వినౌస్తుహి, ... త్వాం చక్షుష్మంతం కర్తారా వితి, ... అశ్వినౌస్తోతుము
వచక్రమే, ... అశ్వినావాజగ్గురాహతుత్పైసం, ప్రీతోస్స వివతేఽపూపోఽశా
నైసమితి, ... సత్వహమే తమపూవముపయోక్తు ముత్సహేగురవేఽనివేద్యేతి, ...
తమశ్వినావాహతుః, ప్రీతోస్సప్తవానయా గురుభక్త్యా, ... చక్షుష్మం శృభవిష్యసి
శ్రేయశ్చా వాప్యసీతి, ... లభ్యచక్షుః... ఉపాధ్యాయ మభ్యువాచయత్, ... ఏషాత
స్యాఽపిపరీక్షోపమ స్యాః, అథాపరశిష్యః... వేదోనామ... కౌరివసిత్యం గురుణా
భూర్షునియోజ్యవానః, తస్య మహతా కాలేన గురుఃపరితోషంజగామ, 'తత్సరితోష
ప్రేయ స్సర్వజ్ఞతాంచావాప, ఏషాతస్యాఽపి పరీక్షా వేదస్య.

(విస్తరస్తుతత్రైపదిప్రకటణ)

రాజమండ్రి.

ది 28-8-13.

ధీ... తమరు కాకరపర్రు వెల్లినప్పట్లో "లోకములోని కపులందరు నా జంభ్యము
లోనివారు" అని అన్నందుచే యీ అల్లరి జరిగినదనిన్ని పిమ్మట తప్పఅంతయు
ను కాకరపర్తివారిచే అనిన్ని శ్రీ. ఆ॥ వ్యాసలింగశాస్త్రులవారు నాతో చెప్పినా
రు. యింకా కొన్ని సంగతులున్నవికాని విస్తరించుటకు స్తలములేకవ్రాయలేదు,
... రామకృష్ణులు ముందు భారతము ప్రచురించెదరట. వారు యెన్నివ్రాసినను గు
రుదోహమును బలపరచేవే అని శ్రీ, ఆ॥ వ్యాసలింగశాస్త్రీగారు అన్నారు...

చె॥ కొండయ్యగారు.

క॥ చదువెఱుంగఁడనియుఁ గంతము, మృదువైనది గాదటనియు నేరికి విద్వేష
గుదిరి వచింపఁడనియు నాపి, వదరి జగము మెచ్చుగోరు వద్దతిచెవుమా.

క॥ నాయొద్దఁ జదివినదెయని, కోయిల నీవాననంబు గూయుట తప్ప
నేపి యరయుమయ్య బావయి, వ్రాయక వలె, నీకుఁ జేయరాదిటు వ్రాయక.

క॥ ఇరువురచేనా భుండుట, యరనియు నీ కిట్లువ్రాయు టది రాదనియే
పొరఁబడితిఁ గొంతకాలము, వరమాపుఁడు రామమూర్తి పలికెడిదనుకక.

చ॥ తతమతి నీ కతండు పెదతల్లి కుమారుఁడు నాకు మిత్రుఁ డు
న్నతుఁ డనృతం బతండు జననంబును బొందిన వంగడెట్లె యా
కృతయుగ మాదిగా నెఱుంగ దిప్పుడు నీకయి నేర్వఁ బోదు సూ
నృతవచనండు నీకతన నే విని నాకు వచించే నర్హకా. ౨౭౭

చ॥ కుతుకముతో నెకానెకటఁ “గోకిల కాకము” నాకవిత్వ మం
చతనికిఁ జెప్పినాడవఁటని యయ్యది జ్ఞప్తికిఁ దెచ్చికోముట్ట శ
తుగ్రతకలిమిఁ వచింపఁడు బుధుం డతఁడేదొ వ్రసంగమందు నం
గతమగుటక వచించె నడుగం దగునందియ ముండేనేనియక ౨౭౮

చ॥ అనయుఁడవై వృథాగ నెపు డాటడివ్రాతలు వ్రాయుచుక నిజం
బు నడఁచి నేటికేనియు గుబుద్ధివికాశ వరాక్రమించు ని
న్నును సుజనుక బాసర్పుట కనుంగుఁజెలిక ఘనురామమూర్తిగా
రిని నెక సాక్షిఁ జేసితి నెఱింగి యతండు క్షమింప కుండునే. ౨౭౯

ఉ॥ అందఱు నాకు బండుగులె యంచు లిఖించెద వింతసాహసం
పెండుకుపి దూరగుల్ బలెనె యింజర కాకరపట్టు వాసులుక
బొందఁబడంగలారి యటు బొంకఁగనేటికిని రామమూర్తి నే
మందువొ చెప్పమా యకటని యాతఁడు నాపెదతల్లి పుత్రుఁడే. ౨౮౦

శా॥ చాడీలక వచియించువాఁడొపి జడుఁడోపి చండాలుపుంబుంత లే
నాఁడుక వ్రాకిననవాఁడొపి త్రొక్కఁగలఁడోపి నాబోఁడి లెక్కేమి యే
ప్రోడత నెత్తిని బెట్టుకోదగిన నత్పబ్బుండు గబ్బుండు తా
నాడంబోయెనెకోపి యనత్యము కుమారాపి నిన్ను వంచింపఁగక ౨౮౧

- ౧౧॥ ఆడుదొంగలచేతను నీకొంటకు వ్యాసాకొండి యెత్తని, పొగ
దొడ్డయ్య → మహాకర్మచోర బాదమి కామాకొండిచే బ్రల్లదం
శ్రీకృష్ణ గలదేమి మూసెదనుగా కంచుక బరిష్టార్థమై
మ॥ దచ్చో సుకసాక్షిగా నతని వర్ణింపక బ్రనక్తించెఁ జూ. ౨౮౨
- ఘనుడల రామమూర్తి యెటుగా లిఖించిన నెందుఁజేయనొ ?
తనలిపి యంచుఁ గొంతుఁజామి తభ్యమెఱింగియుఁ, బెద్దతల్లికిం
దనయుఁడె వేటా కండిపుడు దా ధవళాద్రి వసించు నాతఁడుకొ
ఘనుడు తదంబయు నిర్మగులఁ గంచురు నేఁటికి నన్నుఁ జేర్చితోకొ. ౨౮౩
- ౧౨॥ కృతమీపుమటచితివి నీ, కతనంగద? వారు నాకుఁ గడుఁ గూర్చురు నీ
కతి శత్రుఁడు వారలకే, గతిఁ బ్రేమాన్నకుఁడొ? తెలువఁగాఁగలవెనుతా.
- ౧౩॥ గురుఁగాకముగానుడివి, దురితపువ్యాసమ్ము గాంచి డిఁఖింపక యె
వ్వరో మెచ్చిరనియు వాసినెద, వరరే? యటువంటియొగ్గు లవనింగలరే.
- ౧౪॥ శత్రులుమిత్రులు నైతము, పుత్రా? తలయూచిరనుచు బొంగెఁగదా? మీ
వత్రిక యూచుటకర్థ మ, పాత్రవ్యాస మనిచేయువని గాదుగదా? ౨౮౪
- ౧౫॥ నీకవితాప్రాశస్త్య, శ్రీకతనకొ గలుగు యశము చెందెడి నను నీ
కో? కృతముమఱచు పాతక, మే కడకుకొ మిగులు సారమిదియె మూరా
- ౧౬॥ ఎందుకుఁ బెంచెద వఘమిది, యందఱకు నిజముదెలిసె నాఁగునె కస్తూ
రిందాచినఁబరిమళమది, బొందఁబడకు నిజమునుడివి పొందుము శుభముల్.

(10) మం గళ పర్వము .

- ౧॥ తిరువతి? నాకు నింతటి విధేయుఁడు శిష్యుఁడు గల్గె వాని నం
చరణము లీశ్వరుకొ దెగడు సాహసమానెడి, వట్టివానికికొ

ధవళేశ్వరము. 26-8-13.

- ౧...శ్రీ మానాన్నగారు శ్రీ మాయమ్మగారు, నదా మీశ్రేయోభివృద్ధిని గోర
చున్నవారలు.

కా॥ నారాయణమూర్తి.

(కవితనుండి.)

ఓకోకిలకాకము, ఇదికోకిలమును గాక మునుగూర్చిన యొకచిత్రకథ, శత్రులు
మిత్రులుగూడఁ దలయూచిన వద్యములు.

- గురుభవనంత? తాదృశుని గొందొక యోగ్యునిచేత వేంకటేశ్వరుని దొనరించె ధర్మపుంజరనంగ మనంగు వ్రనంగనం ౨౮౯
- చ॥ తిరువతి వేంకటేశ్వరుని దిట్టి దినంతులు గొట్టు వానికి
దిరువతి? వేంకటేశ్వరుని దిట్టి దినంతులు గొట్టుటెంత? మే
మఱజన దైవము మనకు మంచికిఁ దిప్పవ్రనంగ మేదియో
జరుపుట యొప్పు వాని కిది సాయముఁ జేసినఁ జేయకుండిన ౨
- చ॥ హితమువచింపఁ దావొనఁగు నెవ్వఁడు వాఁడెవఁడుకొ విసంధ భా
రతమున నేమి తక్కినపురాణములందున నేమి యెవ్వఁడే
హితముగ్రహించె? నట్లని మఱివ్వఁడు చెప్పటమానె? చెప్పు లే
చతురునికోయగున్ గణననల్పి కృతార్థుఁడు వేఱొకండగుకొ ౨౯౦
- ఉ॥ తావున నేరొనర్చినను గప్తము లోకముకోసమే యశ
శ్రీవిమలీకృతోజ్జ్వలదళేష విశేషదిగంతరాశు లా
ధీవరులెల్ల లోకమునఁ దేలవలెకొ బరిశుద్ధలోకనం
భావితలే సుమీ జగతి భవులు సేవులు కావ్యభావులుకొ. ౨౯౧
- చ॥ లోకముమెచ్చుగాంచు నతిలోకుని యాదవపట్టభద్రుడు
మృకుండు దుర్లయుండు శిశుపాలుండు వట్టుకతిట్టె దానిచే
నాకఠివేల్పువ్రాజనము లడైనె? పాక్షికలోక మెన్నఁడుకొ
లోకములోనఁ జేర దరిలోకపు శోకము కీర్తికే యగుకొ. ౨౯౨
- భిరముఖాసురకోటి కహకహర్షటిలేక రాముకీర్తికి నట్టిరాణ యెట్లు?
శిశుపాలదర్శిపాతృశువస్యశలు లేక కృష్ణకీర్తికి నట్టికలన మెట్లు?
కనకకశపుడుకష్టచేష్టలులేక నరసింహకీర్తి కాగరిమ యెట్లు?
భిలస్సపాలకచాలాచాలకాళాళి లేక కలికీర్తికి నట్టి కలిమి యెట్లు?
తే॥ ఏంక వాఁడేని విమతులొక్కింతసాయ । మాదరింపక వేరెక్కడట్టులగుట
నిరతనత్కిర్తి దాతల నిర్గుణస్వరూపుల నుతించి నీర్తిఁ బ్రేరేపవలయు.
- మ॥ సురియింతుకొ మనరామకృష్ణకవులకొ సున్నార్యధర్మైక న
ద్దుకులకొ సూనృతవాగరాతుల, వృథాదంభాశుభామనృత
శ్రుతులకొ దాదృశకొవ్రపుంగవుల, నశ్శీలావవాదప్రద
పులికొకొల వారిమీరిమాకులకొ బ్రాంధద్యశోదాతలకొ. ౨౯౩

మ. దయనైక శాస్త్రమున దిట్టటయ మేల్ దైవాదులక, బూర్వమే

జయః శ్రీ విజయండు శాపహతులై శాసించి రీతివ, త
సాకర్యము దీనియం దగవడున్ దైన్యంబు గన్పట్టి దా
బాల్లెకమునున్న తుల్యమ ఫలైశ్వరంబు యొజించినక.

కలికిక మంగళమస్తు దానికి సిరిక గల్పింప బాల్సమిధి
రులకుక మంగళమస్తు నిస్తులవచోరూఢిక గలిక ద్రుంచునా
రులకుక మంగళమస్తు వేదమత శాస్త్రోక్తార్యభక్తైకవ
రులకుక మంగళమస్తు గీరతవచోదుగ్ధాబ్ధిన్ మంగళమే

గద్య.

ఇదియై...తిరువతి వేంకటేశ్వర విరచితంబగు

గీరతాష్టామమునందు గురుదక్షిణ

యను ద్వితీయభాగము

సంపూర్ణము.

